

Mevlid-i Şerîfinizi Tebrîk Eder ve Bu Kutlu Gece
Hürmetine İslam Ümmetine Nurlar ve Rahmetler
Yağdırmasını Cenâb-ı Mevlâ'dan Niyaz Ederiz

Lâlegül

Aylık İlim - Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi: Yıl: 4 Sayı:46 - ARALIK 2016 Fiyatı:10TL

MEVLİD-İ NEBÎ (SALLÂLÂHU ALEYHİ VE SELLEM)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ sh: 4

"O öyle bir Sevgili'dir ki insanın üzerine hücum eden,
Sıkıntılardan her bir şiddette O'nun şefâati umulur."

Hindistan Ziyâretleri

Ahmet Mahmut ÜNLÜ sh: 10

Ölüm ve Şeb-i Arûs

Murat SOYDAN sh: 82

M. İslamoğlu'nun "İslam Devleti Değil, İnsan Devleti
Lazım" Sözlerine Reddiye -2-

Hüseyin Avni KANSIZOĞLU sh: 76

Tesettür ve Kadının Sesi

Hüsamettin VANLIOĞLU sh: 38

Moğol İstilası ve Ertuğrul Gâzi

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL sh: 58

İslam'ın Kızının Evlilik Kriterleri

Dr. İhsan ŞENOCAK sh: 66

Helal Gıda Konusuna Genel Bir Bakış

Yük. Kimyager Ali Rıza KURUM sh: 72

Ehli Sünnet Muhâliflerinin Maskelerini İndiren

Müceddid İmâm-ı Gazâlî

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER sh: 01

Kasten Terk Edilen Namazların Kazası

Ömer Faruk KORKMAZ sh: 22

Rabî'ulevvel Ayının Namazları sh: 88

Şefâat ve Şifâ İçin Mücerreb Olan Himmet İsteme Salevâtı sh: 88-96

EDİTÖRDEN

Doğdu ol saatte ol Sultan-ı din

Nûra gark oldu semâvât-ı zemin.

Rebiulevvel Ayı'nın on ikinci Pazartesi Gecesi seher vaktinde karanlıklar aydınlandı.

Âlem nûra gark oldu...

Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) dünyayı teşrifleriyle, bu dünyanın bâtınını aydınlattığı gibi zâhirini de aydınlattı. Nitekim Efendimiz'in annesi Âmine Hatun diyor ki:

“Onun doğumundan dolayı hiç sancı görmedim. O doğduğunda bir nur çıktı ki, tâ Busra mevkiindeki develerin boyunlarını gördüm”.

Yine Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in ebe-lerinden olan Osman b. As Sakafi'nin annesi Fatıma binti Abdullah ise şöyle diyor:

“Resûlullah'ın doğumunda ben oradaydım. O gece evde neye baksam onun nurlandığını, evin adeta nurla dolduğunu gördüm. Yıldızlar da öylesine sarkmış ve yaklaşmışlardı ki neredeyse yere düşeceklerdi”

Efendimiz Nur'dur

Mevla Teâlâ bir âyet-i kerimede:

“Size Allâh'tan bir Nur, bir de Kitâb-ı Mübîn geldi” (Mâide Sûresi, 15) buyurmaktadır.

Müfessirler, bu âyet-i kerîmede geçen Nûr'u; Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile, Kitabı da “Kur'ân” olarak tefsir etmişlerdir.

Bir başka âyet-i kerimede ise şöyle buyrulmuştur:

“Ey Nebî! Gerçekten biz seni bir şâhid, bir müjdeleyeci, bir uyarıcı, Allâh'ın izniyle Kendi yoluna çağırın ve Nur saçan bir kandil olarak gönderdik.” (Ahzab: 45-46)

Etrafa saçtığı nurlarla, bu alemi şirkin ve küfrün karanlıklarından kurtarıp aydınlatan Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bâtınen nur olduğu gibi, zâhiren de öyleydi. Nur gibiydi, pırıl pırıldı. Nasıl ki insan güneşe gözünü doldura doldura bakamazsa, Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e bakan kimse de, Nûr'unun parlaklığından gözünü doldurarak O'na bakması mümkün olmazdı.

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ) şöyle buyuruyor:

“Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in gölgesi yoktu. O güneşe karşı duracak olsa O'nun nûru mutlakâ zıyâsına gâlip gelirdi. Bir kandilin yanında durduğunda da mutlaka O'nun ziyâsı kandilin ışığına galebe çalardı.”

Cabir b. Semure (Radiyallahü anh) şöyle anlatıyor:

“Bir gece dışarı çıkmış yürüyordum. Ayın tam on dördüydü. Tepemizde Ay ıslıl ıslıl parlıyordu. O sırada baktım ki Resûlullah karşıdan geliyor. Bir Ay'a baktım bir de Resûlullah. Vallâhi Rasûlullah'ın yüzü aydan daha parlaktı.”

Âişe annemiz (Radiyallahü anhâ) anlatıyor:

“Resûlullah'ın nöbet sırası Bende iken, Hücre-i saadete teşrif buyurunca etraf öyle aydınlanırdı ki, kandil yakmadan ipliği iğneye rahatlıkla geçirebilirdim.”

Evet, Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) adeta bir Güneş gibiydi. Yıldızlar nasıl ki güneşin nûrundan faydalanır ve ışığını ondan alırlarsa, diğer peygamberler de birer yıldız misali nûrunu bir Güneş olan Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in nûrundan alırlar. Ay ve Yıldızlar Güneşten aldıkları ışığı, nasıl ki Güneş olmadığı zaman, yani gece izhar ediyorlarsa, diğer peygamberler de Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in henüz dünyayı teşrif etmediği dönemlerde, dalâlet karanlıklarını birer yıldız misali aydınlatmışlar ve hidayet nurlarını izhar etmişlerdir. Fakat Güneş çıktığında nasıl ki yıldızlar kayboluyorsa, Güneş misali olan Efendimiz zuhûr ettiği zaman diğer peygamberler de gizlenmişlerdir.

Şimdiden tüm okurlarımızın Mevlid Kandilini tebrik ediyor, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in şefaatinin kazanmaya vesile olmasını Rab-bimden niyaz ediyorum...

Fi Emanillah!

Mustafa Özşimşekler

ADRES

Tuana Basın Yayın
Çınar Mah. Osman Gazi Cad. No: 50/A
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0212 435 10 58

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR

Gürsel YILDIZ

REKLAM MÜDÜRÜ

Suat YILDIZ
0212 435 50 50

YAYIN TÜRÜ

Yerel, Sürekli, Aylık

BASIM YERİ

Promat Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi 1673.Sokak No:34
Esenyurt-İstanbul
Tel: 0212 622 63 63 - Fax: 0212 605 07 98
www.promat.com.tr

YURTIÇİ ABONELİK BEDELİ (YILLIK)

150 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (YILLIK)

150 Euro

ABONELİK İÇİN BANKA HESAP BİLGİLERİ

Gürsel YILDIZ

ALBARAKA TÜRK TL HESABI

İBAN: TR14-0020-3000- 0064-8648-0000-09

ALBARAKA TÜRK EURO HESABI

İBAN: TR57-0020-3000-0064-8648-0000-11

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI

Gürsel YILDIZ
105 907 20

TEMSİLCİ İRTİBAT

0212 435 10 58

ABONE DAĞITIM

Tuana Basın Yayın
0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ

0212 912 10 06

İÇİNDEKİLER

MEVLİD-İ NEBİ
(SALLÂLÂHU ALEYHİ VE
SELLEM)

►4

HİNDİSTAN
ZİYÂRETLERİ

►10

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

32 YESEVİ YOLU
MEVLİD AYINIZ MÜBAREK OLSUN

38 SÜNNET
HADİS-İ ŞERİFLER

52 BİR SAHÂBİYİ TANIYALIM
HADİCETÜ'L-KÜBRÂ (Radiyallâhü Anha) (3. BÖLÜM)

54 KISSADAN HİSSELER
AĞACIN ŞAHİDLİĞİ - DÜNYAYI DÜZELTEN ÇOCUK

56 HİKEMİYYÂT
HİKMETLİ SÖZLER

64 EDEBİYYÂT
DEMİŞLER

• DUALAR ve ZİKİRLER •

88 Rabî'ulevvel Ayının Namazları

88 Şefâat ve Şifâ İçin Mücerreb Olan Himmet İsteme Salevâtı
96

BURSA'NIN BAĞRINDAKİ ÂBİDE ŞAHSİYETLERDEN; SULTAN FÂTİH'İN HOCASI, DEVLET-İ ALİYYE'NİN DÖRDÜNCÜ ŞEYHÜLİSLÂMİ MOLLA HUSREV HAZRETLERİ -2-

■ HASAN KUDUOĞLU

►24

KASTEN TERK EDİLEN NAMAZLARIN KAZASI

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

►34

EFENDİ HAZRETLERİ'NİN İLMÎ KELÂMLARI

►36

TESETTÜR VE KADININ SESİ

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

►38

EHLİ SÜNNET MUHÂLİFLERİNİN MASKELERİNİ İNDİREN MÜCEDDİD İMÂM-I GAZÂLÎ

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

►46

MOĞOL İSTİLASI VE ERTUĞRUL GÂZİ

■ Prof. Dr. AHMET ŞİMŞİRGİL

►58

İSLAM'IN KIZININ EVLİLİK KRİTERLERİ VE EŞLER ARASINDAKİ YAŞ FARKI

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK

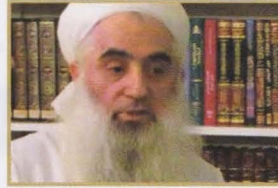
►66

HELAL GIDA KONUSUNA GENEL BİR BAKIŞ

■ YÜK. KİMYAGER ALİ RIZA KURUM

►72

HANGİ İNSANIN HANGİ İNSAN DEVLETİ, HANGİ ADALET DEVLETİ? -2-

■ HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

►76

ÖLÜM VE ŞEB-İ ARÛS

■ MESNEVİHAN MURAT SOYDAN

►82

LALEGÜL DERGİSİ ABONELİK

YURTIÇİ ABONELİK 150 TL
YUTDIŞI ABONELİK 150 EURO

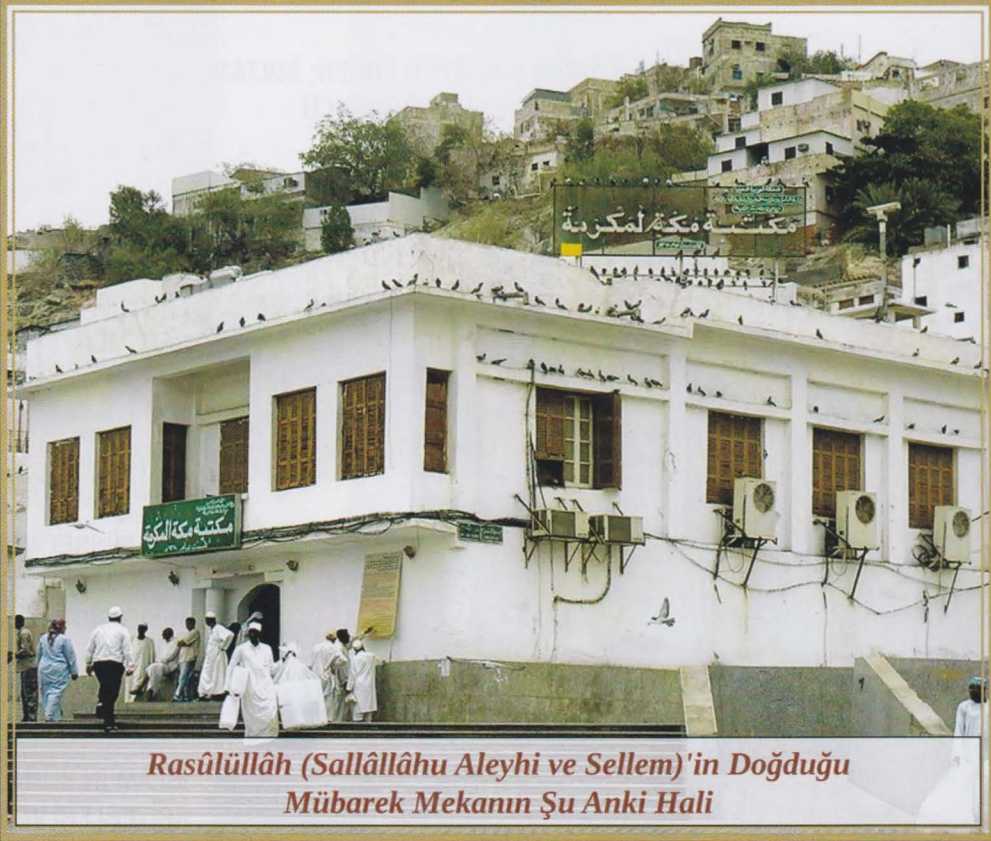

0212 912 10 06

www.lalegulesriyat.com

LALEGÜL DERGİSİNE
1 YIL ABONE OLAN HERKESE
KORUNMUŞ SIR SETİ VE
ÇOCUKLAR İÇİN OKUMA SETİ
HEDİYE

*Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in Doğduğu
Mübarek Mekanın Şu Anki Hali*

MEVLİD-İ NEBÎ

(SALLÂLLÂHU ALEYHİ VE SELLEM)

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

Rûhâniyetini bütün yaratılmışlardan önce halkettiye de beden-i şerîfinin âlemleri teşrifini H. 1490 sene evvel nasip eden **Yüce Mevlâmız**'a sonsuz hamd-ü senâlardan, yine böyle bir Rabî'ulevvel ayında hem de bu sene tevâfuk ettiği üzere bir pazartesi gecesinde âlemleri nura şarkeden **Rasûlüllâh** ﷺ **Efendimiz**'e, Ehl-i Beyti'ne ve cümle sahâbe-i kirâmına sınırsız salât-ü selâmdan sonra!

Şu bilinmelidir ki; **Rasûlüllâh** ﷺ'in vilâdet-i seniyyesi sıradan bir olay değildir. Dünyânın yaratılmasından kıyâmet kopana kadar geçmiş ve gelecek bütün olaylardan daha mühim ve bizler için daha faydalı bir hâdisedir.

Âlimler Mevlid-i Şerîf senesinde yaşananlar hakkında birçok rivâyet beyan etmişlerdir.

VİLÂDET-İ MUHAMMEDİYYE SENESİNDE YAŞANANLAR

Rasûlüllâh ﷺ'in Âmine Vâlidemiz'in Rahm-i Şerîfine Düşmesiyle Zuhûr Eden Bereketler

Berzencî (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; yer-yüzü uzun süre bitki örtüsünden soyulmuş vaziyette kaldığı için çekilen kıtlığın ardından (Rasûlüllâh ﷺ'in annesinin rahm-i şerîfine düşmesi bereketiyle) ipek elbiseleriyle donatıldı.

O anda meyveler birden olgunlaştı, ağaçlar da kendilerinden meyve koparmak isteyenlere mahsullerini yaklaştırdı. (O gece) bütün hayvanlar dile gelip **Rasûlüllâh** ﷺ'in annesinin batn-ı şerîfine düştüğü haberini Arapça fasih bir lisan ile Kureyş'e söyledi.

İşte o zaman bütün tahtlar ve putlar yüzleri ve ağızları üzere düşüverdi. Doğuların ve batıların vahşî hayvanları ve denizlerin canlıları birbirlerine bu müjdeyi ulaştırdı. Böylece bütün âlemler onun bi'set (gönderiliş) haberinin sevinciyle onun (sevinçten sarhoş eden) mânevî şarap kâsesini ardı ardına yudumladı.

Ka'bu'l-Ahbâr (Radyallâhu Anh)ın beyanına göre Kureyş büyük bir kıtlık ve darlık içindeyken, **Rasûlüllâh** ﷺ ana rahmine yerleşince toprak yeşillendi. Ağaçlar yüklendi, her taraftan onlara bolluk ve bereket geldi. Bu yüzden o sene 'Fetih ve İbtihac (neşelenme) senesi' diye isimlendirildi.

İbni Abbâs ve diğerlerinin (Radyallahu Anhüm) rivâyetine göre o gece dünyadaki bütün putlar tersyüz oldu. O sabah bütün kralların dili tutuldu. O gün, içerisine nur girmeyen hiçbir yurt ve mekân ve bu müjdeyi dile getirmeyen hiçbir hayvan kalmadı. Kureyş'e âit bütün hayvanlar dile gelerek:

«حُمِلَ بِمُحَمَّدٍ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ فَهُوَ أَمَانُ الدُّنْيَا وَسِرَاجُ أَهْلِهَا.»

“Ka'be'nin **Rabbi'**ne yemin olsun ki, **Muhammed** anne karnına düştü. O, dünyânın emânı (güvencesi) ve halkının güneşidir” deyiverdi.

Dünyâ krallarından her birinin tâcı tahtı tepetaslak hale geldi. Şarkta yaşayan hayvanlar, batının canlılarına koşup sevinçli haberler verdi. O gece hiçbir mekân karanlıkta kalmayıp, hepsine nur girdi. (Kastalânî, el-Mevâhibü'l-ledünniyye, 1/117-119; Zürkânî, Şerhu'l-Mevâhib, 1/124-125; Nisâbü'rî, Şerefu'l-Mustafâ, no: 93, 1/349; Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 2/73;)

Rasûlüllâh ﷺ'in

Vâlidesinin Rahm-i Şerîfine Düşmesiyle Şeytanların Başına Gelenler

İmâm-ı Kastalânî (Rahimehullâh)dan rivâyete göre **Rasûlüllâh** ﷺ'in anne rahmine düştüğü gece İblis, **Ebû Kubey**s dağına çıkıp bağırarak bütün şeytanları başına topladı ve:

«أَلَا إِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ اسْتَقَرَّ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ بِالسَّيْفِ الْقَاطِعِ.»

“Gerçekten **Muhammed** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) annesinin rahminde yerleşti, **Allâh-u Te'âlâ** onu kendisinden sonra hayat olmayan keskin bir kılıçla gönderecek.

Dinleri değiştirecek, Lât ve Uzzâ'yı iptal edecek, dünyanın neresine gitsek açıkça tevâhîd bulacağız, **Rabbim** beni onun ümmetinden dolatı lânetledi ve kovulmuş şeytan yaptı” diye inim inim inledi. (Kastalânî, el-Mevâhibü'l-ledünniyye, 1/117-119; Zürkânî, Şerhu'l-Mevâhib, 1/124-125; Nisâbü'rî, Şerefu'l-Mustafâ, no:92, 1/347; İbnü Sa'd, et-Tabakât, 1/86; Hâkim, el-Müstedrek, 2/601; Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis 2/73; Fethullâh el-Bennânî, Fethullah fi Mevlid-i Hayr-i halkillâh, sh:108-109; Muhammed Rahmî, Enisü'l-celis, sh:193; Muhammed el-Binteni, Medâricu's-su'ûd ile 'ktisâi'l-bürûd, sh:13)

Osman (Radyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır: “**Rasûlüllâh** ﷺ gönderilmeden önce bir kâfirle Şam'a gittik. Şam'da bir kâhine karşımıza çıktı ve bize: 'Cinlerden arkadaşım geldi, fakat uzakta durdu. 'Yanıma gelsene' deyince: 'Gelmeme izin yok, zinâyı ve içkiyi haram eden **Ahmed** geldi, güç yetmez bir iş geldi' dedi.” (Nisâbü'rî, Şerefu'l-Mustafâ, no:46, 1/208; Ebû Nu'aym, ed-Delâil, no:58, 1/108; Abdullâh, Zevâidü'l-Müsne'd, 3/356; İbnü Sa'd, 1/167)

Rasûlüllâh ﷺ gönderilmeden evvel cinler gök kapılarında otururlardı. Böylece meleklerin aralarında konuştukları gaybî haberleri duyup kaparak, üzerine yüz de yalan katarak kâhinlere bildirirlerdi.

Fakat **Rasûlüllâh** ﷺ'in gönderilmesiyle artık bu kapı kendilerine kapandı ve buna teşebbüs eden cinler üzerine gökten ateş parçaları gönderilmeye başlandı. İşte **Allâh-u Te'âlâ**'nın cinlerden naklen buyurmuş olduğu:

«وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مِلْتًا حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا
وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ
شُهَابًا رَصَدًا»

“**Muhakkak ki biz göğe ulaşmak** (ve onun halkının konuştuklarını dinlemek) **istedik, ama onu** (melekler gibi) **kuvvetli bekçiler ve** (yıldızlardan kopup, aşağı doğru kaydığı görünen) **parlak birtakım ateş parçalarıyla doldurulmuş bulduk** (da, böylece oradan kovulduk).

Oysa (daha önce) **biz** (meleklerin aralarında konuştukları gaybî haberleri) **dinlemek için onun bazı yerlerinde birtakım meclislere otur**(ma imkânı bul)**uyorduk. Ama şimdi** (Rasûlüllâh ﷺ'in gönderilişinin ardından, içimizden) **her kim** (gök haberlerini) **dinlemeye kalkışır**sa, (orada) **kendisini** (yakıp helâk etmek üzere) **gözeten parlak bir ateş parçası bulur**” (Cin Sûresi:8-9) kavli-şerîfi bu hakikatten bahsetmektedir. (Ahmed ibni Hanbel, el-Müsne'd, 1/323; Tirmizî, no:3324, Nesâi, es-Sünenü'l-kübrâ, no:11626, 6/500; İbnü Sa'd,)

Rasûlüllâh ﷺ'e Hâmileyken Vâlide-i Şerîfesinin Dokuz Ay Boyunca Her Ay Gördükleri

Rasûlüllâh ﷺ'in annesi **Âmine Vâlidemiz** (*Radiyallâhu Anhâ*) şöyle anlatmıştır: “Ben **Muhammed** ﷺ oğluma hâmile kaldığımı anlamadım, çünkü diğer hâmile kadınlar gibi aşermedim ve hiçbir ağırlık hissetmedim. Fakat ne zaman ki hayızdan kesildim işte o zaman hâmile olduğumu anladım.

Ben ona hâmileyken doğuları ve batıları aydınlatan bir nur gördüm. Hattâ Şam şehirlerinden olan Busrâ'daki köşkleri gördüm. Hâmileliğimin birinci ayında uzun boylu bir adam gördüm. O adam bana:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Rasullerin Efendisi’ne hâmile kaldın’ dedi. Ben ona ‘Sen kimsin?’ diye sorunca: ‘Babası **Âdemim**’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 2. ayında birisi bana:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Rasullerin Efendisi’ne hâmile kaldın’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca: ‘Şîs Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 3. ayında bir zat bana geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Rasullerin Efendisi’ne hâmile kaldın’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca: ‘**Nûh** Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 4. ayında bana bir zat geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Rasullerin Efendisi’ne hâmile kaldın’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca: ‘**İdrîs** Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 5. ayında birisi bana geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Rasullerin Efendisi’ne hâmile kaldın’ dedi. Ben ona ‘Sen kimsin?’ diye sorunca, ‘**Hûd** Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 6. ayında bana birisi geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Nebiyy-i Hâşimî’yi taşımaktasın’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca: ‘**İbrâhîm** Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 7. ayında birisi bana geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Âlemlerin Rabbi’nin Sevgilisi’ne hâmile kaldın’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca, ‘**İsmâ’il** Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 8. ayında birisi bana geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Peygamberlerin Sonuncusu’na hâmilesin’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca, ‘**Mûsâ** Nebîyim’ diye cevap verdi.

Hâmileliğimin 9. ayında birisi bana geldi ve:

‘Müjde olsun sana! Muhakkak ki sen Muhammed’e hâmile kaldın’ dedi. Ben ona: ‘Sen kimsin?’ diye sorunca: ‘**İsâ** Nebîyim’ diye cevap verdi.” (*Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 2/73-74*)

İşte bu rivâyetlerde geçen hâdiseler **Rasûlüllâh ﷺ**'in geleceğini müjdeleyen irhâsât kabîlindedir ki, siyer ve delâil kitaplarında kaynakları zikredilmiştir. (*İbnü Hişâm, es-Sîre, Nu‘mân el-Âlûsî, Gâliyetü’l-mevâ‘iz, sh:682*)

Rasûlüllâh ﷺ'in Dünyâyı Teşrifi Ânında Vukû Bulan İrhâsât (Hârikulâdelikler)

Bintenî (*Rahimehullâh*)ın nakline göre **Rasûlüllâh ﷺ** doğduğunda Arş ve Kürsî coşkuyla sallandı. Cinler semâdan uzaklaştırıldı, melekler tesbih ederek bağırды, rüzgarlar saçıldı, bulutlar açıldı ve bütün kâinat tüm cihetlerden:

«أَهْلًا وَسَهْلًا وَمَرْحَبًا.»

“Ehlen ve sehlen ve merhaba” diye nidâlarla doldu taştı. (*el-Bintenî, Medâricü’s-su‘ûd, sh:16*)

Âmine Vâlidemiz (*Radiyallâhu Anhâ*) vilâdet gecesinde olanları şöyle anlatmıştır:

“Vilâdet gecesi olduğunda yani pazartesi gecesi imsak vakti gökten üç beyaz sancak ile inen bir cemaat gördüm. Bir sancağı Ka‘be’nin üstüne, bir sancağı benim evimin tavanına, diğer sancağı da Beyt-i Makdis’in üzerine diktiler. Yıldızlar bana o kadar yanaştı ki, üzerime düşecekler dedim.

O sırada yeryüzü nurla doldu. Gök kapıları açıldı. Sonra evimin üzerine gagaları zebceden ve kanatları yâkuttan olan kuşlar üşüştü. Gökle-yer arasına ipek atlas yayıldığını gördüm.

Ellerinde altın zincirli gümüş ibrikler bulunan bir takım adamların havada dolaştığını gördüm. Ben çok susamış olduğum için o ibriklerin birinden içtim.

Tam kendi hâlimin ne olacağını düşündüğüm bir sırada yalnızlıktan göğsüm daralmışken yanına hurma ağacı gibi uzun boylu çok güzel kadınlar girdi. Onlara kim olduklarını sorunca: ‘Biz **Âsiye** ve **Meryemiz**, bunlar da hûrîlerden’ dediler. O zamana kadar onlardan daha güzel hiçbir kimse görmemiştim.

O sırada doğuyla-batı arası bana parlayıp göründü. Sonra doğum sancım şiddetlenince güzel kılıklı ve büyük cüsseli bir kuş gördüm. O gelip iki kanadıyla karnımı sıvazladığı anda oğlum **Muhammed**’i müstakim vaziyette yani **Allâh-u Te’âlâ**’nın sınırlarını dâimâ muhâfaza edeceğine bir işaret olmak üzere, baş aşağı değil de mübarek ayakları önce gelerek doğurdum. Sonra o doğar doğmaz fasih bir kelim ile:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ.»

‘**Allâh her şeyden büyüktür, Allâh en büyüktür, bütün hamdler âlemlerin Rabbi olan Allâh’a mahsustur**’ diye konuştu.

Ben onu doğurduğum zaman yüzü ay parçasıydı, bir adam onu aldı, bir anlığına benden uzaklaştırdı, sonra birden geri getirdi ve: ‘Çocuğunu alabilirsin, gerçekten ona doğuları ve batıları dolaştırdılar. Daha şimdi babası **Âdem**’in yanında, onun gözlerinin arasını öptü ve:

أَبَشْرُ يَا حَبِيبِي فَإِنَّكَ سَيِّدُ وَلَدِي مِنَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ،

‘Ey Sevgilim! Sana müjdeler olsun çünkü sen öncekiler ve sonrakiler içerisinde bütün çocuklarının Efendisinin’ dedi.’ Sonra o adam:

«يَا عَزَّ الدُّنْيَا وَيَا شَرَفَ الْآخِرَةِ! مَنْ قَالَ مَقَالَتَكَ وَشَهِدَ بِشَهَادَتِكَ يُحْشَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ لَوَائِكَ.»

‘Ey dünyânın izzeti! Ey âhîretin şerefi! Kim senin söylediğini söyler ve senin İslâm şehâdetine şahitlik yaparsa (dînine uyarırsa) kıyâmet günü senin sancağın altında haşrolunur’ diyerek yanımdan ayrıldı.’

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ) şöyle demiştir: ‘O kişi cennetin kapıcısı olan **Rıdvan**’dı. **Rasûlüllâh** ﷺ’in iki omuzu arasında nübüvvet mührünü yerleştiren de odur.’ (Nüzhetü’l-mecâlis, 2/74-75; Muhtasaru’n-Ni’meti’l-‘uzmâ, Cevâhiru’l-Bihâr, 3/386; Ebu Nu’aym, ed-Delâil, no:555, 1/610-613; Şerefu’l-Mustafâ, no:100-107, 1/352-361; el-Makrîzî, İmtâ’u’l-esmâ’, 4/48-50)

Rivâyete göre **Âmine Vâlidemiz** (Radiyallâhu Anhâ), **Rasûlüllâh** ﷺ’i doğurduğunda olanları şöyle anlatmıştır: **Oğlumu** doğurduğumda büyük bir bulut gördüm ve onu benden alıp yük-seğe doğru götürdüklerinde:

«طُوفُوا بِمُحَمَّدٍ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا، وَأَدْخَلُوهَا فِي الْبِحَارِ كُلِّهَا لِيَعْرِفَهُ جَمِيعٌ مَنِ بِهَا بِاسْمِهِ وَنَعْتِهِ وَصِفَتِهِ وَيَعْرِفُوا بِرُكْنَتِهِ.»

‘**Muhammed**’e dünyanın doğularını ve batılarını dolaştırın, onu bütün denizlere sokun, oralarda olanların hepsi onun ismini, vasfını ve bereketlerini anlasınlar. Bütün peygamberlerin ahlâkını **Muhammed**’e verin.

Âdem’in ahlâkını, **Şis**’in ilmini, **İbrâhîm**’in dostluğunu, **İsmâ’il**’in konuşmasını, **Dâvud**’un sesini, **Eyyûb**’ün sabrını, **İsâ**’nın zühdünü, **Nûh**’un şükrünü, **Mûsâ**’nın kuvvetini, **Yûsuf**’un da güzelliğini alın. **Allâh**’ın kıymetli Nebîlerinin ve Rasûllerinin tümünden üstün sıfatlarını ve büyük ahlâkını alın’ diyen bir ses işittim.” İşte böylece **Allâh** seçkin kullarının, rasûl ve nebîlerinin cemîsinde dağınık halde bulunan kâmil sıfatları **Rasûlüllâh** ﷺ’de topladı. (Muhammed İbni Ebi’l-Fazl, Tezkiratü’l-muhibbîn, İbnü Hacer el-Heytemî, Muhtasaru’n-Ni’meti’l-‘uzmâ ale’l-âlem fi Mevli-di Seyyidi Veleddi Âdem, Yûsuf en-Nebhânî, Cevâhiru’l-Bihâr, 3/386-387, 4/132; Nisâbü’rî, Şerefu’l-Mustafâ, no:105, 1/359; Takiyyüddîn el-Makrîzî, İmtâ’u’l-esmâ’, 4/48-50)

Rasûlüllâh ﷺ’in Dünyâyı Teşrifleri Ânında Neler Yaptığı

İmâm-ı Berzencî (Rahimehullâh)ın beyânı ve-chile; **Rasûlüllâh** ﷺ mübârek ellerini toprak üzerine koyarak ve mübârek başını yüksek semâyâ doğru kaldırarak dünyâyı teşrif etti ki, başını yukarı doğru kaldırmasıyla kendi yüceliğine ve efendiliğine îmâda bulunmuş oldu.

Ayrıca kendi kadrinin sâir tüm mahlûkattan yüce olduğuna ve mizâcı da, ahlâkı da güzel olan gerçek sevgilinin ancak kendisi olduğuna işaret buyurdu.

Muhammed ibni Ömer el-Esemî, İbni Sa’d, Kādî İyâz, Kādî Cemâlüddîn ibni Ebi’d-Dem (Radiyallâhu Anhüm)dan rivâyet edildiğine göre **Abdurrahmân ibni Avf**’ın annesi **Şifâ Ebe** (Radiyallâhu Anhümâ) şöyle anlatmıştır:

“**Rasûlüllâh** ﷺ annesinin batn-ı şerîfinden benim ellerime düşünce:«رَحِمَكَ اللَّهُ»

‘**Allâh** sana rahmet eylesin’ diyen bir ses işittim. O anda doğuyla batı arası bana parladı.”

Böylece o, Şam'daki köşkleri görecek derecede doğuyla batı arasını aydınlatan nûru gözleriyle gördü. (Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 2/74; Yûsuf en-Nebhânî, Cevâhiru'l-Bihâr, 3/386)

Beyhakî, Fâtuma es-Sekafiyye'nin: “**Rasûlüllâh** ﷺ'in doğumunda hazır olduğum sıra evin nur dolduğunu ve yıldızların üzerime düşecek kadar yaklaştığını bizzat gözümle gördüm” dediğini nakletmiştir. (Muhammed el-Bintenî, Medâricu's-su'ûd ile'ktisâi'l-bürûd, sh:21-22)

Dâvud ibni Ebî Hind (Radyallâhu Anh)dan nakledildiğine göre annesi **Rasûlüllâh** ﷺ'i doğduğunda bütün (düzler ve) tepeler aydınlandı. O doğar doğmaz elleriyle yere dayanarak dizlerinin üzerine çöktü, bir yandan semâya doğru bakıyor ve yüce ciheti gösteriyordu.

Sonra yerden bir parça toprak alarak secdeye kapandı. O sırada doğduğu evi bir nur kapladı. Yıldızlar yere düşecekmiş gibi çok yanaştı.

Annesi bu konuyu şöyle anlatmıştır: “**Rasûlüllâh** ﷺ'i dedesinden önce kimse görmesin diye (Kureyş'in gece doğan çocuklara uyguladıkları âdet üzere) üzerine büyük bir tencere kapattım.

Fakat tencere onun üzerinde durmayıp birden iki parçaya ayrılınca onun, parmağından süt emdiğini gördüm. O sırada birinin bana:

«أَبَشْرِي يَا أُمَّتَهُ فَقَدْ وُلِدَتْ سَيِّدَ هَذِهِ الْأُمَّةِ.»

‘Ey **Âmine** müjdelen! Muhakkak ki sen bu ümmetin efendisini dünyaya getirdin’ dediğini işittim.” (Nu'mân el-Âlûsî, Câlîyetü'l-mevâ'iz, sh:684; Takiyyüddîn el-Makrîzî, İmtâ'u'l-ismâ', 4/55-56; Beyhakî, ed-Delâil, 1/113; Muhammed el-Bintenî, Medâricu's-su'ûd ile'ktisâi'l-bürûd, sh:19-20; Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 2/74)

Rasûlüllâh ﷺ'in Doğduğu Gece Dedesi Abdülmüttalib'in Gördükleri

Rasûlüllâh ﷺ'in dedesi **Abdülmüttalib** şöyle anlatmıştır: “Ben o gece Ka'be'yi tavaf ediyordum, birden Ka'be'nin Makâm-ı İbrâhîm'e doğru eğilerek secdeye kapandığını gördüm, tam o anda putlar yere düştü ve Ka'be:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَوَلِدُ مُحَمَّدٍ الْأَطْهَرُ الْأَنْ طَهَّرَنِي رَبِّي مِنْ أَنْجَاسِ الْمُشْرِكِينَ.»

‘**Allâh** her şeyden büyüktür, **Allâh** her şeyden büyüktür. Tertemiz **Muhammed** doğdu, **Rab-bim** şimdi beni müşriklerin pisliklerinden tertemiz kıldı’ dedi. O sırada bir kâilîn:

‘Âgâh olunki, gerçekten **Âmine**, **Muhammed**’i

doğurdu ve rahmet bulutları onun üzerine yağdı’ dediğini duydum.

Sonra **Âmine**’nin evine vardığımda bir bulutun onun odasını gölgelediğini gördüm, bir yandan da gözümü oğuşturarak: ‘Ben uykuda mıyım yoksa uyanık mı?’ demeye başladım. İçeri doğru: ‘Ey **Âmine**! Kapıyı aç’ dedim. O da kapıyı açtı, birden içeri hâlis misk kokuları yayıldı.

Ben ona: ‘Ne haber var?’ deyince o: ‘**Muhammed**’i doğurdum’ dedi. Ben: ‘Müsaade et de ona bir bakayım’ deyince: ‘İçeri odada’ dedi. Ben yanına girmek isteyince kılıçlı bir adam çıkarak:

«مَهَلًا حَتَّى تَنْقُضِي عَنْهُ زِيَارَةَ الْمَلَائِكَةِ.»

‘Biraz dur, meleklerin ziyareti bitsin de öyle’ dedi. Sonra içeri girip ona baktığımda gözünün semâya doğru açık olduğunu gördüm. Parmağından çıkan sütü emiyordu. O sırada bana selam verir gibi işaret yaptı.” (Makrîzî, İmtâ'u'l-ismâ', 4/46-47; Nüzhetü'l-mecâlis, 2/75; el-Bintenî, Medâricu's-su'ûd sh:20)

Rasûlüllâh ﷺ'in Doğumuyla Zuhur Eden Nur İle Görünenler

Irbâz (Radyallâhu Anh)dan rivâyet edilen:

«وَرَوُّيَا أُمِّي الَّتِي رَأَتْ أَنَّهُ خَرَجَ مِنْهَا نُورٌ أَضَاءَتْ لَهُ قُصُورَ الشَّامِ.»

“**Ben annemin ‘Kendisinden bir nur çıkıp, Şam’daki köşkerin onunla aydınlandığını’ gördüğü rüyâsıyım**” (Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:17203, 4/128, 5/262; Suyûti, ed-Dürü'l-mensur, 1/334) hadîs-i şerîfnde Şam’ın, diğer rivâyetlerde Busrâ’nın özellikle tahsis edilmesinde şöyle bir latîfe mevcuttur. Busrâ Şam beldelerinin ilk konağıdır. **Rasûlüllâh** ﷺ de ancak oraya kadar gidebilmiştir. Şam beldelerinden ilk fethedilen yer de orası olmuştur.

Tabi ki bütün enbiyânın ibâdet ve hicret yurdu olan, her peygamberin mutlaka kendisinde yaşadığı yâhut kendisinden olduğu veya kendisine hicret etmiş olduğu Mescid-i Aksâ da Şam topraklarından sayıldığı için bu parlayışta **Rasûlüllâh** ﷺ'in oraya bizzat ulaşacağına, isrânın oraya yönelik olacağına, mîracın oradan olacağına, dîninin oralarda hâkim olacağına, **İsâ** (Aleyhisselâm)ın oraya ineceğine ve insanların oradan mahşere sevkedileceğine dâir büyük işaretler bulunmaktadır. (Bintenî, Medâricu's-su'ûd, sh:22)

Amr ibni Kuteybe (Radyallâhu Anh) ilim kaplarından olan babasının şöyle anlattığını nakletmiştir: **Âmine** (Radyallâhu Anhâ) doğum yapacağı zaman **Allâh-u Te'âlâ** meleklerine:

«افْتَحُوا أَبْوَابَ السَّمَاءِ كُلِّهَا.»

“Göklerin bütün kapılarını açın” buyurdu. Allâh-u Te‘âlâ meleklerine doğum ânında onun yanında bulunmalarını emir buyurdu. Böylece melekler birbirini müjdeleyerek indiler. Dünyanın dağları bu nûru görebilmek için yukarı doğru uzandılar. Denizler kabardı ve içlerinde yaşayanlar her tarafa dağıldı. O âna şâhit olmayan bir melek kalmadı.

Şeytan yakalanıp yetmiş bukağıyla bağlandı. Sonra ters yüz edilerek büyük okyanusun dalgalarına atıldı. Azgın cinler ve ifritler bukağılandı. O gün güneşe büyük bir nur kisvesi giydirildi. Yetmiş bin hûrî Âmine (Radiyallâhu Anhâ)nın başında Muhammed ﷺ’in doğumunu beklemek üzere hâzır bulundular.

Allâh-u Te‘âlâ Ahmed (Aleyhisselâm)a ikram olmak üzere o sene bütün kadınlara erkek çocuk nasib etti. O sene meyve vermeyen ağaç kalmadı. Bütün korkular güvenceye tahvil oldu.

Nebî ﷺ doğunca tüm dünya nurla doldu, melekler birbirini tebrik etmeye başladılar. Her semâya biri zebercedden diğeri yâkuttan iki sütun dikilerek gök katları onlarla aydınlandı.

Rasûlüllâh ﷺ mîrac gecesi o sütunları görünce kendisine: “Bunlar senin doğumunu kutlamak için dikilen sütunlardır” denildi.

Allâh-u Te‘âlâ mevlid gecesi Kevser Irmağı’nın kenarında hâlis miskten yetmiş bin ağaç yetiştirdi. Onların meyvelerini cennet ehlinin buhurları yaptı. O gece semâvat ehlinin tamamı Allâh-u Te‘âlâ’ya selâmet duaları yaptı.

O an putlar ters-yüz oldu. Lat ve Uzzâ’nın: «وَيْحَ قُرَيْشٍ، جَاءَهُمُ الْأَمِينُ، جَاءَهُمُ الصِّدِّيقُ، لَا تَغْلَمُ قُرَيْشٌ مَاذَا أَصَابَهَا.»

“Hey gidi Kureyş! Onlara Emîn geldi, onlara Sıddîk geldi. Ama Kureyş bilmez ki başına ne geldi” dediği işitildi. Ka‘be-i Muazzama’nın içerisinden günlerce ses işitildi ki, o ses:

«الآن بُرِدُ عَلَيَّ نُورِي.....الآنَ يَجِيئُنِي زُورَارِي، الآنَ أَطَهَّرُ مِنْ أَنْجَاسِ الْجَاهِلِيَّةِ.....أَيْسَهَا الْغُرَى هَلَكَتْ.»

“Şimdi nûrum geri döndürülüyor. Artık ziya-retçilerim gelmeye başlayacak. Şu anda câhiliyet pisliklerinden temizleniyorum. Ey Uzzâ! Sen bittin” diyordu. Beytullah’ın zelzelesi (sarsıntısı) üç gün-üç gece devam etti. İşte Kureyş’in

Rasûlüllâh ﷺ’in doğumuyla ilgili gördükleri ilk alâmet bu oldu. (el-Makrîzî, İmtâ‘u’l-esmâ‘, 4/58-59)

Rasûlüllâh ﷺ’in Doğumu Esnâsında Kistrânın Sarayının Yıkılması ve Mecûsilerin Ateşinin Sönmesi

Berzencî (Rahimehullâh)ın nakline göre; Rasûlüllâh ﷺ’in nurlu cemâlinin doğması ve vech-i şerîfinin parlaması sebebiyle, Enûşerevan’ın muhkem ve yüksek bir şekilde bina ettiği Kistrâ’ya bağlı Medâin’deki saray çatladı ve yüksek kulelerinden on dört tanesi düştü. Kendisine isâbet eden ve âniden ârız olan dehşetli halden dolayı Kistrâ’nın saltanatı helak oldu ve Pers memleketlerinde tapınılagelen ateşler söndü.

Bağdat’a bir merhale mesafede olan Kistrâ’nın sarayı aslında yirmi iki kulesi olan, yüz arşın uzunluğunda büyük kerpiçlerle ve kireçle bina edilmiş muhkem bir yapı iken ve binâsında hiçbir çatlak mevcut değilken, sadece Allâh-u Te‘âlâ’nın, Habîbi’nin ﷺ gelişine delâlet eden bir âyet olarak kalmasını murad etmesi nedeniyle o binânın on dört şerefesi mevlid gecesi durduk yere düşmüştür.

Düşen kulelerin sayınsın on dört oluşu da Rasûlüllâh ﷺ’in o sayıda Pers kırallarına mâlik olacağına işaret etmektedir. Nitekim bu işaret aynen tahakkuk etmiş, Hazreti Ömer (Radiyallâhu Anh) zamanında on hükümdarlık ele geçirilmiş, bâkisi de Hazreti Osman (Radiyallâhu Anh) zamanında fethedilmiştir.

Rasûlüllâh ﷺ’in duası da bedduası da makbul olduğu için kendisinin mektubunu parçalayan Kistrâ’ya beddua etmiş ve sahih hadîs-i şerîfte zikredildiği üzere: «إِذَا هَلَكَ كِيسْرَى فَلَا كِيسْرَى بَعْدَهُ.»

“Kistrâ helak olduğu zaman, artık ondan sonra Kistrâ olmayacaktır” (Buhârî, Menâkıb:22, no:3422, 3/1325) buyurarak, Kistrâ’nın helâkiyla birlikte mülkünün devam etmeyeceğini bir mucize olarak haber vermiştir.

Yine böylece mecûsilerin taptıkları ve hizmetçiler tâyin ederek iki bin senedir hiç söndürmeden yanmasını sağladıkları ateş, mevlid gecesi sebepsiz yere sönmüştür.

Bir daha kimse onu tutuşturmaya güç yetirememiştir ki bu, Rasûlüllâh ﷺ zuhur ettikten sonra artık Kistrâ’nın mülkünün devam etmeyeceğine işaret etmiştir. (Bintenî, Medâricu’s-su’ûd, sh:23)

HİNDİSTAN ZİYÂRETLERİ -1-

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

Bütün hamd-ü senâlar ve şükr-ü evfâlar:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ
الصَّادِقِينَ﴾

“Ey iman etmiş olan kimseler! (Râzı olmadığı şeylere yaklaşma konusunda) Allâh’tan hakkıyla sakının ve (hem îmanda, hem ahde vefada, özü sözü doğru olan) sâdık kimselerle (bedenen ve rûhen, maddeten ve mânen) beraber olun” (Tevbe Sûresi:119) buyuran Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur.

Nâmütenâhî (sonsuz) salât-ü selâmlar:

«إِنَّ الرُّوحَ لَتَلْقَى الرُّوحَ.»

“Hiç şüphesiz ki elbette ruh rûha kavuşur” (İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, no:18, 1/21; Ahmed ibni Hanbel, el-Müsned, no:21864, 36/188) buyuran Rasûlül-lâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in, onun güzîde âl-i ashâbının ve kıyâmete kadar onların yolunda sülûk eden ve insanları da bu yola dâvet eden meşâyih-i izâmın üzerine olsun. Âmîn!

Bizlere bir kere daha uzak mesâfeleri sağ-sâlim olarak kat ettirip Hindistan topraklarına giderek silsile-i aliyemizin yüce ricâlini ve sair meşâyih-i ziyaret etmeyi nasip eden Rabbimiz’e hamd ettikten sonra Yüce Mevlâmız’dan niyâzımız bütün sevenlerimizi, okurlarımızı ve bizleri o zatların şefâatlerine nâil kılmasıdır.

Bu mukaddimeden sonra Hindistan’da ziyaretleriyle şerefyâb olduğumuz zevât-ı kirâmın terceme-i ahvâlinde sizlere bir nebze olsun bahsetmek istiyorum:

MUHAMMED BÂKİBİLLÂH HAZRETLERİ

Silsile-i Aliyye’nin 23. halkasında bulunan bu zatın tam ismi Ebü’l-Müeyyed Radyüddîn Hâce Abdülbâkî ibni Abdisselâm el-Üveysî en-Nakşibendî’dir.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri’nin mürşidi ve Nakşibendî tarikatını Hindistan’da yayan mutasavvıftır.

971 (1563-64) veya 972 (1564-65) yılında, bugünkü Afganistan’ın başşehri Kâbil’de doğmuş ve kırk yaşlarında iken 1012 (1603) tarihinde de Hindistan Delhî’de vefat etmiştir.

Semerkanlı Kâdî Abdüsselâm Halacî’nin oğludur. Ubeydullâh Ahrâr (Kuddise Sirruhû)nun neslinden olan annesinin, Bâkibillâh Hazretleri Delhi’de hankâhını (tekkesini) kurduktan sonra dervişlerin yemeklerini pişirme görevini büyük bir zevkle üzerine aldığı rivâyet edilir.

Muhammed Bâkibillâh Hazretleri orta boyluydu, sakalı ise seyrek olup bazı yerleri ağarmıştı. Uzlet ve riyâzat ehliydi. Az yer, az uyur ve az konuşurdu.

Muhammed Bâkibillâh Hazretleri'nin kabr-i şerîfi

Kur'ân-ı Kerîm okumayı çok sever ve devamlı tilâvetle meşgul olurdu. Öyle ki çok az uyuyup her gece sabaha kadar Kur'an okur, tanyerinin ağardığını görünce de: "Yâ **Rabbi!** Bu geceler de ne çabuk geçiyor?" diye hayflanırdı.

Muhammed Bâkibillâh Hazretleri'nin daha çocukluğundayken, ileride büyük bir zat olacağı belliydi. Hâli, davranışları, boş bir odaya çekilip tefekküre dalmaları hep bunun işaretlerini veriyordu.

Bâkibillâh Hazretleri gençliğinde İslâmî ilimleri **Mevlânâ Sâdık Helvâî** adında bir zattan öğrenmeye başladı. **Mevlânâ Sâdık Kâbil**'den **Mâverâünnehir**'e gidince telebesi olan **Bakibillâh Hazretleri**'ni de beraberinde götürdü, ancak **Bâkibillâh Hazretleri** tahsilini bitirmeden tasavvufa yöneldi ve Orta Asya'da çeşitli şeyhlerden faydalandı.

Önce Nakşibendî tarikatından **Şeyh Ubeyd**, **Mevlânâ Lütfüllâh** ve **Seyyid Abdullâh Belhî**'ye intisap ettiyse de daha sonra Yesevî tarikatından **İftihar Şeyh**'e intisap etti.

Bir müddet sonra Lahor'a geçen **Bâkibillâh Hazretleri** kendisine teklif edilen Moğol ordusundaki vazifeyi kabul etmeyip dervişâne hayatına devam etti. Sonra daha güçlü bir azimle tekrar kendisini tasavvufa verdi. Bir rüyasında **Hâce Bahâüddîn Nakşibend Hazretleri**'nin rûhâniyetinden zikir telkinini aldı ve yeniden kendine bir mürşid aramaya koyuldu.

Muhammed Bâkibillâh Hazretleri sâlihleri aramakta çok gayret gösterir, Lâhor'un çamurlu ve killi sokaklarında bir gönül ehline rastlamak için çok gezerdi.

Bu sokaklarda yürümek güç olmasına rağmen yorulmadan dolaşır, bahçelere uğrar, harâbelere ve kabristanlara gidip orada kalır ve uzun uzun tefekkür ederdi.

Onun sevenlerinden biri şöyle demiştir: "Bir gün ona arkadaşlık edip onunla beraber gideyim dedim. Her ne kadar bana mâni olmak istediye de, geri kalmak istemedim. Onun ardından gidip dolaştığı sokakları ben de dolaştım. Fakat sokaklardaki çamur ve kilin çokluğundan âciz kaldım ve öylesine yoruldum ki anlatamam. Ama hayâ ve edebimden bu hâlimi kendisine arz edemedim.

O benim bu durumumu anlayıp beni geri çevirdi. Nihayet onun başka bir kuvvet ile yürüdüğünü anladım.”

Rivâyet edilir ki muhtereme annesi, oğlu **Muhammed Bâkibillâh Hazretleri**'nin, bu yolun büyüklerini bulmak ve onlardan nasibini almak için sokak sokak gezmesini, bu husustaki insanüstü gayretini görünce, onun çektiği bu sıkıntı ve ızdırabına bir ana olarak dayanamadı. Kırık ve mahzun bir kalple ağlayarak, oğlunun arzuladığı şeye kavuşması için **Allâh-u Te'âlâ**'ya çok yalvardı. Hatta çok defa gece yarılarda sahrâlara çıkar, **Allâh-u Te'âlâ**'ya böyle münâcaatta bulunurdu. O duâ ve yalvarmalar kabul olundu ve rahmet kapıları **Muhammed Bâkibillâh Hazretleri**'ne açıldı.

Böylece bir süre Lahor sokaklarında dolaşan **Bâkibillâh Hazretleri** muradını orada bulamayınca **Hâce Ubeydullâh Ahrâr** (*Kuddise Sirruhû*) nun rûhâniyetinin bir işaretine uyararak önce Keşmir'e, sonra Mâverâünnehir'e gitti. Semerkant'a yakın bir kasabada oturan **Mevlânâ Hâce Emkenegî** (Hâcekü's-Semerkandî)den inâbe (tarikât dersi) aldı.

Emkenegî Hazretleri, Bâkibillâh Hazretleri ile üç gün üç gece halvette oturduktan sonra ona Hindistan'a dönüp orada Nakşibendî tarikatını yayma görevini verdi. **Bâkibillâh Hazretleri** önce bu işte başarılı olamayacağını ileri sürdüysede daha sonra bu vazifeyi kabul etti.

Hâce Bâkibillâh Hazretleri'nin burada bir rüyâ gördüğü rivâyet edilir ki rüyâsında eline güzel fakat biraz durgun bir papağan kuşunun konduğunu, bu kuşun gagasına kendi ağzından su verdiğini ve kuşun gagasından da kendi ağzına bir parça şeker kırıntısı düştüğünü, ardından bu kuşun çok güzelce ötmeye başladığını görür.

Bunun üzerine **Hâce Bâkibillâh Hazretleri**'nin şeyhi **Hâce Emkenegî** (Hâcekü's-Semerkandî) **Hazretleri** kendisine: “Papağan Hindistan kuşlarından, sen Hindistan'a gideceksin, sana orada bir genç verecekler, sen de onu yetiştireceksin ve onun nûru âlemi aydınlatacak” mâhiyetinde bir takım şeyler söyleyerek ikinci bin yılının müceddidi **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin, Hindistan'da onun eliyle yetişeceğini müjdeliyordu.

Hâce Emkenegî Hazretleri'nin, **Muhammed Bâkibillâh**'a hilâfet ve tam bir icâzet verip, Hindistan'a gönderdiğini duyan talebeleri arasında bir huzursuzluk zuhur etti. Zira kendileri uzun zamandır o kapıda oldukları halde, yeni gelen bir gencin kısa zamanda tam bir icâzetle dönmesi onları düşündürmüştü.

Bu durumu anlayan **Hâce Emkenegî Hazretleri** şöyle buyurdu: “Dostlarım bilsinler ki bu gencin işini tamamlayıp bizim yanımıza öyle gönderdiler. Yanımıza hallerinin doğru olup olmadığını tetkik için geldi. Şüphesiz öyle gelen, böyle gider.”

Böylece kendisi şeyhinin isteği doğrultusunda yola koyuldu. Bir yıl Lahor'da kaldıktan sonra Delhi'nin Fîrûzâbâd mahallesine yerleşip orada bir hankâh (tekke) kurdu. Delhi'den yalnız bir defa hacca gitmek için ayrıldı ve hayatının geri kalan kısmını hankahta geçirdi.

Bâkibillâh Hazretleri'nin irşad devri ancak iki üç yıl devam etti. Fakat bu kısa süre içinde, kendisinden önce Orta Asya'dan gelen Nakşibendî şeyhlerinden çok daha tesirli bir faaliyet göstererek Nakşibendî tarikatını Hindistan topraklarında kökleştirmeyi başardı. Müridlerine zikr-i hafîyi telkin ederken onların kalplerine tesir etmek için bütün himmetini sarfederdi. Öyle ki kalplerindeki maddî izler onlara ilâhî hakikati idrak yollarını bir daha kapatamazdı.

Bâkibillâh Hazretleri kırk yaşındayken 25 Rebî'ülâhîr 1012 (2 Ekim 1603) tarihinde vefat etti. Delhi'de **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in ayak bastığı mübârek taşın bulunması hasebiyle “Kadengâh” diye anılan bir yerin yakınlarında toprağa verildi. Daha sonra kabrinin etrafında geniş bir mezarlık meydana geldi. Kabrinin bulunduğu Nebî Kerîm mahallesinde bugün Hindûlar oturmaktadır. **Bâkibillâh Hazretleri**'nin mezarı Delhi Müslümanları için önemli bir ziyaretgâhtır.

Başlıca halîfeleri; **Hâce Hüsâmeddin, Bâkibillâh Hazretleri**'nin vefatından sonra defalarca Hicaz'a giden ve Nakşibendî tarikatını Arap ülkelerinde yayan **Şeyh Tâceddin ibni Zeke-riyyâ, Bâkibillâh Hazretleri**'nin ilk müridlerinden olan **Şeyh İlâhdâd** ve en önemlisi de ikinci bin yılın müceddidi ve **İmâm-ı Rabbânî** olarak tanınan **Şeyh Ahmed es-Serhendî**'dir.

1592 yılında Delhi'ye giderek **Bâkîbillâh Hazretleri**'ne intisap eden **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin mânevî gelişmesinde **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin etkisi büyüktür.

Serhend'den şeyhine yirmi kadar mektup yazan ve kendisini ziyaret için iki defa daha Delhi'ye giden **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin vasıtasıyla Nakşibendiyye tarikatı günümüze ulaşmıştır.

Bâkîbillâh Hazretleri Nakşibendî tarikatından başka Yesevî, Kübrevî, Kâdirî ve Çiştî tarikatlarından da icâzetliydi.

Eserleri: 1) **“Külliyât-ı Hâce Bâkîbillâh.”** (India Office [Londra], Delhi, Persian 1095) 2) **“Melfûzât.”** (India Office [Londra], Delhi 1058). 3) **“Mektûbât-ı Şerîf.”** **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin Farsça yazdığı mektupların Urduca tercümesidir. (Lahor 1923) 4) **“Mektûbât.”** (India Office [Londra], Delhi, Persian 1132). 5) **“İrfâniyyât-ı Bâkî.”** **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin iki mesnevisini, kırk altı rubâ'îsini ve “Silsilenâme” ile “Sâkînâme” adlı manzûmelerini ihtivâ eder. (nşr. Seyyid Nizâmeddin Ahmed Kâzımî, Delhi 1390) 6) **“Mesnevî-yi Hâce Bâkîbillâh.”** (Lahor 1333) Bu eserinde **“İrfâniyyât-ı Bâkî”**dekilerin dışında kalan mesnevileri mevcuttur. 7) **“Risâle-i Şerîfe.”** **Abdürrahîm Nakşibendî**'nin **“İrşâd-ı Rahîmiyye”** adlı eserinin sonundadır. (Delhi 1333) 8) **“Meşâyih-i Turuk-ı Erba'a.”** (nşr. Gulâm Mustafa Han, Karaçi 1389)

(İsam, İslam Ansiklopedisi, 4/542-543; Muhammed Murad el-Kazânî, Tezyîlü'r-Reşehât (Reşehât içinde), sh:7-19; Muhammed Hâşim el-Kişmî, Zübdetü'l-makamât, sh:5-88; Rahman Ali, Tezkire-i Ulemâ-i Hind, sh:106-107; Gulâm Server Lahûrî, Hazînetü'l-asfiyâ, 1/605-607; Abdülhây el-Hasenî, Nüzhetü'l-havâtur, 5/196-200; Nurbahş Tevekkülî, Tezkire-i Meşâyih-i Nakşibendiyye, sh:163-187; Muhammed Hasan Müceddidî, Hâlât-ı Meşâyih-i Nakşibendiyye-i Müceddidiyye, sh:131; el-Hânî, el-Hadâiku'l-Verdiyye, sh.:531)

Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri'nin Büyük Oğlu Ubeydullâh ed-Dehlevî Hazretleri

Bâkîbillâh Hazretleri'nin iki oğlundan büyük olandır. Kabr-i şerîfleri babalarının kabrinin yanındadır. Tam ismi **Ubeydullâh ibni Abdilbâkî en-Nakşibendî ed-Dehlevî**'dir.

Bâkîbillâh Hazretleri'nin büyük oğlu Ubeydullâh Hazretleri'nin mübârek kabirleri

Fazilet ve kemâl erbâbından çok mâruf bir velîdir. 1009 tarihinde Dehlî'de dünyâmızı teşrif etmiş ve 1073'de ise yine aynı şehirde âhirete irtihâl eylemiştir.

Kendileri küçük yaşta iken kıymetli babaları vefat ettiği için **Şeyh Hüsameddin**'in elinde yetişmiştir. Ondan ve **Şeyh İlâhdâd**'dan ilim tahsil etmiş ve tarîkat dersi almıştır.

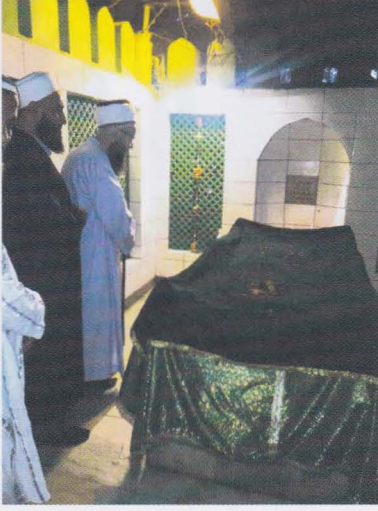
Meşâyih hazarâtının siyeri hakkında **“et-Tabakâtü'l-hüsâmiyye”** adında küçük bir kitap telif etmiştir. Ayrıca **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin oğlu **İmâm-ı Ma'sûm Hazretleri**'ne tasavvufî mektuplar yazmıştır.

(Abdülhây ibni Fahriddîn el-Huseynî, el-İ'lâm bimen fi târîhi'l-Hindi mine'l-e'lâm / Nüzhetü'l-havâtur ve behcetü'l-mesâmi' ve'n-nevâzir, 5/292)

Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri'nin Küçük Oğlu Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri

Bâkîbillâh Hazretleri'nin iki oğlundan küçük oğudur. Kabr-i şerîfleri babalarının kabrinin yanındadır. Tam ismi **Abdullâh ibni Abdilbâkî en-Nakşibendî el-Kâbilî ed-Dehlevî**'dir.

İlâhî mârifetler husûsunda birçok sırâ vâkif olan meşhur âlimlerdendir. Hindistan'ın Dehli (Yeni Delhi) şehrinde, âbisi **Ubeydullâh Hazretleri**'nin doğumundan 14 ay sonra, 6 Recep 1010 (31 Aralık 1601) tarihinde dünyâya gelmiştir. 1071 (1660-1661) tarihinde de âhirete irtihâl eylemiştir.

Bâkîbillâh Hazretleri'nin küçük oğlu Abdullâh Hazretleri'nin merkad-i şerîfleri

Kendisi daha küçük yaşta babası rahmet-i ilâhiye ğark olmuş olduğundan **Şeyh Hüsâmeddin ed-Dehlevî**'nin gözetiminde yetişti. **Şâkir Muhammed** ve **Abdülhak ibni Seyfidîn ed-Dehlevî** isimli iki âlimden ders okudu. Sonra Serhend'e gitti ve **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nden de dersler okuyarak bereketlendi. Ondaki tarikat dersi alıp bir zaman sohbetlerinde bulundu. Ardından Dehlî'ye dönüp **Şeyh Hüsâmeddin** ve **Şeyh İlâhdâd**'dan icâzet aldı.

Çok faziletli, yüce ve derin mârifetlere sahip bir mutasavvıftı. **Muhyiddin ibni Arabî**'nin rûhâniyetinden feyizyâb olmuştu. Bundan sebep "*el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*" ve "*Fusûsu'l-hikem*" kitaplarını okuturdu. Ayrıca bu kitaplar üzerine ta'likât da yazmıştı.

Bunlardan başka "*Tefsîru'l-Beyzâvî*"ye hâşiyeye, **Şeyh Hüsâmeddin**'in menâkıbı hakkında "*Zâdü'l-me'âd*" isimli bir kitap, mîras hakkında bir risâle ve "*Tarîku'l-vusûl ilâ asli'l-usûl*" adında bir tasavvufî eser kaleme almıştır.

(*Abdülhayy ibni Fahriddîn el-Huseynî, el-İ'lâm bimen fî târîhi'l-Hindî mine'l-e'lâm / Nüzhetü'l-havâtür ve behcetü'l-mesâmi'ı ve'n-nevâzır, 5/276-277*)

Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri'nin Halîfelerinden Mirza Hüsâmeddin Ahmed Hazretleri

Hindistan'da yetişen büyük velîlerden. İsmi **Hüsâmeddin Ahmed**'dir. Babası ilimler hazinesi meşhûr **Kâdî Nizâmüddîn Bedahşî**'dir. Doğum yeri ve tarihi bilinmemektedir.

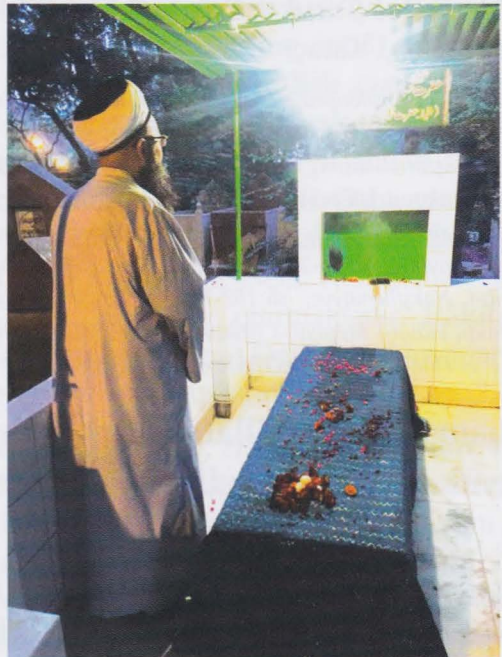
1043 (1634) senesinde vefat etti. Kabri Delhi'de **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin türbesinin yanındadır. **Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri**'nin önde gelen talebelerindendir.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin büyüklüğünü herkesten iyi bilirdi. 1584 senesinde takdîr-i ilâhî ile Hindistan sultânının vâlilerinden oldu. Fakat sonra makam ve mevki münâsebetiyle kalbi sıkılıp, fakirlerin, velîlerin sohbetlerini arzu eder oldu. Dâimâ yalnızlığı ve bir köşeye çekilmeyi isterdi.

O günlerde Mâverâünnehr'e giden **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin sohbetleriyle şereflenmek üzere o da Mâverâünnehr'e gitti.

Kalbinden dünyâ ve makam sevgisini çıkarıp, **Bâkîbillâh Hazretleri**'ne talebe oldu. Zenginlik perdesini yırtıp, **İbrâhim Edhem** gibi eski bir elbise giyerek vâliliği, zenginliği, makam ve itibârı bıraktı. Zamanın sultânı kendisinden memnundu. Hattâ şâh ve vezir, **Hüsâmeddin Ahmed**'in bu dünyâdan uzak hâlini bırakıp eski makamına gelmesini istiyorlar, buna sebep olanlara da kızıyorlardı.

Birçok kimse bu mesud zâta gelip eski makamına dönmesini istediler. Fakat o bunu kabul etmedi. **Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri** Mâverâünnehr'den dönünce, onun sohbetlerine devam etti.

Bâkîbillâh Hazretleri'nin halîfelerinden Mirza Hüsâmeddin Ahmed Hazretleri'nin kabirleri

Senelerce doğruluk ve teslimiyet içerisinde **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin hizmetinde bulundu. Husûsî teveccüh ve ihsanlarına kavuştu. Tasavvufun yüksek derecelerine ulaştı. **Bâkîbillâh Hazretleri** talebe yetiştirmesi, **Allâh-u Te'âlâ**'nın dinini ve **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in güzel ahlâkını anlatması için ona icâzet verdi.

Hüsâmeddîn Ahmed bu vazifeye lâyık olmadığını belirterek, affedilmesini istedi. **Bâkîbillâh Hazretleri** de özrünü kabul edip yanından ayırmadı. Hattâ **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin vefatında yanında bulundu. Vefatı ânında talebelerinin büyükleri içerisinde ondan başkası yoktu. Tekfin (kefenlenme), techiz ve defin hizmetlerini o yaptı.

Bâkîbillâh Hazretleri'nin vefatından sonra, onun dergâhında bulunanlara ve hocasının oğullarına hizmette bulunup, çok çalıştı ve çalışmalarının mükâfâtını da buldu. Hocasının oğulları babalarının kırklı yaşlarda vefat etmesiyle yetim kaldıklarından onların bakımını üstlendi ve böylece onun gayretlerinin bereketi ile fazîlete ve kurtuluşa kavuştular. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** hocalarının oğullarına gönderdiği bir mektupta, **Hüsâmeddîn Ahmed**'e teşekkürlerini bildirmişlerdir.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'ne karşı da yüksek muhabbeti ve bağlılığı vardı. Hattâ büyük oğlunu terbiye için **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'ne göndermişti. Her tanıdığını **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin hizmetine, sohbetine ve derslerine sarılmaya teşvik ederdi. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** vefat edince çok üzülmüş, **Muhammed Hâşim-i Kışmî**'ye yazdığı başsağlığı mektubunda üzüntüsünü şöyle belirtmişti:

“**Allâh-u Te'âlâ** o zâhirî ve mânevî kemâllerin, fazîletlerin toplandığı yer olan zâtı (**İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'ni), dostların kalplerinin ve gözlerinin nuru eylesin. O velîlerin sığınağının ayrılık acısı, hangi kelime ile anlatılabilir?! Yalnız onu tanıyanlara değil, bütün Müslümanlara yazık oldu. İmânı olan herkes, ciğeri yakan bu olaydan ağlamalı ve sızlamalıdır.”

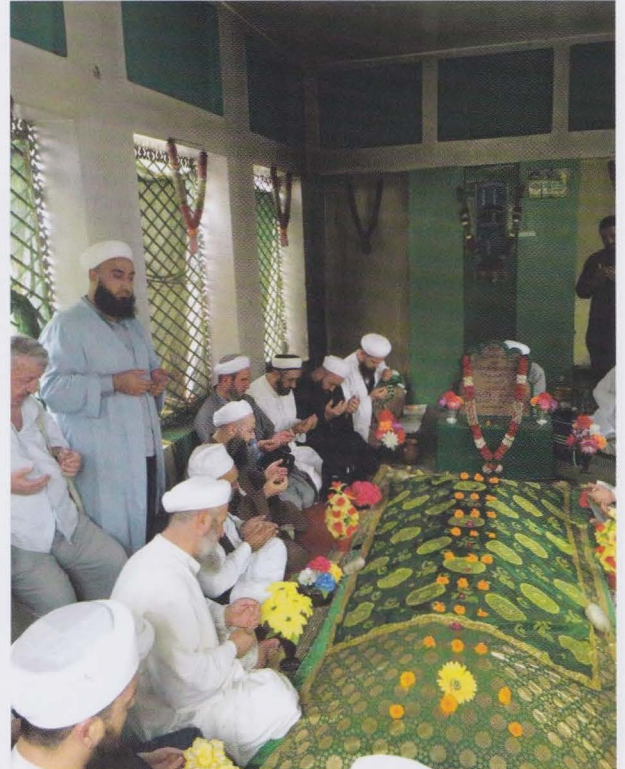
(*Muhammed Hâşim el-Kışmî, Zübdetü'l-makâmât, sh:78-86; Türkiye Gazetesi Yayınları, Hindistan Evliyâları, 1/221-229*)

İMÂM-I RABBÂNÎ HAZRETLERİ'NİN BABASI ABDÜLEHAD HAZRETLERİ

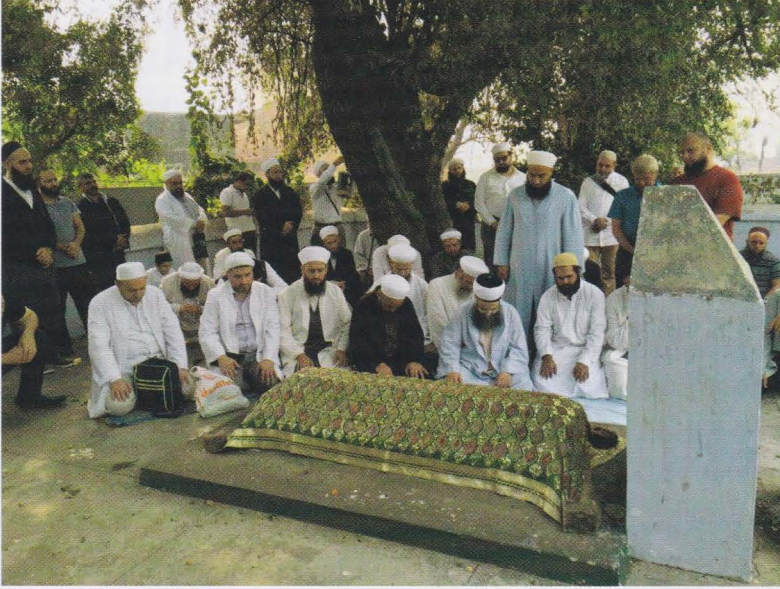
İsm-i mübârekleri **Abdülehad ibni Zeynelâbidîn**'dir. **Hazreti Ömer**'in neslindedir. 927 (1520) senesinde doğmuş, 1007 (1598) senesinde de Serhend'de vefat etmiştir. Kabri şehrin dışında, kuzey tarafındadır. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri, Abdülehad Hazretleri**'nin yedi oğlundan dördüncüsüdür.

Abdülehad Hazretleri genç yaşta Hindistan'ın büyük âlimi **Abdülkuddûs**'ün ilim meclisinde ve sohbetlerinde bulunup, tasavvufta mânevî dereceler kazandı. Devamlı hizmet ve sohbetinde kalmayı arzu ettiğini bildirince **Abdülkuddûs Hazretleri** ona: “Önce lâzım olan din ilimlerini öğren. İlim deryâsında balık gibi yüz, bir sâhilden diğer sâhile geç, sonra yine bize gel. Bu yola bel bağla ki, ilimsiz velâyet tuzu az olan yemeğe benzer” buyurdu.

Abdülehad Hazretleri bu sözleri dinledikten sonra, hocası **Abdülkuddûs**'ün yaşlı olduğunu, dönüşünde vefat etmiş olabileceğini ve bir daha da ona kavuşamayacağını düşünerek:

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin babası
Abdülehad Hazretleri'nin mübârek kabirleri

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin vâlîde-i mâcidelerinin kabr-i şerîfi

“Korkarım ki sonra bu azîz ve yüksek sohbeti bulamam” dedi. Bunun üzerine hocası: “Eğer beni bulamazsan, oğlum **Rûkneddîn**'in sohbetine devam et ve arayacağımı onda ara” buyurdu.

Bunun üzerine zâhirî ilimleri tahsîl için oradan ayrıldı. Daha tahsîli bitmeden, hocası **Abdülkuddûs Hazretleri** vefat etti. Tahsîlini tamamladıktan sonra, hocası **Abdülkuddûs**'ün işaretini üzerine, **Şeyh Rûkneddîn**'in yanına gitti.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin 6. kuşaktan dedesi olan ve Serhend şehrini kuran Şeyh Rafiuddîn Hazretleri'nin kabr-i şerîfi

O da babasının işaretine uyarak, **Abdülehad Hazretleri**'ne büyük bir alâka gösterip onu tasavvufta yetiştirdi. Kâdiriyye ve Çeştiyye tarikatlarından icâzet verdi.

Abdülehad Hazretleri, hocası **Abdülkuddûs**'ün en başta gelen talebelerinden **Şeyh Celâl Tehânî-serî**'nin sohbetlerine de devam etti. Onun meclisindeyken Kâdirî tarikatının o zaman en büyük âlimi olan **Şâh Kemâl** ile görüşüp sohbette bulundu. Bu görüşmeleri senelerce devam etti ve bu sohbetlerden çok faydalar elde etti.

Abdülehad Hazretleri ilim ve mârifette yükselmek için yaptığı seyahatler sırasında, pekçok ilim ve mârifet sahibinin sohbetinde bulundu. Sonra memleketine dönüp, vefatına kadar Serhend'de kaldı.

Ömrü insanlara faydalı olmakla geçti. Gecele ri taat ve ibâdetle geçirir, **Allâh** için ağlar, gözyaşı dökerdi. Çok talebesi ve sevenleri vardı. Tevâzûundan dolayı kendini hiç kimseden farklı görmez ve hiçbirinin kendisine hizmet etmesini kabul etmezdi.

Ekseriyâ evinin ihtiyaçlarını pazardan kendisi taşır, kimsenin taşımasına müsâade etmezdi.

Ömrünü **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)e öyle bir bağlılık ile geçirdi ki bir sünneti bile terk etmezdi. Sünnet olan taatları ve duâları yapar, tasavvuf ehlinin, azîmetle, en iyi olduğu bildirilenle amel etmesi husûsuna da dikkat ederdi.

Gündüzleri, kendisinden ilim öğrenmek isteyen talebelere ders verirdi. Bu hususta yazılmış olan uzun ve zor kitapları, en ince noktalarına kadar gâyet güzel açıklayıp îzâh ederdi.

Her ilimde, bilhassa fıkıh ve usûl ilminde eşsiz bir âlimdi. Zamanın âlimleri ve büyükleri onu kendilerine hoca ve üstad kabul ederek çok istifâde ederlerdi.

“*et-Te'arruf li mezhebi ehli't-tasavvuf*”, “*Avârifü'l-me'ârif*” ve “*Füsûsü'l-hikem*” gibi evliyânın büyükleri tarafından yazılmış olan kitapları okur ve çok güzel îzâh ederdi.

Abdülehad Hazretleri “Künûzü'l-hakâyık”, “Mi'râcü'n-Nebî” ve “Esrârü't-teşehhüd” adlı eserler kaleme almıştır.

(Fazlullâh es-Serhendî, 'Umdet-ül-Makâmât; sh:116; Bedreddin es-Serhendî, Hazarâtü'l-kuds (nşr. Mevlânâ Mahbûb-i İlâhî), Hazarâtü'l-Kuds, sh:28; Muhammed Hâşim el-Kişmî, Zübdetü'l-makâmât, sh:91, 104; Türkiye Gazetesi Yayınları, Hindistan Evliyâları, 2/161-168)

İMÂM-I RABBÂNÎ AHMED el-FÂRÛKÎ es-SERHENDÎ HAZRETLERİ

İmâm Rabbânî Hazretleri'nin Şerefli Şeceresi

İmâm Rabbânî Müceddid-i Elf-i Sânî Hazretleri, Ömer el-Fârûk Radyallâhu Anh soyundan gelmektedir. Onun soy kütüğü 31. kuşakta Ömer ibnil-Hattâb Radyallâhu Anh Hazretlerine ulaşmaktadır.

Onun soy zinciri şöyledir:

Hazreti Ömer el-Fârûk oğlu Hazreti Abdullah oğlu Âsım oğlu Hafs oğlu Ömer oğlu Abdullah oğlu Nâsır oğlu İbrâhîm oğlu İshak oğlu Ebu'l-Feth oğlu Abdullah el-Vâizu'l-Ekber oğlu

Abdullah el-Vâizu'l-Eşğar oğlu Mes'ûd oğlu Süleyman oğlu Mahmud oğlu Nâsiruddîn oğlu Nurreddîn oğlu Şihâbeddin Ali Ferruh Şâh oğlu Yusuf oğlu Ahmed oğlu Şuayb oğlu Abdullah oğlu İshak oğlu Yusuf oğlu Süleyman oğlu Nâsiruddîn oğlu İmam Raff'uddîn oğlu Habîbullah oğlu Muhammed oğlu Abdülhay oğlu Zeynel Âbidîn oğlu Mahdum Abdülehad oğlu İmâm Rabbânî Şeyh Ahmed Serhendî Hazretleri.

İmâm Rabbânî'nin 6. Kuşaktan dedesi ve Şihâbeddin Ali Ferruh Şâh'ın 9. Kuşak torunu olan İmâm Raff'uddîn Hazretleri zahir ve batın ilimlerini bilen bir kimseydi. Hicri 8. asrın sonunun veya 9. asrın başının büyüklerindendi.

Bu zat Kabil'den Hindistan'a gelen bu sülalenin ilk kişisidir. Eski adı Sihrend olan Serhend şehrinde yerleşmeyi tercih etmiştir. Burası hayvanların barınağı olup, yerleşmeye uygun olmayan yabancı bir yerdi.

Bu bakımdan çevresinde yaşayanlar, özellikle 15 km. uzaklıkta olan Serayis köyünün halkı Seyyid Celâleddîn'in huzuruna gelerek -Sultan Fîruz Şâh kendilerine bağlı ve çok saygı duyardı- devlet merkezine giderek, buraya bir şehir kurulmasına idarecileri teşvik buyurmasını rica ettiler.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin feyiz menba'ı olan kabri şerifleri

Padişah bunu kabul edip, uygulamaya koydu ve İmam Raff'uddin'in büyük kardeşi olup sultanın yakın adamlarından olan Hoca Fethullâh'ı bu işle görevlendirdi. Hoca Fethullâh da 2000 süvari ile buraya gelerek kaleyi inşa etti.

Seyyid Celâleddîn; namazda imamı, tarikat-ta da halifesi olan Sünnam kasabasında oturan İmam Raff'uddîn'e; bu kalenin temel taşını koymasını ve bu şehirde yerleşmesini emretti. O günden beri onun sülalesi burada oturmaktadır. Kalenin temelinin atılışı ve Serhend'e yerleşmesinin başlangıç tarihinin Hicri 706 senesi olduğu bildirilmektedir.

Böylece İmâm Rabbânî'nin doğumundan daha 200 sene önce Serhend şehri kurulmuş olmaktadır. Biyografi ve tezkire kitaplarından, ilim adamlarının ve değerli meziyetler taşıyan büyük insanların ailelerinin bu şehre yerleştiği anlaşılmaktadır. Bu topraktan nice büyük değerlere sahip şahsiyetler ortaya çıkmıştır. Öyle anlaşılıyor ki şehrin yükselişi ve İslam ilimleri ve değerleriyle bağlantısı Hicri 10. Asrın başında kurulmuştur.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'ni Tanıyalım

Tam ismi **Ebü'l-Berekât Ahmed ibni Abdilehad ibni Zeynilâbidîn el-Fârûkî es-Serhendî**'dir. Kendisi Ömer (*Radıyallahu Anh*)ın soyundan olduğu için **el-Fârûkî** diye lakaplanmıştır. Hindistan'ın Serhend şehrinde doğup yetiştiği için kendisine **es-Serhendî** nisbesi verilmiştir.

Nakşibendiyye tarikatının silsilesinin 24. halkasıdır ve Müceddidiyye kolunun kurucusudur.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri Hindistan'da yetişen en büyük velidir. İslâm âlimlerinin üstünü, vâsılların reisi, harikaların ve kerâmetlerin mazharı, sonsuz derecelerin câmi'i, efdâl-i fudalâ, kutbu'l-aktâb, imâm-ı tarikat, muktedâ-yı ehli hakikat olan bir zattır.

İtikat konularında müctehid olup hicrî ikinci bin yılının müceddididir. Dine sokulmaya çalışılan hurâfe, bidat ve bâtil inançları reddedip, dinin aslını muhâfazaya çalışmış ve o devir insanının ihtiyacı olan dînî meselelerde yeni bir takdim şekli ortaya koyarak herkesin kabulünü kazanmıştır.

Tevhid ehline gerekli olan Kur'ân ve hadis anlayışını telkin buyurmuş, tefrika ve indî tevilden bunalanları uyandırmıştır. Böylece zamanın ulemâsı ve şâh-ı gedâsı ona intisap etmiş ve yolundan ayrılmamışlardır.

Onun şeriat, tarikat, mârifet ve hakikatteki asr-ı saâdet anlayışı, İslâm'ı anlatış ve yaşayışı tâbilerini her geçen gün çoğaltmış, bu üstün hizmetleri sadece Hindistan'la bağlı kalmayıp dünyânın her tarafına dal budak salmıştır.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin Doğumu, Üstatları

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin doğum tarihi 14 Şevval 971 (26 Mayıs 1564) olup Doğu Pencap'taki Sirhind'de (Serhend) dünyâyı teşrif buyurmuş, 1034 (1624) tarihinde sinn-i vefâtı hâtemi'r-rusûl olan 63 yaşındayken Rahmet-i Rahman'a kavuşmuştur.

Nakşibendiyye tarikatı mensupları arasında "İmâm-ı Rabbânî (ilâhî bilgilere sahip âlim)" ve "Müceddid-i elf-i sâni (hicrî 2. bin yılın müceddidi)" ünvanlarıyla tanınır.

Babası **Şeyh Abdulehad Çiştîyye** ve Kâdiriyye tarikatlarından icâzetli bir şeyh ve âlim idi. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** ilk olarak babasında okudu. İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin babası, vefatına yakın (hicrî 1007 tarihinde), oğlu İmâm-ı Rabbânî Hazretleri 36 yaşındayken, kendisine Çiştîyye ve Kâdiriyye tarikatlarından kendisine icâzet verdi. Sonraki yıllarda eleştirdiği vahdet-i vücûdu babasından öğrendi.

Siyâlkût'a giderek **Şeyh Ya'kûb el-Keşmîrî**'den hadis, **Kadı Behlûl Bedahşânî**'den tefsir, **Mevlânâ Kemal Keşmîrî**'den aklî ilimler okudu. Bu sırada Kübrevî şeyhi olan hocası **Ya'kûb el-Keşmîrî**'ye intisap etti.

Tedrisâtını tamamlayıp memleketine döndüğünde on yedi yaşında idi. Yaklaşık üç yıl sonra muhtemelen hocası **Şeyh Ya'kûb**'un aracılığıyla Agra'ya gidip Bâbürlü Hükümdarı **Ekber Şah**'ın sarayına girdi. Burada **Feyzî-i Hindî** ve **Ebü'l-Fazl el-Allâmî** adlı iki kardeşle dostluk kurdu. Noktasız harflerle "**Sevâtı'u'l-ilhâm**" adlı bir tefsir yazan **Feyzî**'ye yardım etti. **Ebü'l-Fazl** ile bir süre sonra araları açıldı.

Ebü'l-Fazl'ı, akılcı felsefeye peygamberliğin gerekliliğinden şüpheye düşecek derecede önem verdiği için eleştirdi. Aralarındaki ihtilâfın bir tartışmaya dönüştüğü ve tartışma sırasında **Ebü'l-Fazl**'ın Sünnî âlimlere hakaret ettiği rivâyet edilmektedir. İmâm-ı Rabbânî Hazretleri ilk eseri "**İsbâtü'n-nübüvve**"yi bu sırada kaleme aldı.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri Sirhind'e döndükten sonra babasının gözetiminde seyrü sülûkünü devam ettirdi. Babasından **Kelâbâzî**'nin "**et-Ta'arruf**", **Sühreverdî**'nin "**Avâri-fü'l-me'ârif**" ve **Muhyiddin ibnü'l-Arabî**'nin "**Fusûsü'l-hikem**" adlı eserlerini okudu.

Evliliği ve Çocukları

Onun Agra'dan Sirhind'e dönmek üzere ne zaman ayrıldığı bilinmemektedir. Yolculuğu sırasında bir süre kaldığı Şânesar'da muhtemelen kendisini almak için gelen babasıyla buluştu ve orada eşraftan **Şeyh Sultan**'ın kızıyla evlendi.

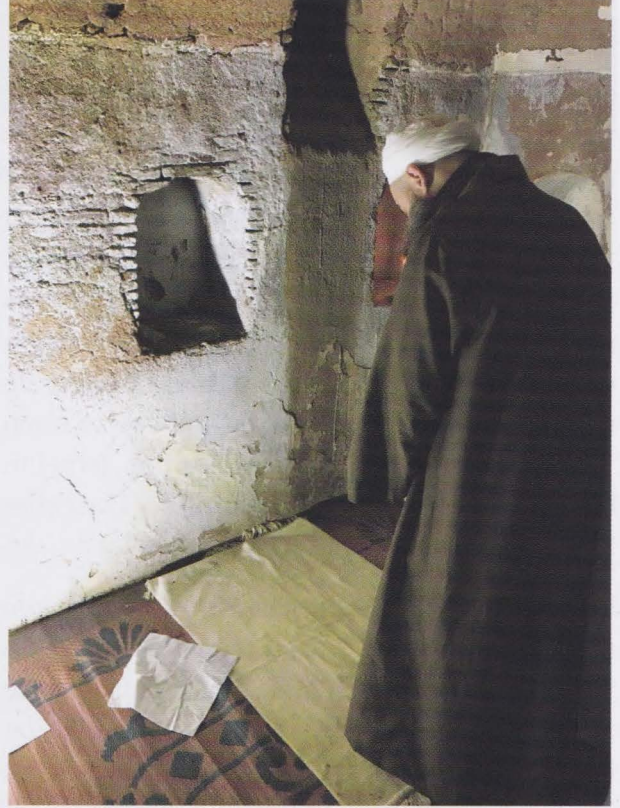
İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin 7 tane oğlu, 2 tane de kızı vardı. H. 1000 yılında İmâm-ı Rabbânî Hazretleri 29 yaşındayken ilk oğlu **Muhammed Sâdık** doğdu. İkinci oğlu **Muhammed Sa'îd** ise h. 1005 tarihinde dünyâya geldi. Halîfesi **Muhammed Ma'sûm Hazretleri** ise İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin babasından hilâfet aldığı h. 1007 senesinde doğmuştur. İmâm-ı Rabbânî Hazretleri 54 yaşlarındayken h. 1025'li yıllarda veba salgınından dolayı **Muhammed Sâdık**, **Muhammed Ferruh**, **Muhammed İsâ** ve **Ümmü Gülsüm** vefat etti. Oğlu **Muhammed Eşref** de henüz süt çağındayken vefat etmiştir.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin Nakşibendî Tarikatına İntisabı

Babasının öldüğü yıl (1007/1598) 37-38 yaşlarındayken hacca gitmek üzere Sirhind'den ayrıldı. Delhi'de Fîruzâbâd'a uğrayıp Nakşibendiyye tarikatını Hindistan'da yayan **Hâce Bâkibillâh Hazretleri** ile karşılaştı.

Hâce Bâkibillâh Hazretleri'nin İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'ne Mâverâünnehir'deyken şeyhi **Hâce İmkenegî** (Hâceki's-Semerkindî) **Hazretleri**'nin yanında gördüğü bir rüyâyı anlatması Nakşî tarikatına girmesinde etkili olmuştur.

Rüyâ şöyledir: **Hâce Bâkibillâh Hazretleri** rüyâsında eline güzel fakat biraz durgun bir papağan kuşunun konuştuğunu, bu kuşun gagasına kendi ağzından su verdiğini ve kuşun gagasından da kendi ağzına bir parça şeker kırıntısı düştüğünü, ardından bu kuşun çok güzelce ötmeye başladığını görür.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin çilehânesi

Bunun üzerine **Hâce Bâkibillâh Hazretleri**'nin şeyhi **Hâce İmkenegî** (Hâceki's-Semerkindî) **Hazretleri** kendisine: "Papağan Hindistan kuşlarındandır, sen Hindistan'a gideceksin, sana orada bir genç verecekler sen de onu yetiştireceksin, nuru âlemi aydınlatacak" mâhiyetinde bir takım şeyler söyleyince Hindistan'a doğru yola çıktığını ve yolda Sirhind yakınlarında konaklayınca yine rüyâsında kendisine: "Sen kutbun yakınına inmişsin" denildiğini ve rüyâsında o kutub olarak da İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin kendisine gösterildiğini İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'ne anlatınca kendisi bu rüyâlardan çok etkilenmiş ve orada Nakşî tarikatına intisap etmiştir.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri, **Hâce Bâkibillâh Hazretleri**'nin yanında 2,5 ay kadar kaldı, nitekim o dönemde yaşadığı mânevî halleri 1.c/mektup, no:31 ve 90'da anlatmaktadır.

Ekber Şah'ın oğlu Cihangir'in, İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin hapishanesine attığı Gwalior Kalesi

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri hac zamanı geçtiği için **Bâkîbillâh Hazretleri**'nin bazı müridleriyle birlikte Sirhind'e döndüğünde dâimî bir istikrar haline girdi ve inzivâyâ çekildi. Bu hal kendisinden zâil olunca **Bâkîbillâh Hazretleri** ile mektuplaşmaya başladı ki bu mektuplar onun "**Mektûbât**" adıyla derlenen eserinin temelini oluşturur. "**Mektûbât**"ta **Bâkîbillâh Hazretleri**'ne yazılmış yirmi altı mektup bulunmaktadır.

1009 (1600-1601) yılında 38 yaşlarındayken şeyhini ikinci bir kere daha ziyaret etti ve bu ziyareti esnasında icâzet aldı. Üçüncü ziyaretinde ise şeyhi kendisini yolda karşılamış, çok iltifat etmiş ve müridlerinden çoğunun terbiyesinin ona havâle etmiştir. (1.c/mektup, no:266)

İşte bu ziyaret sırasında şeyhi, oğullarının mânevî terbiyesi için **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'ni görevlendirdi ve aynı yıl içinde vefat etti. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** kısa bir süre sonra **Tâceddin Osmânî**, **Şeyh İlâhdâd** gibi halîfele-ri geride bırakarak şeyhinin en önemli halîfesi konumuna geldi.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin, Dönemindeki Zalim Şahlarla ve Dinler Arası Diyalogla Mücadelesi

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin döneminde Babürlüler Devleti'nin sultanı h. 963-1014 yılları arasında yani İmâm-ı Rabbânî Hazretleri 43 yaşına ulaşınca kadar **Ekber Şah** idi, daha sonra İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin vefatından 3 sene sonrasına kadar h. 1014-1037 yılları arasında tahtta kalacak olan oğlu **Cihangir** tahta geçti.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin yaşadığı dönemde Hindistan'ın büyük bir bölümü, Babürlüler yani Hint Moğol hükümdarlarının elindeydi. Bunlardan özellikle **Ekber Şah**, sapıklığın ve dalâletin zirvesindeydi. O, Hinduizm, Hristiyanlık ve Müslümanlık gibi dinlerin beğendiği taraflarını alarak yeni bir din kurmak istedi.

Tabi bu yeni din, en çok Hinduizm'den etkileniyordu. Sebebi ise halkın çoğunluğu Hindu olduğu içindi. Sultan Hindulara yaranmak, onların gönüllerini kazanıp tam bir destek vermek istiyordu. Mecûsilerden ateşe tapmayı, Hristiyanlardan çan çalmayı ve istavroz çıkarmayı, Hindulardan dînî gün ve bayramları, merâsim ve törenleri, onların inancında olan tenâsüh (re-ankarnasyon) fikrini aldı.

Fitnenin böylesine kol gezdiği ve sultanların ulûhiyet iddiasına kalkıştığı bir dönemde yaşayan **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**, bu fikir ve akımlara karşı çok büyük bir mücâdele verdi.

Sultanın hapis, işkence ve her türlü sindirme politikasına karşı **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** dik bir duruş sergiledi ve kendisine karşı yapılan baskılar onu asla yıldıramadı. Onun müthiş gayreti ve çalışmaları neticesinde, hükümdarın uydurduğu din, bütün sapıklıklarıyla tükendi bitti.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri o memlekette yara almış olan İslâmî yaşantıyı, bütün dirilik ve güzelliğiyle tekrar hayata koydu.

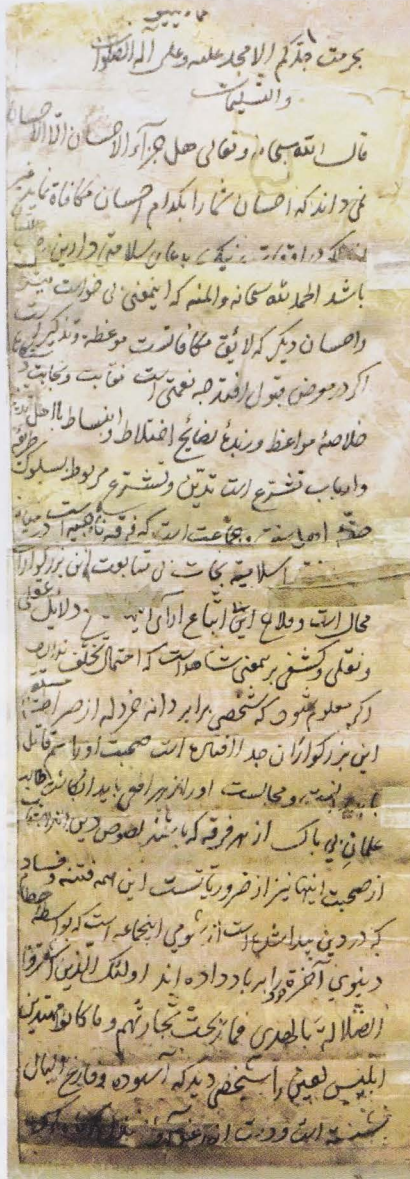
Tasavvufa, ruhbanlık ve felsefi cereyanlardan sokulmak istenen "Hulûl, ittihad ve tenâsüh" gibi düşünceleri atıp onu asıl kaynağı olan Kur'ân-ı Kerîm ve Sünnet-i Nebevî çizgisine getirdi.

Halk arasında yayılan bidat ve câhiliyye âdetlerini temizleyerek şeriata bağlılığı perçinledi.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri "İsbâtü'n-nübüvve" adlı eserinin girişinde (sh:10), üstü kapalı olarak "Zamanımızdaki bir zâlim" olarak bahsettiği **Ekber Şah**'ı "Ulemâyâ zulmetmek, Hindistan'da İslâm'ın en büyük şiarlarından biri olan inek kesmeyi yasaklamak, Müslümanlara âit câmileri ve mezarları mahvetmek ve kâfirlerin mâbed ve bayramlarını onurlandırmakla" suçlamıştır. **Cihangir** 1014 (1605) yılında tahta çıktığı zaman bir başka yorum daha yapmış, bu hâdiseyi yeni bir dönemin başlangıcı olarak görmüş ve ilk başlarda ondan "İslâm padişahı" diye bahsetmişti. (1.c/mektup, no:47 ve 53)

Fakat daha sonra 57 yaşında hapse girdiği tarih olan 1028'den kısa bir süre önce halîfelerinden **Mîr Muhammed Nu'mân**'a yazdığı bir mektupta (2.c/mektup, no:92) "Hindûların Müslümanların mâbedlerini yıkmaya başladığını ve bu olayların Müslüman bir hükümdar zamanında vukû bulmasından üzüntü duyduğunu" söyleyerek üstü kapalı **Cihangir**'i eleştirmişti. Öte yandan İmâm-ı Rabbânî Hazretleri, **Cihangir** tarafından kibirlilikle suçlandığını, kendisinin hükümdar önünde secde etmeyi reddettiğini de söyler.

Bunun üzerine Gevâlîyâr (Gwalior) Kalesi'ndeki hapisaneye atıldı. Bir sene sonra 58 yaşındayken serbest (?) bırakıldı ama 2 veya 3 sene sultan tarafından kışlada askerle mecbûrî iskâna tâbi tutuldu. Nitekim kendisi 3.c/mektup, no:78 ve 83'de: "Kışlada sabrettiğini" anlatır.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin Delhi'deki Hankâh-ı Mazhariyye'de bulunan mübârek hatt-ı desti (el yazısı) ile yazdığı mektuptan bir parça (1 cild, 213. mektup)

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri son zamanlarını Münzevî bir şekilde geçirmiş, cuma namazı hâriç evden çıkamamıştır. Vefatına yakın nefes darlığı çekmeye başlamıştır. 8 Safer 1034'te (20 Kasım 1624) her fânî gibi vefat etmiş ve Sirhind'de defnedilmiştir.

Talebelerinden **Bedreddin Sirhindî** onun son aylarını, vefatını ve defnedilişini "**Visâl-i Ahmedi**" isimli eserinde anlatmıştır.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin Tesir Alanı ve Halîfeleri

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri yetiştirdiği binlerce halîfesini, mürid ve müntesibini tebliğ ve irşad vazifesini yapmak üzere değişik bölgelere gönderiyordu. Hele Hindistan'da vekil ve halîfe göndermediği yer kalmamış gibiydi. Kısa zaman içinde **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin irşad gücü ve mânevî nüfuzu Hindistan'ın da dışına taştı. Maverâünnehir, Bedahşân, Kabil ve diğer Acem ülkelerinin pek çok yerinde halîfeleri vardı. Öyle ki Arap ülkelerine kadar nâmı ulaşmıştı. Böylece o zaman dünyanın gerek coğrafi

konumu, gerekse nüfusu bakımından önemli sayılan Hindistan ve çevresinde, bir takım bozulmaları ve sapmaları engellemiş, ilmî ağırlığı ve mânevi nüfûzuyla İslâmî bozulmalardan arındırıp canlandırmış ve aslına döndürmüştü.

Ardında bıraktığı sayısız halîfe, daha kendisi hayatta iken görüşlerini ve Nakşibendîliğin, adını onun hicrî 2. bin yılın müceddidi olmasından alan Müceddiyye kolunu yayma konusunda başarılı oldu. Bunlar arasında Burhânpûr'da faaliyet gösteren **Mîr Muhammed Nu'mân**, Lahorlu **Şeyh Muhammed Tâhir**, o dönemde Bâbürlü başşehri olan Agra'da Müceddiyye

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin mübârek hattı ile yazmış olduğu mektûb-u şerîfi incelerken

ye'yi yaymak için çaba sarfeden **Bedî'üddin Sahârenpûrî**, Patnalı **Şeyh Nûr Muhammed**, Müceddidiyye'yi Bengal'e taşıyan **Şeyh Hâmid Mangalkotî**, Kabil ve Kandehar'da faal olan Kanpûrlu **Şeyh Muhammed Tâhir Bedahşî**, **Mevlânâ Ahmed Berkî**, "**Mektûbât**"ın derlenmesine yardımcı olan ve İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin hayatı hakkında "**Nesemâtü'l-kuds**" ve "**Zübdetü'l-makâmât**" adlı iki kitap yazan **Hâce Muhammed Hâşim-i Kışmî**'den özellikle bahsetmek gerekir.

İkinci Binin Müceddidi Vasfı

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin ikinci bin yılın müceddidi olması hakkında delil olarak serdedilecek en güzel kelam; kendi "**Mektûbât**"ındaki sözlerinde bazı tasavvufî yüksek ilimlerden bahsederken, bunları çoğu kimsenin anlayamayacağını zikrettikten sonra bu ilimlerin sahibinin ancak ikinci bin yılın müceddidi olduğunu ilave ederek kendisinin müceddidi olduğuna işaret etmiştir. Bu mektuplar 1.ciltte 234., 2.ciltte 4. ve 3. ciltte de 123. mektuplardır.

Mânevî mirasının devamı konusunda **Hâce Muhammed Sâdık** (v. 1025/1616), **Hâce Muhammed Sa'îd** (v. 1072/1662), lakabı Urvetü'l-Vüskâ olan **Hâce Muhammed Ma'sûm** (v. 1079/1668) ve **Hâce Muhammed Yahyâ** (v. 1096/1685) adlı dört oğlunun emekleri de önemlidir.

Üçüncü oğlu diğerlerine nisbetle daha etkili olmuştur.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'nin Kerametleri

Kerâmetlerinden birkaçını şöyle zikredebiliriz:

- **Muhammed Hâşim-i Kışmî** şöyle anlatmıştır: "Seyyidlerden bir genç medresede talebe idi. Onunla arkadaşlık ederdik.

Bir gün ağlayarak yanıma geldi ve başından geçen şaşılacak bir hâdise anlattı. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin büyük bir kerâmetini görmüştü ve bu hâdiseyi şöyle anlattı:

'Ben **Hazreti Ali**'ye karşı savaşanları, hele **Hazreti Mu'âviye**'yi sevmezdim. Bir gece senin üstâdın **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**'nin "**Mektûbât**"ını okuyordum ki bir yerde şöyle bir kayda rastladım:

'**Enes ibni Mâlik** buyurdu ki: '**Hazreti Mu'âviye**'yi sevmek ve onu kötölemek, **Hazreti Ebû Bekir**'i, **Hazreti Ömer**'i sevmek ve kötölemek gibidir. Ona hakâret edene, bu iki zâta hakârete verilen cezayı vermek lazımdır.'

Ben bunu okuyunca canım sıkıldı ve 'Yerinde olmayan gereksiz bir haberi buraya yazmış' dedim ve "**Mektûbât**"ı yere attım.

O gece rüyamda gördüm ki, senin o büyük üstâdın öfkeli ve kızgın bir halde yanıma geldi. Mübârek elleriyle kulaklarımı çektirdi ve bana:

'Ey câhil çocuk! Sen bizim yazdığımızı beğenmiyorsun da, kitabımızı fırlatıp yere atıyorsun öyle mi?! Gel bakalım, seni bir zâta götürüyüm de gör. **Peygamber Efendimiz** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in ashâbını sevmediğin için, aldanmış olduğunu ondan işit' buyurdu.

Beni çekerek, büyük bir bahçenin olduğu yere götürdü ve beni bahçenin kapısında bırakıp kendisi yalnız olarak, uzakta görünen büyük bir köşke doğru yürüdü. Orada nur yüzlü, büyük bir zâtın oturmakta olduğunu gördüm. Büyük bir saygı ve hürmetle o zâta selâm verdi. Önünde tevâzu ve edeple diz çöküp oturdu. Ona bir şeyler anlatıyor ve beni gösteriyordu. Bana bakışlarından benden bahsettiği anlaşılıyordu. Biraz sonra **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** kalktı ve beni çağırdı. Hemen yanlarına gittim ve selâm verdim.

Bana: ‘Bu oturan zat **Hazreti Ali**’dir. İyi dinle, bak ne buyuruyor’ dedi. Şöyle buyurdu: ‘Sakın, sakın! **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in ashâbına karşı, kalbinde hiçbir dargınlık bulundurma. O büyüklerden hiçbirini asla kötüleme. Aramızda muhârebe şeklinde görünen işlerimizin, hangi iyi niyetlerle yapıldığını, biz ve o kardeşlerimiz biliriz.’

Sonra senin yüce müşidinin adını söyleyerek: ‘Bu zâtın yazılarına da sakın karşı gelme’ buyurdu.

Bu nasihatı dinledikten sonra kalbimi yokladım. Ama bu husustaki tereddüdün ve soğukluğun, kalbimden tamamen çıkmadığını gördüm. Benim bu halimi hemen anladı. Öfkeleni ve senin yüksek müşidine bakarak: ‘Bunun gönlü daha tam olarak temizlenmedi. Suratına bir tokat indir’ dedi.

Şeyh Hazretleri yüzüme kuvvetli bir tokat indirdi. Tokadı yiyince, kendi kendime: ‘Ben **Hazreti Ali**’yi sevdiğim için onlara düşmanlık etmişim. Halbuki kendisi onlara olan kinim ve düşmanlığımdan bu kadar çok incinmektedir. Bu halden derhal vazgeçmeliyim’ dedim.

Sonra tekrar kalbimi yokladım, baktım ki artık düşmanlık, kırgınlık diye bir şey kalmamış ve tertemiz olmuştu. İşte o anda uykudan uyandım. Şu anda kalbimde o kinden zerre kadar bir şey kalmadı ve tertemiz oldu. O rüyânın ve o sözlerin tadı, beni bambaşka bir hale soktu. Kalbimde **Allâh-u Te‘âlâ**’dan başka hiçbir şeyin sevgisi kalmadı. Senin yüce müşidinin **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’ne ve onun yazılarındaki mârifetlere inancım iyice arttı.”

• **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’nin büyüklüğünü ve faziletini duyan pek çok hak aşığı uzak diyarlardan onu görmeye ve ziyaret edip duâsını almaya gelirlerdi. Yine çok uzak ülkelerin birinden **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’nin bir muhibbi, onu ziyaret kastıyla Serhend’e geldi.

O geceyi geçirmek için birinin evine misâfir oldu. O gece kalacak ve ertesi gün **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’ni ziyaret edecekti. Fakat evinde kaldığı kimse, **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’nin büyüklüğünü inkâr edenlerdendi. Tabi misafir gelen o zat, sohbet esnâsında buralara niçin geldiğini açıklayınca, ev sahibi **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’nin aleyhinde ileri geri konuşmaya ve onu kötülemeye başladı. Misâfir buna çok üzüldü. Ev sahibine bir şey diyememekle birlikte, mahcûbiyet içinde mânen **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’ne sığınıp yardım istedi. Gönlünden de: “Ben sırf **Allah** rızası için, size hizmet niyeti ile buraya geldim. Oysa bu şahıs, beni bu saâdetten mahrum etmek istiyor” diye mânen durumu arzetti.

Böylece yattılar. O misâfir olan zat iki katlı evin üst katında yatıyordu. Gecenin yarısında büyük bir gürültüyle uyandı. Alt kattan sesler, feryatlar ve ağlamalar geliyordu. Meğer o gece birden bire ev sahibi ölmüş de ev halkı bunun için feryad ediyormuş.

Misâfir olan zat bu duruma çok şaşırıldı. Bu cezanın ona, **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’nin aleyhinde çok ağır ithamlarda bulunup karalaması sebebiyle olduğunu düşündü. Ertesi gün doğru **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri**’nin huzuruna koştu. O gece başından geçen olayı kendisine anlatmak istedi. Fakat **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** tebessüm buyurup:

«مَا مَضَى فِي اللَّيْلِ لَا يُذَكَّرُ فِي النَّهَارِ.»

“Gece olanlar gündüz anlatılmaz” buyurdu.

(İsam, İslam Ansiklopedisi, 22/194-199; İmâm-ı Rabbânî, Mektûbât, İsbâtü’n-nübüvve, sh:10-13, Me‘ârif-i Ledünniyye, sh:12; Muhammed Ma’sûm, Mektûbât-ı Ma’sûmiyye (nşr. Es-râr Muhammed Han); Bedreddin es-Serhendî, Hazarâtü’l-kuds (nşr. Mevlânâ Mahbûb-i İlâhî); Cihângîr, Tüzük-i Cihângîrî (nşr. Seyyid Ahmed Han), sh:272-273; Dârâ Şükûh, Sefinetü’l-evliyâ, sh:197-198; Muhammed Hâşim-i Kışmî, Zübdetü’l-makâmât; Muhammed Murad el-Kazânî, Tercümetü ahvâli’l-İmâmi’r-Rabbânî (Mektûbât’ın Arapça tercümesi içinde), 1/2-183; el-Hânî, el-Hadâiku’l-Verdiyye, sh.:533-569)

HASAN KUDUOĞLU

BURSA'NIN BAĞRINDAKİ ÂBİDE ŞAHSİYETLERDEN; SULTAN FÂTİH'İN HOCASI, DEVLET-İ ALİYYE'NİN DÖRDÜNCÜ ŞEYHÜLİSLÂMİ

MOLLA HUSREV HAZRETLERİ -2-

- Tarihçe-i Hayâtı -

Vilâdet tarihi: Bilinmemektedir. Vefat tarihi: h.885 / m.1480. Şeyhülislâmîliği: h.865-885 / m.1460-1480

(Bu yazımızın 1. kısmı Ekim sayımızda yer almıştı. Şimdi ikinci kısmını arz ediyoruz.)

Bu dönemdeki pâdişah-ı âlem: **Sultan 2. Mehmed** (Sultan Fâtih)

Şeyhülislâmlar arasındaki sırası: 4. Şeyhülislâm

Meşîhat makamındaki sırası: 4

- Ahvâl-i Âlileri -

Molla Husrev (*Rahimehullâh*) orta boylu, gür sakallı, kıymetli elbise giyen, başında küçük bir sarığı olan, heybetli, tevâzu sahibi bir zat idi. Güzel ahlâk sahibi, vakûr, yüksek ilmiyle İslâm dinine uymakta gayretli ve titiz idi. Bu sebeple, halkın ve devlet adamlarının sevgisini ve hayranlığını kazanmıştır. Medresede derse gideceği zaman talebeleri onun evinin önünde toplar, saygı ve tâzimle onu medreseye götürür ve yine o şekilde evine getirirlerdi.

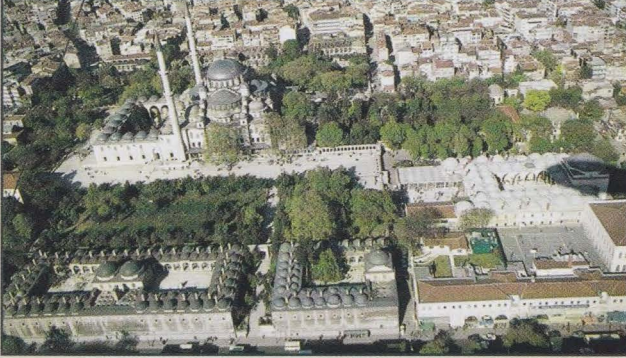
Büyük âlim, yalnızlığı ve kendi işini kendisi görmeyi severdi. Konağında birçok hizmetçiler olduğu halde, hiçbirini kendi hizmetinde kullanmaz, odasını kendisi süpürür, lambasını kendisi yakardı.

Molla Husrev (*Rahimehullâh*)'ın maddî imkânları epeyce iyi olmasına rağmen mütevâzi bir hayat yaşadığı, vakur, hayırsever ve dindârâne tavırları sebebiyle halk nazarında büyük bir saygı ve itibara sahip olduğu kaydedilir.

Molla Husrev (*Rahimehullâh*) birçok talebe yetiştirmiş olan kıymetli bir fıkıh âlimi olduğu gibi, bir şâir olarak da tanınmıştır. **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*) önceki âlimlerin kitaplarından her gün iki yaprak yazmayı âdet hâline getirmişti. Vefat ettiği zaman terekesinde (geriye bıraktığı şeyler arasında) kendi el yazılarıyla yazılmış pekçok nefis eserler çıkmıştır. Ömrünü ilim öğretmek ve yazmakla geçiren **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*)'ın, birçok kıymetli eserleri vardır.

Kadılık görevini gönülsüz kabul ettiğini söyleyen **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*) bir yandan boşuna zaman harcamasına yol açan böyle bir işle imtihan edilmesi yüzünden hayıflanırken öte yandan hukuk tatbikatının içine girmenin onu bu sahada ihtiyaç duyulan bir metin olan "**Ğururü'l-ahkâm**" adlı eserini kaleme almaya yönelttiğini, dolayısıyla bunun kendisi için hayırlı bir imtihan olduğunu belirtir.

Yine kendi açıklamasına göre bu metni tamamlamak üzereyken kadılık görevinden kurtulmuş ve peş peşe gelen bu iki nimet vesilesiyle şükrande bulunmak için onu şerhetmeye koyulmuştur. (Dürerü'l-hükkâm fî şerhi Ğureri'l-ahkâm, 1/3)

Resim-7: Sultan Fâtiḥ'in câmîsinin etrafına inşa ettirdiği Sahn-ı Semân medreseleri

- İlmî Dirâyeti -

Fâtiḥ Sultan Mehmed'in kendi adıyla anılan câmîsinin etrafında yaptırdığı Sahn-ı Semân medreselerinin (Bkz:Resim-7) programını padişah başta olmak üzere **Vezîriâzam Mahmud Paşa**, **Molla Husrev** ve **Ali Kuşçu** birlikte hazırlamışlardır. Bu sebeple **Molla Husrev** (Rahimehullâh) Osmanlı ilmiye teşkilâtının kuruluş ve işleyişinde önemli katkıları bulunan kişilerden biridir.

Burada yeri gelmişken Osmanlı'daki ilim dünyasının içerisinde çok mühim bir mevkiye hâiz olan Sahn-ı Semân medreselerinden kısaca bahsetmek yerinde olacaktır.

- Derkenar (Anekdöt) -

Sahn-ı Semân Medreseleri

Fâtiḥ Sultan Mehmed Hân tarafından İstanbul'da kurulan yüksek dereceli medresedir. 867 (1462-1463) tarihinde inşasına başlanan külliye içinde yer alır. Külliyyede câmî, sekiz medrese, dâru'ş-şifâ, mektep, sekiz tetimme (mûsile-i Sahn), kütüphane, hamam, imâret ve ahırlar bulunmaktaydı.

Külliyyenin Haliç tarafındaki medreselerin kible tarafında yer alan ve İstanbul'un ilk dâru'ş-şifâsının yerinde bugün bir mahalle meydana gelmiş, yine İstanbul'un ilk sıbyan mek-

tepi olan ve câmînin Dâruşşafaka caddesine açılan avlu kapısının solunda bulunan sıbyan mektebinin yerinde bugün dükkânlar bulunmaktadır.

Mîmârı **Atik Sinan** ya da **Âzadlı Sinan** diye mâruf olan **Sinân-ı Atîk**'tir. (Bkz:Resim-8)

Kendi adına Fâtiḥ, Çarşamba'da meşit, zâviye ve mektep de yaptırmıştır ama bunlardan günümüze sadece câmîsi kalmış, maalesef o da bitişiğindeki çeşmede bulunan iki kumru kabartmasından^[1] (Bkz:Resim-9) dolayı mîmârın kendi adıyla değil de, Kumrulu Mescid adıyla tanınmaktadır.

Adı burada yapımı 875'te (1470) tamamlanan sekiz yüksek dereceli medreseden gelir. Zira câmînin iki tarafında dörder adet sıralanan ihtisas medreselerine "Semâniye (sekiz)" adı verilmiştir. "Sahn" kelimesinin nereden geldiği tartışmalıdır. Sahnın "Düz yer, geniş saha, avlu" gibi manalara geldiği, külliyyenin Bizans'tan kalma Havâriyyûn Kilisesi harabelerinin temizlenip düzlük haline getirildiği alana yapılması dolayısıyla bu ismin kullanıldığı veya şehrin tam ortasında bulunmasından dolayı bu adın verildiği görüşleri ileri sürülür.

[1] - Günümüzde adı geçen çeşme mevcut olmayıp kabartmaları câmî duvarında muhâfaza edilmektedir.

Resim-8: Bugün Kumrulu Mescid diye bilenen, Mîmar Sinân-ı Atîk'in yaptırdığı câmînin hazîresindeki kabri

Resim-9: Kumrulu Mescid'in duvarındaki kumru motifleri

Külliyedeki medreseler Semâniye (Medâris-i Semâniyye, Sahn) ve Tetimme (Mûsile-i Sahn) olmak üzere ikiye ayrılır. Sahn medreselerinin caminin sağında Marmara tarafında bulunanlarına Akdeniz, solunda Haliç tarafında bulunanlarına Karadeniz medreseleri adı verilir. Her medresede bir meydan etrafında on dokuz oda ve bir derslane bulunur. Odaların genişliği 4,20 m²'dir. Her odanın bir penceresi, bir ocağı, kandil yeri ve bir rafı vardır; zeminler tuğla döşelidir. Her medrese dershanesinin arkasındaki geniş avlularda dörder helâ ve gusülhâne bulunmaktadır.

Fâtih medreseleri iki tek ve bir çift olmak üzere belirli bir üslûpta yapılmıştır. Her iki tarafın başında ve sonunda yer alan medreseler tek, ortadakilerse birbirine bitişik durumdadır. Kible yönünden başlamak üzere birinci medreselere Baş Kurşunlu, ortada Baş Kurşunlu tarafındaki Çifte Baş Kurşunlu, bitişiginde olanlara Çifte Ayak Kurşunlu, sondakilere Ayak Kurşunlu adı verilir. Karadeniz (Haliç) tarafındaki birinci medreseye Çınarlı Medrese de denir.

Medreseler zaman zaman buralarda ders veren ünlü müderrislerin adıyla anılmışsa da bu tür isimlendirmeler geçici olmuştur. Medresenin on dokuz odasından ikisi müdirlere, ikisi hizmetlilere, diğerleri talebeye ayrılmıştır. Oda sayısı toplamı yüz elli ikiye ulaşır. Sadece talebeye ayrılan oda sayısı yüz yirmidir. Başlangıçta her odada bir öğrencinin kalması kararlaştırılmış, bu durum yüzyıllarca sürmüştür.

Zaman zaman depremler sebebiyle harap olarak tamir gören (1509 ve 1765) Semâniye medreselerinde küçük onarımlar dışında fazla bir değişiklik olmamıştır. Medreselerin kapatılmasından (1924) sonra binaları uzun süre boş kalmıştır.

1940'larda harap durumda olan Karadeniz yönündeki Çifte Baş ve Çifte Ayak Kurşunlu medreseleri fakir talebeye yurt olarak ayrılmıştır. Sahn binaları 1951-1953 yıllarında restore edilmiştir. 1975'ten itibaren binaların bazıları öğrenci yurdu, dispanser ve çocuk yurdu olarak kullanılmıştır. Bugün Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kapsamlı bir şekilde restorasyonu yapılmaya devam etmektedir.

Tetimme medreseleri Sahn medreselerinin arka planında onlardan dar bir sokakla ayrılan, paralel dizilmiş, Sahn medreseleri gibi dörderden sekiz medrese halindedir. Bunlar Sahn medreselerini tamamlar nitelikte olup derece itibarıyla daha alttaydı ve Sahn'da okuyacak talebeyi hazırlamaktaydı. Tetimmelerin diğer adı olan Mûsile-i Sahn "Sahn'a götüren, ulaştıran" demektir. Sahn medreseleri yüksek dereceli olduğuna göre Tetimmeler orta seviyede medreseler sayılabilir.

Tetimmeler'in Akdeniz tarafındakiler bugün mevcut değildir. Zira 1928'de Fevzi Paşa Caddesi açılırken yıkılmış ve yerleri yola gitmiştir.

Karadeniz tarafındakiler ise eski durumlarını tamamen kaybetmiştir.

Yüksek dereceli medreseler olarak Sahn'da uygulanan müfredat eski medrese geleneğinden farklı değildi. Sahn medreseleri aklî ve naklî ilimlere göre planlanmıştı. Külliye vakfiyesinde Sahn medreselerinin her birine başlangıç ve giriş (mebâdî ve mukaddemât) ilimleriyle aklî ve naklî ilimleri iyi bilen birer müderris tâyin edilmesi, müderrislere yardımcı olarak seçilen müdirlerin muhtasar kitapları öğretebilecek, teferruatlı olanları öğrenip anlayabilecek kabiliyette olması öngörülmekteydi. (İsam, İslam Ansiklopedisi, 35/533-534; Cahid Baltacı, 15.-16. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri, 2/611-614; Mecdî, Şekâik Tercümesi, sh:526; Hoca Sa'düddîn, Tâcü't-tevârih, İstanbul 1279, 1/578; Atâî, Zeyli Şekâik, 1/137, 418; Ayvansarayî, Hadîkatü'l-cevâmi', 1/8-9, 248)

Kaynaklarda Fâtih Sultan Mehmed'in Molla Husrev (Rahimehullâh)a karşı büyük saygı ve sevgi beslediği ve onun için, "Zamanın Ebû Hanîfe'sidir" dediği rivâyet edilir.

Osmanlı hukuk tarihinin en önemli simalarından olan ve padişahın huzurunda yapılan ilmî

- Hayır Eserleri -

tartışmalarda “Reîsü'l-ulemâ” sıfatıyla hakemlik yapan **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*) başta fıkıh ve usûl-i fıkıh olmak üzere tefsir, Arap dili ve edebiyatı, şiir ve hat sanatı gibi alanlarda eser vermiştir.

Fıkıh usûlüne dair “**Mir'âtü'l-usûl**”ü ve “**Dürerü'l-hükkâm**” adlı fıkıh kitabı ile bunların bazı şerh ve hâşiyeleri Osmanlı medreselerinde ders kitabı olarak okutulmuştur.

Ayrıca “**Dürerü'l-hükkâm**” Osmanlı döneminde şer'î hukuk sahasında hâkimlerin ihtilaf-ları çözerken başvurdukları yarı resmî bir hukuk kaynağı işlevi görmüştür.

Yetiştirdiği talebeler arasında **Zenbilli Ali Cemâlî Efendi**, **Fenârî Hasan Çelebi**, **Molla Hasan Samsûnî**, **Yûsuf ibni Cüneyd et-Tokadî** ve **Molla Muhyiddin Mehmed Manisahoğlu** (*Rahimehumüllâh*) gibi âlimler bulunmaktadır.

Molla Husrev (*Rahimehullâh*) Edirne'de Şah Melek Medresesi'nde müderris iken, **Sa'düddîn et-Teftâzânî** (*Rahimehullâh*)'ın “**el-Mutavvel**” adlı eserine hâşiyeye yazmıştı. **Seyyid Ahmed Kırîmî** Edirne'ye geldiğinde, o beldenin ileri gelen âlimleriyle ilmî sohbetlerde bulundu. **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*) yazmış olduğu hâşiyeyi **Seyyid Ahmed Kırîmî**'ye götürünce, **Seyyid Ahmed Kırîmî**, kitaba tenkid gözüyle bakıp, bazı yerlerine itiraz işaretleri koydu. Bu duruma üzülen **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*) Edirne'nin bütün âlimlerini, **Seyyid Ahmed Kırîmî**'nin bulunduğu bir ziyafete dâvet etti. Yemekten sonra kendisinin ve **Kırîmî**'nin sözlerini tahkik edip, tatlı bir lisanla **Kırîmî**'nin sözlerinin uygun olmadığını anlattı. Bunun üzerine **Seyyid Ahmed Kırîmî**, **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*)'ın yazdıklarının doğru olduğunu tasdik edip, hatasını itiraf etti. Böylece **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*)'ın ilmî üstünlüğü ispatlanmış oldu.

Resim-10: Zeyniler Câmii'nin yanındaki, içerisinde Molla Husrev'in de kabri şerifinin bulunduğu ve bugün ayakta olmayan medresenin yanındaki kabristanın girişimotifleri

1) Bursa'da **Emîr Sultan**'a yakın Zeyniler semtinde bir arsa satın alarak Husrev Medresesi adıyla anılan medresesini yaptırdı.

Molla Husrev Medresesi, Zeyniler Câmii'nin yaklaşık 70-80 m. güneyinde idi. Bu medresenin bulunduğu arsa, Zeyniyye Dergâhı'nı yaptıran İranlı tüccarlardan **Hoca Bahşâyîş** tarafından kendisine hibe edilmiştir.

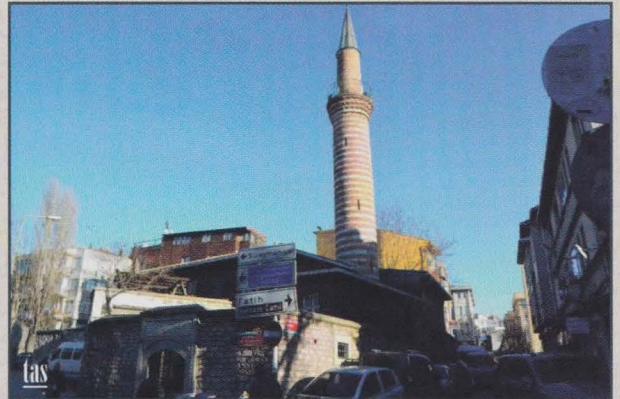
Bu medrese vakfiyesine göre başlangıçta yirmili medrese olarak kurulmuş, 1000 (1591-92) yılında kırklı, 1004 (1595-96) yılında ellili medrese pâyesine çıkarılmıştır.

Medrese önceleri 10 odalı ve kubbeli olarak kâgirden yapılmışken bir süre sonra yıkılmış ve daha sonraları ahşap olarak inşa edilmiştir. Ancak bu kez de yanarak harap olunca, daha önceleri şeyhülislâmlık görevini yürüten **Çelebizâde Zeynelâbidin Efendi** 1818 yılında Bursa'ya gelerek medreseye 4 oda ilave ederek tekrar hizmete açmıştır.

Medresede 20. yüzyıl başlarında da tedrisat yapılmakta olup 1906'da 20 talebe ders görüyordu. Medrese 1915'ten sonra yıkılıp ortadan kalkmıştır. Medresenin yerinde bugün maalesef apartmanlar bulunmaktadır. (Bkz:Resim-10)

2) Vefa Molla Husrev Câmii.

İstanbul'un Fatih İlçesi'ne âit Vefa semtinde, Vefa Lisesi karşısında bulunur. **Molla Husrev** (*Rahimehullâh*) tarafından 1460 tarihinde inşa ettirilmiştir. Câmii **Sultan 2. Abdülhamid** döneminde büyük bir onarım geçirmiştir. En son 1978 tarihinde elden geçirilmiştir. (Bkz:Resim-11)

Resim-11: Vefa Molla Husrev Câmii

Resim-12: Sofular Molla Husrev Câmii eski hali

3) Sofular Molla Husrev Câmii.

Fâtih İlçesi'ndeki İskender Paşa Mahallesi'nde bulunmaktadır. Molla Husrev Sofular Câmii, Şeyhülislâm **Molla Hüsrev** (Rahimehullâh) tarafından 1460 yılında mescit olarak yaptırılmıştır. 17. yüzyılın ikinci yarısında, **Girit Valisi Mehmet Bey**'in mescide ahşap bir minber ilave ettirmesi ile camiye dönüştürülmüştür. Şu anda restore edilmektedir. (Bkz:Resim-12 ve 13)

Resim-13: Sofular Molla Husrev Câmii restorasyon çalışması

4) Molla Husrev (Küçük Mustafa Paşa) Câmii.

Fâtih İlçesi'ndeki Yavuz Sultan Selim Mahallesi'nde bulunmaktadır. 15. yüzyılda iki katlı olarak yaptırılmıştır. Zamanla yıpranan mescid, 19. yüzyılda kâgir ve çatılı olarak yeniden yaptırılmıştır. 1465 tarihini taşıyan vakfiyesi, aynı adla anılan Vefa'daki caminin vakfiyesinde de geçmektedir. (Bkz:Resim-14)

Resim-14: Molla Husrev (Küçük Mustafa Paşa) Camii

- Eserleri -

1) “Mirkâtü'l-vüsûl ilâ ‘ilmi'l-usûl.”

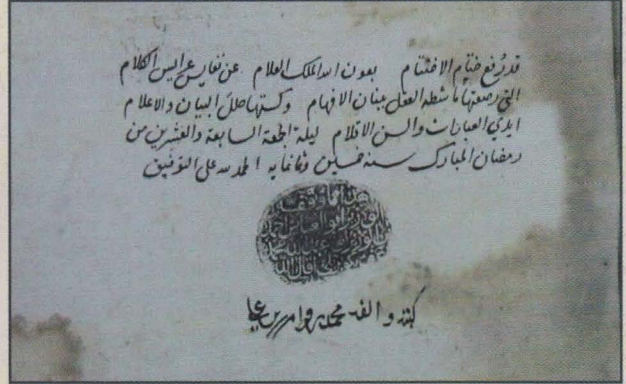
Molla Husrev (Rahimehullâh)ın fıkıh usûlüne dâir olan muhtasar eseridir. Daha sonra anlaşılmasında güçlükler ortaya çıkınca yine bizzat müellif tarafından “**Mir’âtü'l-usûl fî şerhi Mirkâti'l-vüsûl**” adıyla şerhedilmiştir.

2) “Mir’âtü'l-usûl fî şerhi Mirkâti'l-vüsûl.”

(Bkz:Resim-15)

Molla Husrev (Rahimehullâh)ın “**Mirkâtü'l-vüsûl ilâ ‘ilmi'l-usûl**” isimli eserine kendisinin kaleme aldığı şerhtir. Bir mukaddime ile iki bölümden (maksad) meydana gelen bir eserdir.

Molla Husrev (Rahimehullâh) bu eserinin mukaddimesinde, kitabın özelliklerini vafederken, yararlandığı yirmi sekiz usul ve fûrû kitabının adına işaret eden edebî bir üslup kullanmıştır.

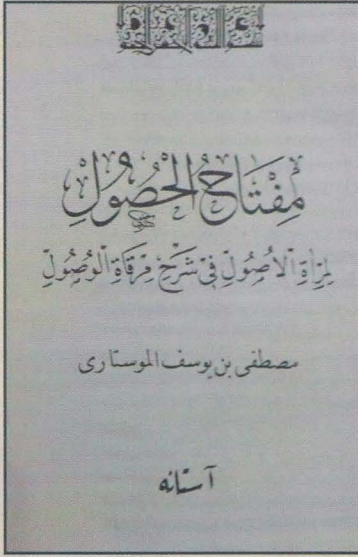
Resim-15: Mir’âtü'l-usûl adlı eserin Köprülü Ktp. 527 no.da kayıtlı hatt-ı müellif nüshasının ferâğ kağıdı

Gerek bu eserler gerekse faydalandığı diğer kaynaklar **Hasan Özket** tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde tespit edilmiştir. (Hasan Özket, Molla Hüsrev ve Mir’âtü'l-usûl Adlı Eserinin Kaynakları, sh:31, 48-70)

Veciz ve sade bir üslupla yazılan “**Mir’âtü'l-usûl**” Osmanlı medreselerinde ders kitabı olarak okutulmuş ve defalarca basılmıştır.

Eserin hâşiyelerinden basılanlar:

“**Hâşiye ‘alâ Mir’âtü'l-usûl**” adıyla Mevlânâ Mehmed İzmîrî, Hâmid ibni Mustafa el-Konevî, Tarsûsî Mehmed Efendi, Abdürrezzâk ibni Mustafâ el-Antâkî, Tarsûsî ve Mustafâ ibni Abdillâh el-Vidini'nin (“**Takrîrü'l-Mir’ât**”) eserleri mevcuttur.

Resim-16: Mir'ât'u-usûl Hâşiyesi Miftâhu'l-husûl'ün yazmasından çoğalttığımız nüsha

Eserin hâşiyelerinden mahtut (yazma halinde olup henüz basılmamış) olanlar:

Eyyûbîzâde Mustafâ, "Miftâhu'l-husûl li Mir'âti'l-usûl." (Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye, no:440) 2007 senesinde bu eserin mahtutunu (yazmasını) alıp Üsküdar'da Hüdâyi yokuşundaki Âsitâne Kitapevi'nin sahibi olan **Yusuf Subaşı** âbimize fotokopisini yaptırıp yayılmasını sağlamak elhamdülillâh râkîmu'l-hurûf olan bu abd-i fâkide nasip olmuştur. (Bkz:Resim-16)

Ebû Sa'îd Hafîdü'n-Nisârî, "Vesîle-tü'l-vüsûl ilâ mesâîli'l-usûl" (Süleymaniye Kütüphanesi, Kılıç Ali Paşa, no:294) ve **Ankaravî "Medâricü'l-vusûl ilâ Mir'âti'l-usûl."**

Resim-17: Dürerü'l-hükkâm fî şerhi Ğureri'l-ahkâm'ın Köprülü Ktp. 563 no.da kayıtlı Sultan Fâtih'e takdim edilen müellif nüshasının ferâğ kağıdı

Mahmud Efendi Hazretlerimiz 1983 senesinde bu kitabın İsmailağa Câmii'nde ders olarak okutulmasını isteyince o zamanki istihâreci **Mehmed Efendi**'ye bu hususta istihâre yaptırmış ve o zaman daha 17-18 yaşlarında olan **Cübbeli Hocamız**'ın bu dersi okutması istihârede hayırlı görülünce, o zamanki bazı yaşlı hocalar bu duruma karşı çıksa da **Mahmud Efendi Hazretlerimiz** istihâreye tâbi olarak **Cübbeli Hocamız**'a bu dersi okutmasını söylemiş ki ben bu husûsu bizzât o zamanki istihâreci **Mehmed Efendi**'yi arayarak kendisinden tasdikledim.

Bunun üzerine **Cübbeli Hocamız**: "Ben şeyhimin huzurunda, **Molla Husrev** gibi al-lâme-i cihân vasıflı bir zâtın yazdığı bu kitabı nasıl okuturum" diye düşünürken **Efendi Hazretlerimiz** kendisine: "Sen merak etme, ben 'Mir'ât'ı iyi bilirim. Seni müzâkere ettiririm" diyerek teveccüh göstermiş ve derslerden önce câmi-i şerîfin içinde **Efendi Hazretlerimiz**'le birlikte "**Mir'âtü'l-usûl**" kitabını müzâkere eden **Cübbeli Hocamız** o genç yaşlarında şeyhinin de katıldığı ders halakasında mezkûr kitabı okutarak bu şerefe de nâil olmuştur elhamdülillâh.

Hatta bu müzâkereler esnâsında **Efendi Hazretlerimiz** üzerinde hatt-ı desti (kendi el yazısı) ile notları bulunan şahsına âit "**Mir'âtü'l-usûl**" kitabını da o zamanlar **Cübbeli Hocamız**'a hediye ederek iltifat buyurmuşlar.

Daha sonraları bu dersi okutmaya **Şaban Sadoğlu Hoca Efendi** devralmış ve onun riâsetinde bu kitab-ı münîf câmi-i şerîfte okutulmaya devam etmiştir.

Bu derslere katılan birçok kişinin şâhit olduğu şu vâkıa da dikkati câliptir ki; **Mahmud Efendi Hazretlerimiz** gece ibâdetinden dolayı yuksuz kaldığı için, üzerine kitabı koyabileceği uzun ayaklı bir rahle yaptırıp dersler esnâsında uyumamak için ayakta o rahleye dayanarak derslere iştirak etmiştir.

Hatta bu kitap hakkında: "Bu eserleri yazan yiğitler çoktan âhirete gittiler. Bunları okutacak hoca da ne kadar az kaldı" buyurmuşlardır.

3) “Dürerü’l-hükkâm fî şerhi Ğureri’l-ah-kâm.”

Müellifin kaleme aldığı “Ğurerü’l-ahkâm”ın şerhidir. “Ğurerü’l-ahkâm” isimli eser, kısa ve özlü hükümleriyle âdetâ maddeler haline getirilmemiş bir kanun hüviyetindedir ve kadılar tarafından uzun yıllar resmî olmayan bir kanun metni gibi kullanılmıştır.

Molla Husrev (*Rahimehullâh*) gençliğinden beri İslâm hukuku ile meşgul olduğunu, kadılık görevi sırasında bütün fıkıh kitaplarını içine alan böyle bir metni hazırlamaya niyet ettiğini, karşılaştığı hâdiseler sebebiyle hukuk melekesinin geliştiğini ve bütün bu tecrübeler sonunda bir kadının ihtiyacına cevap verebilecek şekilde bu eserini yazdığını ifade etmektedir. (*Dürerü’l-hükkâm fî şerhi Ğureri’l-ahkâm*, 1/3)

Eserin **Fâtiḥ Sultan Mehmed**’e hediye edilen müellif nüshası günümüze kadar gelmiştir. **Molla Husrev Hazretleri** eserin bitiş sayfasında, bu kitaba (hicrî) 877 yılında başlayıp 883’te de bitirdiğini bizzat kendi hatt-ı desti (el yazısı) ile yazmıştır. (*Süleymaniye Kütüphanesi, Köprülü Fâzıl Ahmet Paşa, no:563*) (Bkz:Resim-17)

Resim-18: Molla Husrev'in Telvih Hâşiyesi'nin kapak sayfası (Rağıp Paşa, 376 no.da kayıtlı)

“Dürerü’l-hükkâm” Muhammed ibni Abdillâh et-Timurtâşî’nin (ö. 1004/1596) “*Ten-vîrû’l-eb-sâr*” ve bunun **Haskefi** (ö. 1088/1677) tarafından yapılan şerhi “*ed-Dürerü’l-muhtâr*” başta olmak üzere daha sonra telif edilen birçok fıkıh kitabına kaynaklık etmiş, uzun asırlar gerek müderrislerin gerekse kadıların başvurduğu bir mürâcaat kitabı olmuştur.

Ayrıca bu eser üzerine tam ve kısmî olmak üzere yirmiye yakın şerh ve hâşiyeye kaleme alınmıştır.

4) “Hâşiyeye ‘ale’t-Telvîh.”

Sadrüşşerî’a Ubeydullâh ibni Mes’ûd’un fıkıh usulüne dâir kaleme aldığı “*et-Tavzîh fi halli ğavâmizi’t-Tenkîh*” isimli eseri üzerine **Teftâzânî**’nin yazdığı et-Telvîh isimli hâşiyesine yapılan ilavelerden ibarettir. (*Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi, no:921; Nuruosmaniye Kütüphanesi, no:1311; Süleymaniye Kütüphanesi, Rağıp Paşa, no:376*) (Bkz:Resim-18)

5) “Hâşiyeye ‘alâ Envâri’t-tenzîl li’l-Beyzâvî.”

Bakara Sûresi’nin 142. âyetine kadar yapılmış bir hâşiyeye olup **Muhammed ibni Abdilmelik el-Bağdâdî** eseri Bakara Sûresi’nin sonuna kadar tamamlamıştır. (*Millet Kütüphanesi, Feyzullah Efendi, no:114,115; Süleymaniye Kütüphanesi, Rağıp Paşa, no:138*) (Bkz:Resim-19)

6) “Hâşiyeye ‘alâ Hâşiyeti’l-Muhtasar li’s-Seyyid Şerîf.”

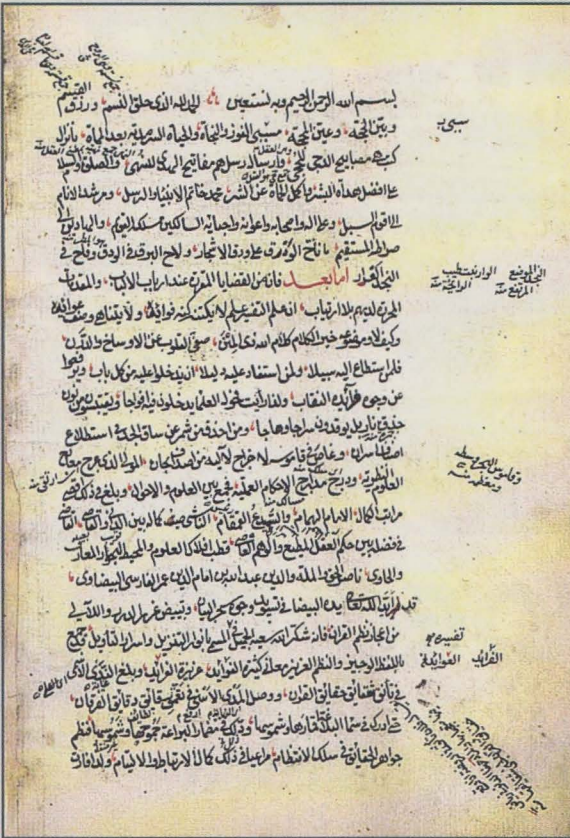
İbnü’l-Hâcib’in “*Muhtasarü’l-müntehâ*” adlı fıkıh usulüne dâir eseri için **Seyyid Şerîf el-Cürcânî**’nin kaleme aldığı hâşiyenin özelliklerle mukaddime kısmı üzerine bir hâşiyedir. (*Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye, no:424; Damad İbrâhim Paşa, no:229*)

7) “Şerhu Usûli’l-Pezdevî.”

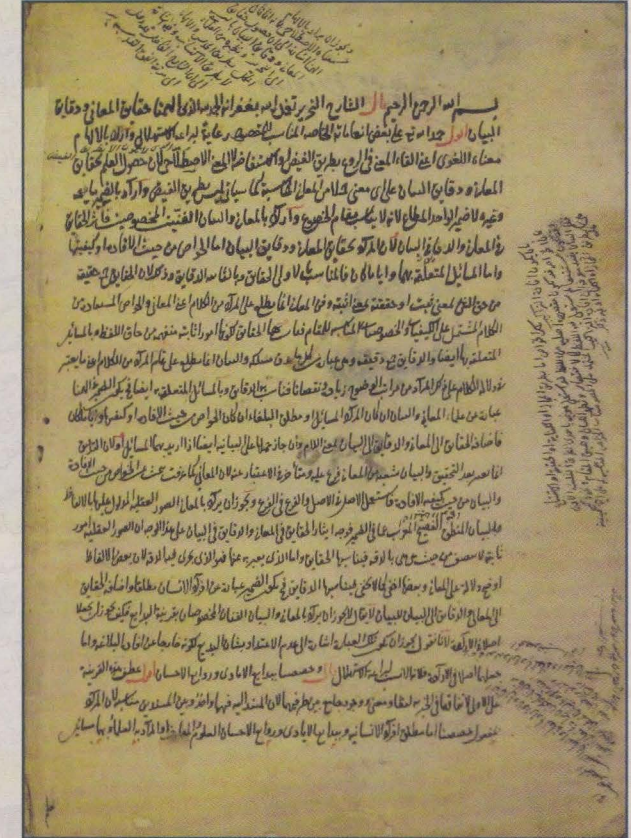
(*Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi, no:1141*)

8) “Risâle fi’l-velâ.”

“*Risâletü’l-velâ (Risâle fi bahsi men tevellede min hürreti’l-asl ve’l-ıtk)*” adıyla da anılan eser **Molla Husrev**’in kölelik hukukuna dâir önemli bir çalışmasıdır. Birçok âlimin sert tenkitlerine mâruz olan risâle Osmanlı hukukçuları arasında tartışmalara yol açmıştır. (*Nuruosmaniye Kütüphanesi, no:596*)

Resim-19: Molla Husrev'in kısmî Beyzâvî Hâşiyesi'nin ilk sayfası (Rağıp Paşa, 138 no.da kayıtlı)

Resim-20: Teftâzânî'nin Mutavvel adlı meşhur eserine Molla Husrev'in yazdığı hâşiyenin ilk sayfası (Mehmed Asım Bey 495 no.da kayıtlı)

9) **“Nakdü'l-efkar fî reddi'l-enzâr.”** (Kayseri Râşid Efendi Kütüphanesi, Râşid Efendi, no:309). **“Ecvibe fî'l-muhâkeme beyne es'ile 'Alâiddîn er-Rûmî.”** (Süleymaniye Kütüphanesi, Giresun Yazmaları, no:3564) adıyla da bilinen bu eser **Ali ibni Mûsâ er-Rûmî'nin** (ö. 841/1437) çeşitli ilimler ve eserler hakkında ileri sürdüğü görüşlerle ortaya atılan sorulara verilen cevapları içermektedir.

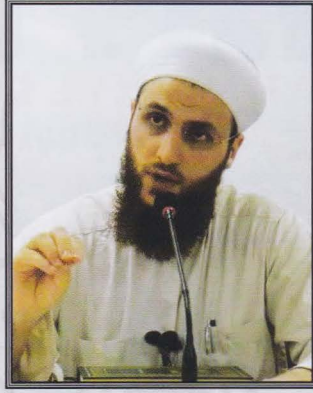
10) **“Hâşiyе 'ale'l-Mutavvel.”** Teftâzânî'nin eseri üzerine yazılmış bir hâşiyedir. (Atıf Efendi Kütüphanesi, no:2334; Nuruosmaniye Kütüphanesi, no:4411; Süleymaniye Kütüphanesi, Mehmed Asım Bey, no:495) (Bkz.: Resim-20)

11) **“Vasiyetnâme.”** Molla Husrev Türkçe kaleme aldığı vasiyetnâmesinde ölümünün ardından defnedilinceye kadar yapılmasını istediği işlemleri anlatmaktadır. (Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli, Pertev Paşa, no:621/16, Esad Efendi, no:1300; Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyyüddin Efendi, no:3248)

12) **“Esâsü'l-iktibâs Tercümesi.”** (İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, no:13). **Nasirüddîn et-Tûsî'ye** âit eserin Arapça çevirisi olup **Fâtih Sultan Mehmed'e** takdim edilmiştir.

Bunların dışında kütüphane kataloglarında **Molla Husrev** adına kayıtlı olan daha başka bazı eserler de mevcuttur.

(İsam, İslam Ansiklopedisi, 10/27-28, 30/148, 252-254; Taşköprizâde, eş-Şekâiku'n-nu'mâniyye fî ulemâi'd-devleti'l-Osmâniyye, sh:116-120; Taşköprizâde, Miiftâhu's-se'âde, 2/171-172; Molla Husrev, Dürerü'l-hükkâm, 1/3, 2/36, 453; Sehâvî, ez-Zav'u'l-lâmi' li ehli'l-karni't-tâsi', 8/279; Mecdî, Şekâik Tercümesi, sh: s. 108, 135-139, 143, 144, 149, 179, 208, 209, 220, 229, 294, 302, 343, 344; İlmiyye Salnâmesi (haz. Seyid Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş), sh:288-289; Müstakimzâde Süleyman Se'âdüddîn, Devhatü'l-meşâyih, sh:8-9; Hoca Se'âdüddîn, Tâcü't-tevârih, 2/215, 228; Bursalı Mehmet Tâhir, Osmanlı Müellifleri, 1/292-293; Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî, 2/271-272; Cahid Baltacı, 15-16. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, sh:571-572; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 5/110-111; Abdülkadir Altunsu, Osmanlı Şeyhülislamları, sh:6-7; Ahmed Sıdkî, Mu'cemü şüyûhi'i-İslâm fi'l-ahdi'l-Osmânî, 1/287-293; Leknevî, el-Fevâidü'l-behiyye, sh:302-303; Ömer Rızâ Kehhâle, Mu'cemü'l-müellifin, 3/584; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, İlmiyye Teşkilâtı, sh:22, 176, 229-230; M. Tayyip Gökbilgin, Edirne ve Paşa Livası 15. ve 16. Asırlarda Vakıflar, Mülkler, Mukataalar, sh:172, 266, 279, 352; Mehmet Şener, Dürer'in Kaynakları, sh:10-16; Ahmet Akgündüz, Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri, 1/ 6, 45, 196; Derin Tarih Dergisi, Eylül 2016 sayısı, Yavuz Bahadıroğlu makalesi; Bursa Büyükşehir Belediyesi, Uluslararası Molla Husrev Sempozyumu 18-20 Kasım 2011)

ÖMER FARUK KORKMAZ

KASTEN TERK EDİLEN NAMAZLARIN KAZASI

Bir keresinde, “Günümüzde bir kısım insanlar kasıtlı bir şekilde terk edilen namazların kazasının olmayacağını söylüyorlar. Öte yandan camide vaaz veren hocalar insanlara tövbe etmelerini telkin ederken terk ettikleri namazlarını mutlaka kaza etmeleri gerektiğini söylüyorlar. Bu konudaki mutedil tutum nedir? Kasten terk edilmiş bir namazı kaza etmenin sünnette yeri var mıdır?” şeklinde bir soru almıştım.

Öncelikli olarak bana sorulan bu soruda yer alan “günümüzde bir kısım insanlar kasıtlı bir şekilde terk edilen namazların kazasının olmayacağını söylüyorlar” şeklindeki ifade üzerinde durmak istiyorum. Zira mezkur ifade bu meselelerin günümüzde bir kısımları tarafından gün yüzüne çıkartıldığı manasında ise söyleyecek bir şey yoktur. Yok, eğer günümüz müteamehitlerinin bu konuyu tarihte ilk kez gündeme getirdikleri anlamını taşıyor ise bu isabetli bir tespit değildir. Zira Abdülkahir el- Bağdadî, kitabında Nazzamiyye fırkasıyla ilgili bilgi verirken ölüm tarihi H.222 olan İbrahim en- Nazzam’dan bahseder. Onun ehl-i sünnete muhalif olan görüşlerini sayarken bu görüşlerinden birinin de “kasten namazı terk eden bir kişi adına artık o namazın kazasının olmayacağı” şeklindeki görüşünün olduğunu zikreder.¹ Şu halde ulaşabildiğimiz bir takım bilgiler nispetinde ta ikinci üçüncü asırlarda ortaya atıldığını tespit edebileceğimiz bu şekildeki bir görüşün günümüz âşüfteleri tarafından icad edildiğini söylemek isabetli olmaz.

Belki, bunların yapabilecekleri tek şey diğer meselelerde olduğu gibi öldürülüp çürütüldükten sonra karanlık dehlizlerde gömülü kalmaya mahkûm edilmiş esassız görüşleri yeniden hortlatma operasyonudur. Bunu da pek becerebildikleri söylenemez ya? Her neyse...

Kasten terk edilen namazın sünnetteki yerini birkaç rivayetten destek alarak ispat edebileceğimizi zannediyorum. Bu rivayetlerden birisi İmam Müslim’in Ebu Hureyre (*Radyallahu Anh*)’den rivayet ettiği şu hadisedir: “Resulullah Aleyhissalatü vesselam Hayber savaşından dönerken gece boyu yürüdüler. Ta ki kendilerine uyku bastırınca mola verdiler. Ve Bilal (*Radyallahu Anh*)’e “Sen bizim için geceyi gözet” buyurdular. Bilal (*Radyallahu Anh*)’ de imkânı nispetinde nafile namaz kılmış ve Resulullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) ile ashabı uyumuşlar. Fecr (sabah namazının giriş vakti) yaklaşınca Bilal (*Radyallahu Anh*) hayvanına dayanarak fecrin doğacağı tarafa yönelerek uyuya kalmış. Güneş yüzlerine vuruncaya kadar ne Resulullah Aleyhissalatü vesselam, ne Bilal ve ne de sahabe’den kimse uyanmamış. Neticede uyanan ilk kişi Resulullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) olmuş. Telaşlı bir şekilde “Ey Bilal” diye seslenince. Bilal de “Anam babam sana feda olsun Ya Resulellah! Senin nefsinin tutan benimkini de tuttu” demiş. Resulullah Aleyhissalatü vesselam “Develerini çekin” emrini vermiş. Onlar da develerini çekmişler. Sonra Resulullah Aleyhissalatü vesselam abdest almış ve Bilal (*Radyallahu Anh*)’e

namaz için kamet getirmesini söylemiş. Akabinde onlara sabah namazını kıldırılmış ve peşi sıra da şöyle buyurmuştur “ Her kim namazı unutursa onu hatırladığında kılınsın. Zira Allah teala “Beni anmak için namaz kıl”² buyurdu.³

Yukarıda naklettiğimiz hadisenin kasıtlı olarak namazını terk eden bir kişinin durumuyla bire bir örtüşmediğinin farkındayız. Esasen bizler bu noktadan sonra yukarıdaki rivayetin sonunda yer alan “Her kim namazı unutursa onu hatırladığında kılınsın” şeklindeki cümle üzerinde durmak istiyoruz. Zira bu ifadenin biraz farklı bir şekli de şöyle nakledilmektedir:

فَإِذَا رَقَدَ أَحَدُكُمْ عَنِ الصَّلَاةِ أَوْ نَسِيَهَا ثُمَّ فَرَعَ
إِلَيْهَا فَلْيُصَلِّهَا كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا فِي وَقْتِهَا

“Sizden biriniz namazı uyuyarak veya unutarak geçirip de sonra bunun farkına varırsa bu namazı tıpkı vaktinde nasıl kılıyor idiye öylece kılınsın”.⁴

İşte bu rivayet üzerinden iki noktaya dikkat çekmekte fayda bulunduğu kanaatindeyim. Birincisi şu: Bilindiği gibi Peygamber Aleyhissalatü vesselam bir hadiste kalemin üç kişiden kaldırıldığını sayarken bunlardan birisinin uyuyan kimse olduğunu zikreder.⁵ Öyleyse uyuyan bir kişinin uykusu sebebiyle kaçırıldığı bir vebâden dolayı mesuliyeti yoktur, olmamalıdır. Böyle buyuran aynı Peygamber Aleyhissalatü vesselam yukarıdaki rivayette namazını uyuyarak geçiren birisinin hatırladığında bunu kaza etmesi gerektiğini açıkça bildirmektedir. Namaz meselesinde uyuyan hakkında durum bundan ibaretse kasıtlı olarak namazını terk eden kimsenin terk ettiği bu namazını kaza etmesinin gerekliliğinde evleviyet vardır.

Yukarıdaki rivayet üzerinden dikkat çekmek istediğim ikinci nokta ise şudur: Rivayette yer alan “yahut unutursa” ifadesi dört ayrı kaynaktan “gaflete dalar da terk ederse” mahiyetindeki ifadeyle yer almaktadır. Yani arapça orijinal ifadeleri ile “او غفل عنها”,⁶ “يغفل عن”⁷ veya “غفل” fiili “عن” harf-i cerrîyle kullanıldığında “على ذكر”⁸ “onun”⁹ veya “سها عنه”¹⁰ “onu bilerek terk etti” veya “onu kasıtlı olarak terk etti” anlamlarını taşır.

Zira *سها* fiili “عن” ile kullanıldığında “bilerek terk etme”, “aldırış etmeme”, “dikkate alma” anlamlarına tekabül eder. Nitekim Allah Azze ve Celle’ nin “الذين هم عن صلاتهم”¹¹ şeklindeki ayet-i kerimesinin bir manası “Onlar namazlarını ciddiye almazlar” dır.

Hadislerin aynı sahabîden yani Enes b. Malik (*Radıyallahu Anh*)’den gelmeleri mana ile rivayet edildiklerini akla getirebilir. Ancak İmam Müslim’in mana ile rivayeti tecviz etmediği ve nebevî lafızlara daha çok itina gösterdiği de bilinen bir husustur.¹²

Netice itibarıyla şunları söyleyebiliriz: Tarihte kasıtlı olarak terk edilen bir namazın kazasının söz konusu olamayacağını söyleyenler bu eylemin vebâlinin çok ağır olması ve onu kaza etmenin dahi bu vebâlden kurtulmak için yeterli gelemeyeceği noktasından hareket etmişlerdir. Lakin meseleye farklı vecihlerden bakıldığında bu görüşün tutarsızlığı gün yüzü gibi aşikâr olmaktadır. Zaten bu görüş ulemâ arasında da şaz bir görüş kabul edilmiştir. Yazının hacmini göz önünde bulundurduğumuz isimlerini tek tek serd etmeye imkân tanımadığı cumhur ulema kasten terk edilen namazların kaza edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Aslında bu kaza mazide yapılan bu denli veballi bir işin karşılığında duyulan bir tövbenin ispatından başka bir şey de değildir. Allah en iyisini bilir...

Kaynak

1 Abdülkahir el- Bağdâdî, *el- Fark beyne'l- Fırak*, s. 130 el-Mektebetu'l- Asriyye, Beyrut- Lübnan 1430, B.I

2 Kur'an, Taha 14

3 Müslim, *Sahih*, Kitabu'l- Mesacid 55 No: 309

4 Muvatta, *Salat*, No: 36

5 Nesai, *Sünen*, Talak, No: 3432

6 Müslim, *Sahih*, “Mesacid” No: 316, Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, XX/ 255 No: 12909

7 İbn Mace, *Sünen*, Salat, No: 695

8 Nesai, *Sünen*, Salat, No: 613

9 Muhammed Abdülkadir er- Razi, *Muhtaru's- Sihah*, ğa-fele maddesi

10 İbn Manzur, *Lisanu'l- Arab*, II/ 497 Beyrut- Lübnan B.I

11 Kur'an, Mâun, 5

12 es- Suyuti, *Tedribu'r- Ravi*, I/ 71-72, Beyrut- 1993, [Nihat Yatkin, *Hz. Peygamberin Sünnetinde Namazların Kazası*, EKEV Akademi Dergisi, C.III- S.I Bahar 2001]

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

• Üniversite okudun, oldun müdür, oldun fabrikatör. Ağzından bir şey çıktı, kadına kızdın, dedin ki sinirlenerek “Seni sevmiyorum. Ananın evine defol git.” Bu sözden ne lazım geldi? Birine kızdın, adamın imanına sövdün. Hadi bakalım sen müdürsün, söylesene ne lazım geldi bundan?

“Eee hocaya sorarız” dersin, demek ki hoca lazım, mühendis mühendislikten mesul, doktor doktorluktan mesul ama hoca her meslek sahibinin mesulüdür.

• Aman paraları iyi yerlere harcayalım. Bir takım talebeler hoca oluyor, geçim derdinden sebep gidiyor bir mağazada tezgah tar oluyor. Evvela vazife kime düşer, evvela vazife hocalara düşer. Hocalara zengin olmak şeref değildir, ilim, amel, ihlas şereftir onlara. Ondan sonra zenginlere düşer vazife, zenginlerin süsü zenginlikleridir.

• Hocalar daima şalvarlı, sarıklı, sakallı, cami de ön safta, ayarlı bir saat gibi olmalı, ayarı bozulan biri geldi mi onu düzeltmeli.

• **İmâm-ı Âzam Efendimiz** (Rahimehullâh) rahmet-i ilahiyeye kavuşuyorken öldüğünden haberi yok. Bir de bakıyor ki **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in meclisinde bulunuyor, yine anlayamıyor öldüğünü. “Nedir bu, rüya mı görüyorum?” diyor.

Sonra kalkıp abdest almaya yeltenince **Efen-
dimiz** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*): “**Yâ İmam! Ne-
reye gidiyorsun?**” buyurdu. O da: “Abdest al-
maya gidiyorum, namaz vakti geçiyor” deyince,
Rasûlüllâh (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*): “**Yâ İmam!
Burası âhîret, burada namaz yok**” buyurdu.

O zaman anladı öldüğünü. İşte böyle adamların sünnetlerine uymamızı istiyor **Mevlâ**: “İyi adamlara uyun” buyuruyor **Mevlâ**. “Kötülere uymayın, sevmediğim adamlara uymayın, sev-
diklerime uyun, sevdiğilerimle beraber olun. İşte o zaman sizi severim” buyuruyor.

- İlme kıymet verelim. Rızık düşünmeye-
lim. Bir bakarsınız ki **Allâh** Kur’ân-ı Kerîm’e
çalışanları maaşa bağlar, diğerleri açıkta kalır.
Yakında hocalar antika olacaklar, çok kıymetli
olacaklar.

- **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) manada
Sultan Selim’e: “Bizim tarafa gel” dedi. Biz de
şimdi pasaportla gidiyoruz. Bugün aynı duru-
mun olmaması, hep ulemânın ve hocaların fe-
satlığından.

- (Hocalar!) Siz o kadar büyük insansınız ki
devlet başkanı sizin talebenizdir. Nasıl ki **Fatih
Sultan Hazretleri Molla Hüsrev**’in talebesiy-
di, işte öyle.

- Bugün Türkiye’nin en çok muhtaç olduğu
şey fıkıh âlimidir.

- Hanif; “Bütün bâtil dinlerden kendini to-
parlayıp hak dine yönelici” demek. Ayaklarını
öpeyim müfessirlerin, ne büyük adamlar! Onlar
olmasaydı bunları bilemezdik.

- **Ebû Hureyre** (*Radıyallâhu Anh*)’ın rivayet et-
tiği hadîs-i şerifleri inkâr edenler var. Şimdiye
kadar gelen insanlar onu beğendiler, şimdiki-
ler beğenmiyorlar. Bir beyitte şöyle denilir:

“*Ârifin kadrin yine ol ârif olanlar bilir,
Ehl-i ilmin rütbesini bilmez ehl-i inhitât.*”

Yani ârif kimselerin kıymetini yine ârif olan
kimseler bilir. İlim ehlinin rütbesini düşük, aşa-
ğı kimseler bilmez. Cahil olanlar ilim ehlinin

rütbesini bilmez, lakin kendilerini en büyük
âlim zannederler.

- Fenafillâh olan bir kimsenin bir saniyesi
bizim gibi insanların yüz bin senesinden daha
hayırlıdır.

- Ölüm iki türdür; biri fenafillâh, diğeri
teklif âleminden ayrılmak. İkinciyle uyan-
makta fayda yok.

- Sen istikbali ne düşünüyorsun?! Sen istika-
met üzere ol, **Mevlâ** senin rızkını verir.

- En çok **Mevlâ**’yı bilmeye çalışacağız sonra
ibadet edeceğiz.

- Dünyada **Allâh-u Teâlâ**’ya hizmet edelim.
O’nunla olalım, O bizimle oluyor da biz niye
O’nunla olmayalım?!

- **Allâh-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri**’n-
den başka tevbe kabul edecek var mıdır?! Gü-
nahları affedecek var mıdır?! Cennete koyacak
var mıdır?!

Cehennemden çıkaracak var mıdır?! Rızık-
landıracak var mıdır?! Hepsi O’nun elinde (ta-
sarrufunda).

- Her ne şey ki bilindir, her ne şey ki görü-
lür, her ne şey ki işitilir, işte **Mevlâ** bunların
gayrisidir. Bütün tarikatları bitiren ve hepsinde
şeyh olan **İmâm-ı Rabbânî** (*Kuddise Sirruhû*):
“Ben **Nakşibend Hazretleri**’ne bu sözünden
dolayı mürid oldum” buyururdu.

- İstersen Buhâra’da ol, istersen Medîne’de.
Mevlâ’nın seninle olmasından daha büyük saa-
det ne olabilir?!

- **Mevlâ Teâlâ** bize muhtaç olmadığı halde
bizimle oluyor fakat biz muhtaç olduğumuz
halde O’nunla olmuyoruz.

- **Rabbimiz**’i o kadar seveceğiz ki o sevgi
vasıtasıyla hep O’nunla olacağız. Bizim kalbi-
miz yer ve gökle, dünya ve âhîretle olmayacak.
Bunları yaratan **Allâh** ile olacak.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FIKİH KURULU

TESETTÜR ve KADININ SESİ

Allah Teâlâ'ya hamd, Resulüne ve Resulünün ailesine, ashabına ve izinden giden tüm Müslümanlara salat-u selam olsun.

Bir fıkıh terimi olarak tesettür, erkek veya kadının şer'an örtülmesi gereken yerlerini örtmesi demektir. Bir kimsenin örtmesi gereken ve başkasının bakması haram olan yerlerine "avret yeri" denir. Evlenmeleri caiz olan, karşı cinslerin biri diğerinin yanında olunca avret yerlerini örtmesi gerektiğine dair görüş birliği vardır.

Tesettür kelimesi örtünmenin doğal, fitrî, sosyal, kültürel ve ahlakî boyutlarını da içinde barındırmaktadır. Tesettür kelimesine ayrıca şu anlam da verilmiştir: Kendini örterek kapanmak, "tesettürü nisvan", yani kadınların erkeklere karşı kendini örtmesi kadının örtünmesi anlamında eski devirlerde ve özellikle fakihlerin tabirinde "setr" yani tesettür kelimesi kullanılmıştır.¹

Kuran-ı Kerim, insanların nefislerini düzelterek fitneden kaçınmaları için bir takım ölçüler ve yaptırımlar belirlemiştir.

İnsanın örtünmeye duyduğu ihtiyacın serüveni ilk insan ve Allah'ın ilk elçisi olan Hz. Âdem (Aleyhi's-Selam) ile başlar. Hz. Âdem ve esi Hz. Havva (Aleyhima's-Selam) yaratıldıktan sonra cennette ikamet etmeye başlarlar. Yaratılış aşaması ve ardından İblisin Allah Teâlâ'ya karşı isyanı malumdur. İblis, kendisini insan düşmanı ilan ettikten sonra Hz. Âdem ve eşini, Rablerinin emirlerine muhalif davranmalarına ikna etmek için çalışmalara başlar.

İblis, ilk insanların imtihanı gereği kendilerine yasak olan ağaçla ilgili gerçeği bilmesine rağmen doğruları çarpıtarak Hz. Âdem ve eşine (Aleyhima's-Selam) melek olmayı, ölümsüzlüğü vaat ederek suça teşvik etmiştir.

"Nihayet şeytan ona vesvese verip şöyle dedi: "Ey Âdem! Sana ebedilik ağacını ve yok olmayan bir saltanatı göstereyim mi?()"²

Yasak ağaçtan yediklerinde Hz. Âdem ve eşini çıplak kalmışlardır. Bu konuyla ilgili ayetlere baktığımızda, ilk insanların çıplak kalmalarıyla birlikte duydukları rahatsızlıktan, örtünmenin fitri bir olay olduğu anlaşılmaktadır.

Bu sûretle onları kandırarak yasağa sürükledi. Ağaçtan tattıklarında kendilerine avret yerleri göründü. Derhal üzerlerini cennet yapraklarıyla örtmeye başladılar. Rab'leri onlara, "Ben size bu ağacı yasaklamadım mı? Şeytan size apaçık bir düşmandır, demedim mi?" diye seslendi.³

Çıplak kalır kalmaz gayr-i iradi olarak üstlerini yapraklarla örtmeye çalışmaları fıtratın bir tezahürüdür. Bu yüzden örtünme kadın ve erkek her iki insan türü içinde fitri bir ihtiyaçtır. Aynı zamanda insan, tabii etkilerden korunmak ve sekil ve güzellik kazanmak için de giyinir. Aynı zamanda elbise bir işarettir ve insanın hangi guruba ait olduğunun işaretlerini verir.

Kadınların kapalı giyinmesi hemen hemen bütün kültürlerde rastlanan bir olgudur ve bu

insanlığın ortak tecrübelerinin bir ürünüdür. Günümüzde bütün dünyaya hâkim olan batı kültüründe ise giyim modası kadınları giydirmek yerine soymakta ve teşhir etmektedir. İslamiyet örtünme hükmüyle, kadının erkek için taşıdığı cazibenin toplum içinde onun insani kişiliğiyle var olmasında engel teşkil etmemesini hedeflemektedir.

İslami değerler çerçevesinde insan, bedenini sergilemek için değil, bedenini örtmek için giyinir. Onun giyimi arzu uyandırmak için değil; tersine onu silmek veya azaltmak içindir. İslam'da kadınların örtünmesi kendileriyle evlenmeleri helal olan erkeklere karşıdır ve Kur'an'da kadının nasıl ve kimlere karşı örtüneceği, erkeklerle olan ilişkilerinin şekli ve sınırı açıklanmıştır.

Tesettür aynı zamanda toplumda kadın ve erkek arasında cinsel gerilimden kaynaklanan bir zıtlığa karşı bir kardeşlik dileğinin de ifadesi olmaktadır. Tesettür sayesinde cinsellik mahrem alana taşınırken, toplumsal alanda davranış ve ilişkileri belirleyen bir ölçü olmaktan çıkmıştır. Kendisini topluma cinsel bir dil ve ifade ile sunmayan özgür ve onurlu bir kadın ise toplumsal hayatta teorik olarak erkekle aynı hak ve sorumluluklara sahiptir. Denebilir ki İslami örtü; gerek kadın gerekse erkeğin çevresinde bir güvenlik kalkanı oluşturmaktadır.

“Andolsun, eğer münafıklar, kalplerinde bir hastalık bulunanlar ve Medine’de kötü haberler yayıp ortalığı karıştıranlar (tutukları yoldan) vazgeçmezlerse, elbette seni onların üzerine gitmeye teşvik edeceğiz. Onlar da (bundan sonra) orada lânete uğramış kimseler olarak seninle pek az süre komşu kalacaklardır. Nerede bulunurlarsa, yakalansınlar ve yaman bir şekilde öldürülürler.”⁴

Yani Münafıklar, kalplerinde hastalık bulunanlar ve şehirde kışkırtıcılık yapanlara karşı kalkan olur.

Kur'an-ı Kerim, kadınlar ve erkeklerin bakışlarını sakındırmaları, iffetlerini korumaları, avret ve ziynet yerlerini örtmelerini önemle vurgulamış ve emretmiştir.

Allah Teâlâ, erkeklere hitaben şöyle buyuruyor:

“Mü’min erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Bu davranış onlar için daha nezihdir. Şüphe yok ki, Allah onların yaptıklarından hakıyla haberdardır.”⁵

Allah Teâlâ, kadınlara hitaben şöyle buyuruyor: **“Mü’min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler.”⁶**

İnsanları tahrik eden en önemli etken bakıştır. Göz görünce şehvet düşüncesi uyanır ve insan içindeki isteklerine mağlup düşüp zinaya düşebilir. Bu yüzden insan, bakışını koruma altına almalıdır. Bunun için de toplum bu konuda duyarlı olmalıdır. Bir kısım insanın kışkırtıcı derecede açık-saçık olmaları sadece kendilerine özgü bir durum değil, aksine bakışlarını koruma mücadelesi veren genç-yaşlı, kadın-erkek herkesi menfi yönde etkilemektedir. Özellikle günümüzde reklam aracı olarak her türlü şehvet celbedecek malzemenin ulu orta sokaklarda afişe edilmiş olduğunu düşünürsek, bakışları korumak bu savaşı kazanmanın ön şartı haline gelmiştir. Her türlü medya organından yardım alan şeytan ve avanesi iffetli ailelerin içine sızıp onları da yangının içine sürüklemektedir. Artık öylesine bir yangın oluşmuştur ki burada tüm insanlığı kurtarmak ancak Allah Teâlâ'nın yardımıyla mümkün gözükmektedir. Bu yüzden kişi evvela kendini daha sonra ailesini ve yetkisi altında olan kişileri koruma altına almalıdır.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: **“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin başında gayet katı, çetin, Allah'ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen şeyi yapan melekler vardır.”⁷**

İslam dini erkeklere kadınlardan önce ahlaki bir görevi emretmiş yüklemiştir. Kadının örtünme açısından daha fazla yükümlü olmasının sebebi; erkeğin, yaratılışı icabı gözünü haramdan sakınma hususunda daha zayıf durumda olmasına bağlanabilir. Çünkü erkek bakarak daha çabuk ve daha kolay tahrik olabilen bir varlıktır. Bununla birlikte Allah Teâlâ'nın bilip bizim bilmediğimiz nice hikmetleri olabilir.

Bir erkeğin yabancı bir kadına bakışıyla, bir kadının yabancı bir erkeğe bakışındaki yasaklama farklıdır. Erkekten bulunan sahip olma

ve elde etme duygusu sebebiyle bu yasaklama erkekler açısından daha şiddetlidir. Çünkü kadınların yaratılışında kaçınmak ve korunmak içgüdüleri vardır. Fitratı bozulmadığı sürece aslolan durum budur. Günümüzde bunun aksine bir takım misallerin vukuu, fitrat dengesindeki bozulmadan kaynaklanmaktadır.

İslam, insanlarda mevcut olan bu psikolojik durumu dikkate aldığı için kadınların erkeklere bakmaları konusunda, erkeklerin kadınlara bakmaları kadar katı hükümler koymamıştır.

Yine kadının, erkeği etkileyerek tahrik etmesi, erkeğin etkilemesinden daha güçlüdür. Çünkü kadın cazibeli ve arzu edilen erkek ise arzu edendir. Ancak kadında erkeğin gençliğinden, güçlü olmasından etkilenebilir. Konuyla ilgili olarak Hz. Yusuf'un (Aleyhi's-Selam) kıssasında görüldüğü gibi; Azizin karısının ona ilgi duyması aynı şekilde şehirdeki kadınların, Hz. Yusuf'u (Aleyhi's-Selam) gördüklerinde onun güzelliğinden, gençliğinden ve kuvvetinden etkilendiklerini bildirir:

“Kadın, bunların dedikodularını işitince haber gönderip onları çağırır. (Ziyafet düzenleyip) onlar için oturup yaslanacakları yer hazırlar. Her birine birer de bıçak verir ve Yûsuf'a, “Çık karşılarına” dedi. Kadınlar Yûsuf'u görünce, onu pek büyüttüler ve şaşkınlıkla ellerini kestiler. “Hâşâ! Allah için, bu bir insan değil, ancak şerefli bir melektir” dediler.”⁸

Kadın da erkek gibi bakışlardan etkilenebilir; bakışları sakındırmak iki taraf açısından daha nezih bir durumdur.

Konuyla ilgili Abdullah b. Ümm-i Mektûm hadisi delil getirilir. Ümmü Seleme (Allah ondan razı olsun) anlatıyor:

Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in yanında idim; Meymûne de yanımdaydı. Aniden Abdullah b. Ümm-i Mektûm çıkageldi. Bu olay, örtünme emri bize geldikten sonra olmuştu. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): “Ondan örtünüz” buyurdu. Biz, “Ey Allah'ın Rasulü, o âmâ değil mi bizi göremez, tanıyamaz” dedik.

Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) de: “Siz de mi âmâsınız, onu görmüyor musunuz?” buyurdu.⁹

Kur'an, kadınlara avret yerlerini örtmeyi ve

fitneye sebep olacak davranışlardan kaçınmayı emrederken, erkeklere de iffetini korumayı ve bakışlarını haramdan sakındırmayı emrederek her ikisine de sorumluluk yüklemiştir.

Ayette kastedilen gözlerin yasak olandan çevrilmesi, gözlerin kapatılması ya da başın yere eğilmesi değildir. Böyle olsaydı insanın kimseyi görmemesi gerekirdi. Asıl kastedilen şehvete götürecek bakışlardan sakınmaktır.

Ebu Bürde babasının şöyle dediğini anlatıyor: Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bakışları sakındırmak hususunda şöyle buyurmaktadır:

“Ya Ali! Bir baktığında arkadan bir daha bakma (bakışı bakışa ekleme), birinci bakış senindir (hoş görülür) ama ikinci bakışa hakkın yoktur.”¹⁰

Peygamberimiz “ilk bakış senindir, ikinci aleyhinedir” buyurarak bakmanın ölçüsünü vermiştir. Yani ilk ve kasıtsız olan bakıştan insanın sakınması mümkün değildir. Buradan kadına kasıtlı olarak bakılan ilk bakışın caiz olduğu çıkmaz. Kast edilen insanın kast etmeksizin gözünün çarpması anlamıdır. İkinci bakış ise zaten kasıtlıdır. Âlimler de karşı cinse tekrar bakmanın genellikle şehvetten kaynaklanacağı veya onu tahrik edeceği hususunu dile getirmişlerdir.

Cerir b. Abdullah Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'e ansızın bakışın hükmünü sordum dedi. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) **“Gözünü çevir”** diye emretti.¹¹

Fahrudin er-Râzî tefsirinde şöyle der: “Niçin gözleri kapamak avret yerlerini, korumaktan önce zikredildi?” denirse, buna şöyle cevap verilebilir: Çünkü bakmak zinanın habercisidir, ahlaksızlığın öncüsüdür. Neredeyse bakmaktan sakınılamaz.¹²

Hz. Ali (Allah ondan razı olsun) anlatıyor: **Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) el-Fadl b. Abbas'ı bineğinin arkasına bindirdi ve şeytan taşlama yerine geldi, şeytanı taşladı. O esnada Hasam kabilesinden genç bir kadın Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in karşısına çıktı ve: “Ey Allah'ın Rasulü! Babam iyice yaşlı biridir. Gücü takatı tükendi. Allah'ın farz kıldığı hac da ona farz olmuştu. Ben onun yerine hac yapsam olur mu?” diye sordu. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): **babanın yerine hac yap” buyurdular.****

(O arada Fadl, kadına baktı. Kadın güzeldi) **Peygamber Efendimiz** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*), **Fadl'ın yüzünü diğer tarafa çevirdi.**" (Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in amcası ve Fadl'ın babası) **H. Abbas sordu: "Ey Allah'ın Resulü! Neden amcanın oğlunun başını çevirdin?"** Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) de şöyle cevap verdi: **"Ben bir genç erkekle bir genç kadın gördüm. Şeytanın onlara karşı bir şey yapmayacağından emin olamadım"** buyurdular.¹³

Allah Teâlâ bu hususta şöyle buyuruyor:

"Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar. Ziyetlerini, kocalarından yahut babalarından yahut kocalarının babalarından yahut oğullarından yahut üvey oğullarından yahut erkek kardeşlerinden yahut erkek kardeşlerinin oğullarından yahut kız kardeşlerinin oğullarından yahut Müslüman kadınlardan yahut sahip oldukları kölelerden yahut erkekliği kalmamış hizmetçilerden yahut da henüz kadınların mahrem yerlerine vakıf olmayan erkek çocuklardan başkalarına göstermesinler. Gizledikleri ziynetler bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey mü'minler, hep birlikte tövbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz!"¹⁴

Bu ayet-i kerimenin nüzul sebebiyle ilgili iki ayrı rivayet vardır.

H. Ali b. Ebi Talib (*Allah ondan razı olsun*) şöyle rivayet etmiştir: Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) zamanında adamın biri Medine sokaklarında dolaşırken bir kadına baktı, kadında ona baktı. Şeytan bu bakışlardan istifade ederek onların bakışlarını birbirlerini beğenmeye çevirerek vesvese vermiş onlara. Adam bir yandan duvara doğru yürüyor, bir yandan da kadına bakıyormuş. Başı hep kadından tarafa çevrili olduğu için önüne çıkan bir duvara çarpmış ve burnu kanamış. Bunun üzerine, "Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki gidip Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'e durumu anlatıncaya kadar burnumun kanını yıkamayacağım" diye yemin etmiş. Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in yanına gelerek hadiseyi anlattı. Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) **"Burnunun duvara çarparak kanaması günahının**

cezasıdır" buyurdu. Bunun üzerine, **"Mümin erkeklere söyle: Gözlerini** (harama bakmaktan) **sakınsınlar..."** âyet-i kerimesi nazil oldu.¹⁵

Mukatil b. Hayyan diyor ki: Allah daha iyi bilir, bize şöyle ulaştı; Câbir b. Abdillâh şöyle anlattı:

Esma Bint-i Mürşide, Harise oğulları mevkiinde bir hurmalığı vardı. Kadınlar üzerlerinde izârları (alt kısımlarını örten örtüleri) olmaksızın oraya onun yanına girmeye başladılar. Ayaklarındaki halhalleri, göğüsleri ve zülüfleri görünüyordu. Esma (*Allah ondan razı olsun*): "Bu görünüşünüz ne kadar çirkin", dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ: **"Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini haramdan sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar..."** ayetini inzal etti.¹⁶

Nur suresi 31. ayetle, kadınlara bir yükümlülük olması bakımından, erkeklerden farklı olarak mahremleri ve akrabaları dışında ziynetlerini kimseye göstermemeleri, cazibe ve güzelliklerini teşhir etmemeleri için başörtülerini yakalarının üzerine salmaları emredildi.

Tesettürün, uyulması gereken zorunlu, kesin bir dini emir olduğunu ayrıca şu ayet-i kerime de ortaya koymaktadır:

"Artık evlenme ümidi beslemeyen, hayızdan ve doğumdan kesilmiş yaşlı kadınların zinetlerini göstermeksizin dış elbiselerini çıkarmalarında kendileri için bir günah yoktur. Ama yine sakınmaları onlar için daha hayırlıdır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir."¹⁷

Ayet, yaşlı kadınların ziynetlerini açmaksızın, dış elbiselerini bırakmalarında günah olmadığını belirtmekle, bunların ziynetlerini açmalarının, ayrıca evlenme ümidi olan kadınların ziynetlerini ve avret yerlerini açmalarının günah olduğuna işaret etmektedir.

Tesettürlü olmak aynı zamanda iffetli olmanın da ön şartıdır.¹⁸ Ayet-i kerimeler, kadınlara bakışlarını sakındırmalarını, ziynet yerlerini örtmelerini ve fitneye sebep olacak davranışlardan kaçınmalarını; erkeklere de iffetlerini korumalarını ve bakışlarını haramdan sakındırmalarını emreder.

İslam'a göre toplum hayatının huzurunu sağlamak, dinî ve ahlâkî değerleri korumak için erkek ve kadına bazı sınırlar getirilmiştir. Örtünme bu sınırların korunması için alınmış tedbirlerden

biridir. Kadınlarla ilgili bazı hükümlerin ve sınırlandırmaların gerekçesi olarak çoğu kaynaktan fitne¹⁹ endişesi gündeme getirilir.

Endişe edilen fitne; zina tehlikesidir. Bu anlamda kısıtlama sadece kadın açısından olmayıp erkek açısından da söz konusudur.

Tesettür emri, hem erkek hem de kadın açısından bazı sınırlamalar getirmiştir. Ancak kadının sosyal etkinliğini engellemeyi amaçlamaz. Tesettür, salt cinselliğe, kadının baştan çıkarıcı bir fitne sebebi olduğuna ve kadın bedeninin nesneleştirilmesi ve denetlenmesine indirgenemez. Çünkü Kur'an'da kadın için örtünme hükmünden önce erkeklere, bakışlarını sakındırma ve avret yerlerini örtme emri yer almaktadır.

İslam dini, iyi ahlâkı muhafaza etmek için normal bir giyim adabı getirmiştir. Kadının dikkat çekmeyecek, şehvet cezbetmeyecek ve fitneye yol açmayacak bir şekilde dışarıya çıkmasında sakınca görülmemiştir.

İslam dini; erkeğin diz ve göbek arasını örtmesini emrederken, kadınların da el ve yüz haricindeki bütün vücutlarını örtmelerini emretmiştir. Öncelikle bu konulara ilişkin bazı ayet-i kerimeleri gözden geçirecek, ardından hadisler ve âlimlerin bu hadislerden çıkardığı hükümlerle meseleyi anlatmaya çalışacağız.

İslam müfessirlerinden anlaşıldığı üzere cahiliye (İslam öncesi devri) Arap kadınları da başörtüsü kullanırlardı. Yalnız başörtülerini enselerine bağlar veya arkalarında bırakırlardı. Yakaları önden açık kalırdı böylece gerdanları ve gerdanlıkları görülür şekilde açılır, ziynetleri görünürdü. İşte İslam dini yukarıda verilen ayet-i kerime gereğince böyle açıklığı yasaklayıp; başörtülerinin yakalar üzerine örtülmesini emrederek tesettürü farz kılmış ve cahiliyet dönemindeki yanlış âdetlere son vermiştir.

Yine başka bir ayet-i kerimede Allah Teâlâ bu hususta şöyle buyuruyor:

“Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına söyle, bedenlerini örtecek elbiselerini giysinler. Bu, onların tanınıp incitilmemelerine de daha uygundur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir”²⁰

Bu ayeti kerime ve tesettürle ilgili diğer ayeti kerimeler, sevgili Peygamber Efendimiz (Sallâ

lâhu Aleyhi ve Sellem)'in muhterem zevcelerini (eşlerini), muhterem kızlarını ve aynı zamanda diğer müminlerin hanımlarının şereflerinin muhafazası ve kötü niyetli kimselerden korunmaları için örtünmeye riayetle mükellef kılmıştır. Başörtülerini vücutlarına omuzlarının üzerine sarkıtsınlar yapıştırsınlar, açık saçık bir şekilde gezip durmasınlar. Bu yani tesettüre riayet aynı zamanda kendi menfaatleri icabıdır.

Müfessirlerin izahlarına göre bu ayet-i kerimede “Celabib” kelimesinden maksat, kadınların örtündükleri çarşaflardır, feracelerdir. Elbiselerin üzerinde giydikleri dış elbiselerdir. Bu çeşit örtünmeyi yani ayet-i kerimede bahsedilen örtünmeyi sağlayanların en güzeli hiç kuşkusuz çarşaftır.

Yani; buradaki cilbaktan kasıt, kadınların evlerinin dışına çıktıklarında vücutlarını tam örtecek, vücut hatlarını ve ziynetlerini ve ziynet yerlerini göstermeyecek bir dış örtüdür. Ayet-i kerimenin son kısmında “bu onların tanınıp eziyet edilmemelerine en elverişli yoldur” denilmektedir. Yani Allah Teâlâ, namuslu olan hür kadınların örtünerek, fitneci kimselerin kötü düşüncelerinden ve taarruzlarından korunmasıyla kalplerinin rahat olacağını açıklamıştır.

Çünkü herhangi bir ihtiyaç için evinden dışarı çıkan kadının üzerinde dış örtü yok ise, kötü niyetli insanların harekete geçmelerine yol açar ve çok cazip bir görünüm arz ettikleri için de bozuk fikirli insanların hedefi olurlar.

Hz. Ayşe (Allah ondan razı olsun) validemiz buyurdular: **“Vallahi ben, Allah Teâlâ'nın kitabını (Kur'anı) tasdik, onun indirdiğine iman bakımından Ensar kadınlarından daha faziletli kimse görmedim. Nur Süresindeki örtünme ayeti nazil olunca erkekleri kendilerine varıp Allah'ın indirdiği ayetleri okumaya başladılar. Herkes bu emirleri ailesine, kızına, kız kardeşine ve bütün yakınlarına okuyordu. Kadınlar bu emre uyarak yünden veya pamuktan yapılmış örtülerine büründüler. Sabah namazında Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in arkasında örtülerine bürünmüş olarak bulundular. Sanki başlarında kargalar vardı”²¹**

Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in değerli eşi validemiz Ümmü Seleme (Allah ondan razı olsun)'den gelen bir rivayette:

“Dış örtülerini sımsıkı örtünsünler ” Ayeti Kerimesi nazil olduğunda Ensar kadınları (yüce Allah’ın emirlerine uyararak hepsi emredilen şekilde örtündüler) evlerinden dışarıya çıktıkları zaman (ağır başlılıkla hareket ederlerdi) üzerlerine siyah renkli elbise giyerlerdi” demiştir.²²

KADIN SESİ

Kadınların normal konuşma sesleri avret değildir. Çünkü Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in hanımları sahabilerle konuşurlardı ve ashab-ı kiram da efendimizin hanımlarından dinin hükümlerini dinleyip öğrenirlerdi. Ancak kadınların seslerinin dinlenmesi fitneye yol açacaksa, bu takdirde onların konuşmalarını dinlemek haram olur.

Tercih edilen kavle göre kadının sesi avret değildir. **“el-Bahru’r-Raik”** de **“Hilye”**den naklen, “En münasibi budur.” denilmiş; “en-Nehru’l-Fâik”de ise, “İtimada şayan budur.” ifadesi kullanılmıştır. Bu kavlin mukabili kadın sesinin avret olmasıdır. “Nevâzil” adlı kitapta, “Kadının sesi avrettir. Bu yüzden kadınların, Kur’an-ı Kerim’i kadın hocadan öğrenmeleridirler. Bundan dolayıdır ki Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: التَّشْبِيحُ لِلرِّجَالِ التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ،

Ebu Hureyre (Allah ondan razı olsun), Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: **“Tesbih erkeklere, el çırpma ise kadınlara mahsustur”²³**

Erkeğin, kadın sesini işitmesi doğru değildir” denilmiştir.

El-Hakimu’ş-Şehid; **“Kâfi”** isimli eserinde, “Kadın aşikâre telbiye yapamaz. Çünkü sesi avrettir.” demiştir.

“Fetih” sahibi İbnu’l-Humam diyor ki: “Bu kavle göre kadın namazda Kur’an-ı kerimi aşikâr okusa namazı bozulur, denilirse yerinde olur. Onun için Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem), imamın yanıldığını bildirmek için kadının sesle tesbih getirmesini men etmiş; ona el çırpmayı tavsiye buyurmuştur.”

Bu hususta söylenebilecek en güzel ve hak söz, İmam Ebu’l-Abbâs el-Kurtubî’nin, şarkı dinlemek hakkında yazmış olduğu **“es-Semâ”**

adlı kitabında söyledikleridir: “Zekâsı kıt olanlar zannetmesinler ki biz kadının sesi avrettir, demekle konuşmasını kastediyoruz! Bu anlayış doğru değildir. Biz ecnebi erkeklerin ihtiyaç olursa kadınlarla konuşmasına cevaz veriyoruz. Yalnız kadınların yüksek sesle konuşmalarını, seslerini uzatmalarını, yumuşatmalarını ve aruza göre okumalarını caiz görmüyoruz. Çünkü bunlarda erkekleri kendilerine meylettirmek ve şehvetlerini harekete geçirmek vardır. Kadının ezan okuması da bundan dolayı caiz görülmemiştir”.

Kaynak

- 1 Ebu’l-Fadl Cemaluddîn Muhammed İbn Manzûr, Lisânü’l-Adrab; Ferit Develioğlu, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat;
- 2 Tâhâ/120
- 3 A’raf/22
- 4 Ahzap/59-61
- 5 Nur/30
- 6 Nur/31
- 7 Tahrim/6
- 8 Yusuf/31
- 9 Et-Tirmizî, Edeb 28
- 10 Ebû Dâvûd, Nikâh 44
- 11 Tirmizî, Edeb 29
- 12 Fahrüddin er-Râzî, Tefsiri Kebir, 17/49
- 13 Ahmet b. Hanbel Müsned: 562; Diğer bir rivayette de: “Fitne meydana gelmeyeceğinden emin olamadım” diye buyurmuştu.
- 14 Nûr /31
- 15 Camiu’l-Ehadis, Müsned-i Ali b. Ebi Talip; şevkanî, fetahu’l-Kadîr; Süyuti, Dürrül-Mensur, 5/40.
- 16 İbn Kesîr, Tefsir
- 17 Nur/60
- 18 İffet kelimesi sözlükte kötü söz ve işten uzak olma şehvî hisleri dinî emirlerin çerçevesinde muhafaza etme hali, haramdan uzak durmak, helal olmayan davranışlardan sakınmak; yeme-içme, cinsi istekler gibi konularda hassas olmak, ihtiras göstermemek, dinen ve aklen makul görülen davranış sahibi yani erdemli olmak manalarında kullanılır.
- 19 Fitne kelimesi sözlükte küfür, sapıklık, günah, ayrılık, birisini azdırmak, iç ihtilaf ve kargaşa, kalbin bir şeyi fazlaca beğenip ona meyletmesi, hoşuna gitmesi, gibi anlamlara gelir. Allah tarafından imtihan için gelen musibet, azap; bir kimseye dininden dönmesi için işkence etmek, denemek için güç işlere maruz bırakmaya da fitne denir.
- Fitne kelimesi altın ve gümüş gibi değerli madenlerin saflığını belirlemek için ateşte eritmek anlamında “f-t-n” kökünden türemiştir. Aldatmak, pusu kurarak yolunu kesmek, gönlünü çelmek gibi manalarda kullanılır. Erkeklerin, gönlünü çeldiği ve mantıklı düşünceden alıkoyduğu için kadına da ‘fettân’ denilmiştir.
- Fitne ve bu kelimenin değişik türevleri, Kur’an-ı Kerim’de muhtelif sure ve ayetlerde altmış yerde geçer. Hadislerde ise daha çok içtimaî bozukluk, anarşi emsali anlamlarda kullanılmıştır. Bu anlamda hadis kitaplarında ‘Kitâbü’l-Fiten’ diye bölümler vardır.
- 20 Ahzâb /59
- 21 Buhari ve Ebu Davud; Libas
- 22 Ebu Davud; Libas
- 23 El-Buhari; ebvâbu’t-tadvavu; babu’t-tasfiki li’n-nisâ. Müslim; es-Salât; babu tesbihi’r-racul ve tasfiku’l-mer’e; hadis no:422

Hadîs-i Şerîfler

Ömer İbnü'l-Hattâb (Radiyallahu anh) şöyle dedi: “(Bir keresinde) Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e, çocuğuna duyduğu özlemden dolayı rastladığı her çocuğu kucaklayan, göğsüne bastırıp emziren bir kadının da aralarında bulunduğu bir esir grubunu getirdiler. Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) çevresindekilere (o kadını işaretle):

- **Bu kadının çocuğunu ateşe atacağına ihtimal verir misiniz?** diye sordu.

- Asla atmaz! dedik. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz:

- **İşte Allah-u teâlâ kullarına, bu kadının yavrusuna olan şefkatinden daha merhametlidir,** buyurdu. (Buhârî, Edeb 18; Müslim, Tevbe 22. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Cenâiz 1; İbni Mâce, Zühd 35)

Hız. Âişe (Radiyallahu anhâ)’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Allah-u teâlâ bir devlet başkanı hakkında hayır dilediği zaman, ona unuttuğunu hatırlatan, hatırladığını yapmaya yardım eden doğru sözlü bir yardımcı verir. Şayet Allah-u teâlâ o devlet başkanı için hayır dilemezse, ona unuttuğunu hatırlatmayan, hatırladığını yapmaya yardım etmeyen kötü bir yardımcı verir.” (Ebû Dâvûd, İmâre 4. Ayrıca bk. Nesâî, Bey’at 33)

Ebû'd-Derdâ (Radiyallahu anh), Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’i şöyle buyururken dinlediğini söylemiştir:

“Kim gıyabında bir din kardeşi için dua ederse, mutlaka melek ona ‘aynı şeyler sana da verilsin’ diye dua eder.” (Müslim, “Zikir”, 86. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, “Vitir”, 29)

Ebû Hüreyre (Radiyallahu anh)’dan rivâyet edildiğine göre Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi?.. Aranızda selâmı yayın!” (Ahmed b.Hanbel, II,478. Müslim, İmân 93-94. Ayrıca bk. Tirmizî, Et’ime 45; Kıyamet 56; İbni Mâce, Mukaddime 9, Edeb 11)

Enes (Radiyallahu anh)’dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Ateş odunu yediği (yaktığı) gibi, hased de iyilikleri yer (yok eder). Su ateşi söndürdüğü gibi sadaka da kötülükleri söndürür (yok eder). Namaz mü’minin nûrudur. Oruç da Cehennem’den koruyan bir siper (kalkan) dır” (İbni Mâce, Zühd, 22, II, 1408)

Safvân b. Süleym (Radiyallahu anh), Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Dul ve yetimlere yardım eden kimse, Allah yolunda cihâd eden veya gündüzleri oruç, geceleri ibâdetle geçiren kimse gibidir.” (Müslim, Kitabuz-Zühd, 2, VI, 2286)

Hız. Âişe (Radiyallahu anhâ)’dan rivayet edildiğine üzere, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Sizden önceki milletlerin yok olmasına sebep; içlerinden soylu biri hırsızlık yapınca ona dokunmayıp, zayıf ve kimsesiz biri hırsızlık yapınca ona cezasını vermeleri idi. Allah’a yemin ederim ki, Muhammed’in kızı Fâtıma hırsızlık yapsaydı onun da elini keserdim.” (Buhârî, Enbiyâ 54, Megâzî 53, Hudûd 11, 12; Müslim, Hudûd 8, 9. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Hudûd 4; Tirmizî, Hudûd 6; Nesâî, Sârık 6; İbni Mâce, Hudûd 6)

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

Ehli Sünnet Muhâliflerinin Maskelerini İndiren Müceddid

İMÂM-I GAZÂLÎ

İmâm-ı Gazâlî'nin vefatı milâdi olarak Aralık Ayı'na (18 Aralık) tevafuk etmektedir. Vefatının yıldönümü olması münasebetiyle kendisini hayırla ve rahmetle anıyoruz.

İmâm-ı Gazâlî, dokuz asırdan beri Müslümanlara ilmi alanda yeni ufuklar açmış, kısa denebilecek ömrüne yüzlerce eser ve binlerce talebe sığdırmış, yaşadığı devirde, ister onun safında isterse ona muhalif olsun herkesin tartışmasız otorite kabul ettiği muktedir bir âlimdir. Zaman zaman tenkitlerin hedefi haline gelen bu büyük şahsiyete, günümüzde de birtakım haddini bilmez cühelânın maalesef pervasızca saldırdıklarını, kitaplarına aldığı bazı rivayetleri bahane ederek hakkında ileri geri laflar ettiklerini biliyoruz.

Vefatının yıldönümü vesilesiyle hem İmâm-ı Gazâlî'yi anmak, hem de bu konulara açıklık getirebilmek niyetiyle bu büyük âlimden kısa da olsa söz etmek istiyoruz.

Hucetü'l-İslâm

Asrının müceddidi ve zamanın allâme-i cihân-ı olan İmâm-ı Gazâlî'nin kelimeleri dinde bir delil kabul edildiği için kendisine "Hucetü'l-İslâm/İslâm'ın delili" lakabı verildiği herkesin malumudur.

İslam âleminde ondan başka hiçbir âlime bu isim verilmemiştir. Ve **Hucetü'l-İslâm** dendiğinde akla gelen isim İmâm-ı Gazâlî'dir. O büyük şahsiyet hakkında hiçbir bilgimiz olmasa bile ona verilen bu vasfın, onun ne denli büyük bir âlim olduğunu anlamaya yeterli bir delildir. Bununla birlikte ilmi cihanı tutmuş benzeri az yetişen müstesna bir ilim adamı, sadece İslâm Dünyası'nda değil Batı'da da tanınmış büyük bir bilgin ve mütefekkidir. Hocası **İmâm-ı Harameyn el-Cüveynî** onun hakkında:

"Gazâlî, bütün âlemi kaplayan bir denizdir." diyerek, onun ilmi derecesini veciz bir şekilde ifade etmiştir.

Onun yaşadığı dönemde gerek siyasî, gerekse fikrî olarak büyük bir karmaşa hakimdi. İslam inancını menfî yönden etkileyecek bir takım fikrî akımların hızla yayıldığı, bazı filozofların Yunan Felsefesi ile İslam Dini'ni yeniden yorumlamaya teşebbüs ettiği, Batınîler'in, Kur'an'ın apaçık âyetlerini kendilerine göre yorumlayıp buradan karanlık ve gizemli manalar çıkartarak Ehli Sünnet akîdesini bozmaya çalıştığı, adeta fikri bir çöküntünün yaşandığı sıkıntılı bir dönemdi.

İşte böylesine bir fitne döneminde, hicri beşinci asrın karanlıklarını izale etmek için Allah-u Teala'nın bir lütfu olarak, İmâm-ı Gazâlî hazretleri gibi büyük bir müceddid ortaya çıkmış ve bir kurtarıcı olarak Müslümanların imdadına yetişmişti.

O büyük müceddid, İslam'a yönelen hücumlara ve dine yapılan taarruzlara karşı ilmi müdafaalarda bulunmuş, tartışmaya açılmış olan bir takım üstü kapalı meselelere çözümler getirmiş, istismara müsait olan bazı konuların arkasına sığınmak suretiyle Müslümanlara saldıran, kandıran ve şaşırtmaya çalışan şarlatanların da maskelerini birer birer indirmişti.

Hayatı boyunca sünnet-i seniyyenin ihyâsı, dine sokulmaya çalışılan batıl inanç, bid'at ve hurafelerin de kaldırılması için mücadele etmiş, bunları ayıklayarak dinin aslını muhafazaya çalışmıştır. Başta felsefe olmak üzere bütün batıl ve sapkın fikirlerin karşısında muhkem bir sed gibi durmuş, telif ettiği yüzlerce eseriyle, yetiştirdiği binlerce talebesiyle, sapık ve batıl olan tüm inanç ve fikir yollarının önünü kesmiştir. Nitekim İmâm-ı Münâvî onun hakkında şöyle demiştir:

“Sapık bid'atçılar kendisinden korktuğu gibi, cedelciler de onun getirdiği deliller karşısında sönüp perişan olmuştur. Dikkatli inceleme ve araştırmaları, gayretli çalışmaları sayesinde, bid'atçıların ve Ehli Sünnet'e muhalif olanların maskeleri alaşağı edilmiş ve yırtılmıştır.”

Hülâsa-i kelâm; İmâm-ı Gazâlî ilmiyle, irfanıyla, ameliyle, ahlâkıyla ve aklıyla İslamiyete yaptığı büyük hizmetleri, din düşmanları ve ehli bid'atle olan mücadelesiyle kendisine boşuna Hücetü'l-İslam denilmediğini cümle âleme ispat etmiştir.

Büyük hanefî fakihî İbn-i Âbidîn hazretleri bu meyanda şöyle demiştir:

İmâm-ı Gazâlî zamanın Hücetü'l-İslam'ı ve âlimlerin en üstünü idi. Ona dil uzatan kimse cahillerin en cahili, fâsıkların en kötüsüdür.”

Tasavvufî tarafı

O ilimde bir okyanus, münazarada aşılmaz bir geçit, tasavvufta ise zirve bir şahsiyettir.

İlminin zirvesindeyken vezirleri, melikleri ve emirleri gölgede bırakacak bir şöhrete sahip olmuşken ve halkın kendisine bunca teveccühüne rağmen, o dünyevi şan ve şöhreti bir kenara bırakıp on sene kadar nefis terbiyesi için uzlete çekildi.

Horasan'da şeyhler şeyhi olarak bilinen, o zamanda evliyanın önderi ve hidâyet güneşi olan **Altın Silsile**'nin altın halkalarından **Ebu Ali Fârmedî** hazretlerini tanıyıp Ona intisap ederek, kemali ciddiyetle hizmetinde bulundu.

Onun eliyle yüksek dereceler katederek mânen kemâle ulaştı. Böylece zâhiri ilimlerde zirve olduğu gibi, bâtınî ilimlerde de zirveye çıktı ve yazdığı eserlerle tasavvuf ilminde de mümtaz bir şahsiyet haline geldi.

Ebul Hasen-i Şâzelî'nin rüyası

Onun ilmi üstünlüğü, meşâyih-i kiramın rüyalarında da yer bulmuştur. Bununla alakalı olarak **Şeyh Ebu'l-Hasan eş-Şâzelî** (*Kuddise sirruhu*) şu meşhur rüyasını anlatır:

“Mescid-i Aksâ'da namaz kıldıktan sonra tefekkürde dalmıştım. Bana bir geçkinlik hali geldi ve o sırada bir zühurat ânız oldu.

Gördüm ki, mescidin dışında büyük bir cemaat toplanmış, orta yerde üzerinde nurani bir zâtın bulunduğu bir kürsü, kürsünün etrafında yerlere oturmuş diğer nuranî zâtlar vardı. Konuşmalarını dinleyebilmek için bekledim... Sonra merak edip sordum:

- Bu kürsüdeki zât kimdir, bu cemaat buraya niçin toplandı?

Şöyle cevap verdiler:

- Kürsüde oturan zât, âhîrzaman nebîsi Hazret-i Muhammed Mustafa (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*), etrafında oturanlar ise, başta Hz. İbrahim, Hz. Mûsâ, Hz. İsâ ve Hz. Nûh (*Aleyhimüsselâm*) olmak üzere diğer peygamberler ve bazı mâneviyat büyükleridir. Hallâc-ı Mansur'u affetmesi için toplanmışlar ve Resûlullah'dan bunu rica ediyorlar.

Tam o sırada Mûsâ (*Aleyhisselam*) bulunduğu yerden kalkıp kürsü üzerinde oturan âhîrzaman nebîsine yaklaşarak şöyle bir sual sordu:

- Yâ Muhammed! Siz; **“Ümmetimin âlimleri, Beni İsrâil'in peygamberleri gibidir”**, buyuruyorsunuz. Onlardan birini bize gösterir misin?

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz de, o nûrânî kalabalığın arasında bulunan İmâm-ı Gazâlî'yi işaret edip, **“İşte şu kimsedir!”** diyerek onu çağırdı.

Mûsâ (*Aleyhisselam*) İmam-ı Gazâlî'ye bir soru sordu. Gazâlî hazretleri, kemâli edeple bu soruya on tane cevap verdi. Bunun üzerine Mûsâ (*Aleyhisselâm*) dedi ki:

- Verdiğin cevap sorduğum soruya mutabık düşmedi. Zira Ben bir soru sordum, sen ise on tane cevap verip sözü uzattın, deyince, İmâm-ı Gazâlî şöyle cevap verdi:

- Efendim, verdiğim cevabın uzun olmasından dolayı böyle diyorsanız, o takdirde bu iddia sizin için geçerli olur. Zira Tâhâ Sûresi'nde buyrulduğu üzere, Allah-ü Azimüşşân size:

“Elindeki nedir yâ Mûsâ?” (*Taha: 17*) diye sorduğunda, siz bu soruya sadece: **“O Benim Âsamdır”** demekle kalmamış ve:

“...Ona dayanırım, otlattığım koyunları sürerim, daha birçok işler yaparım” (*Taha: 18*) diyerek sözü uzatmıştınız.

Bunun üzerine Mûsâ (*Aleyhisselâm*);

- Allah-u Teala ile böylesine bir konuşma fırsatı yakalamışken, kelâmı niçinkısaltayım. Bilakis orası kelâmı uzatma makamıdır, deyince, İmâm-ı Gazâlî şöyle cevap verdi:

- Efendim, ben de sizin gibi Ülü'l-Azm bir peygamberle böylesine bir konuşma fırsatı yakalamışken, kelâmı niçin kısaltayım. Zira burası da kelâmı uzatma makamıdır.

Bunun üzerine Musa (*Aleyhisselam*), Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'e:

“Şimdi anlaşıldı, gerçekten de senin ümmetinin âlimleri Beni İsrail'in peygamberleri gibiymiş.” Buyurdu ve tebessüm ederek yerine oturdu.”

Şazelî tarikatının piri, **Şeyh Ebu'l-Hasan eş-Şazelî** hazretleri bundan sonrasını da şöyle anlatıyor:

“Efendimizin kürsü üzerinde, diğer peygamberlerin ise yerde oturmuş olmalarına çok şaşırmıştım. O'nun, diğer peygamberlerden üstünlüğünün bir işareti de budur, diye düşünmeye başladım.

Zira Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) diğer Nebiler gibi muayyen bir kavme ve bölgeye değil, kıyamete kadar gelecek olan bütün insanlara ve cinlere gönderilmiştir.

Ben böyle düşünürken biri yan tarafımda bana dürter gibi oldu. Kendime gelip gözlerimi açtığımda yanımda kimsenin bulunmadığını, ancak Mescid-i Aksâ'nın müezzininin kandilleri yakmakta olduğunu gördüm. Kandil yakma hizmetinde bulunan o zât (benim düşündüklerime vâkıf olmuş gibi) şöyle dedi:

- Hiç şaşırma! Diğer peygamberlerin hepsi O'nun nûrundan yaratıldı.

Bu sözleri söyleyen müezzini daha sonra çok aradım, fakat bir daha göremedim.”

Kitaplara geçen bu meşhur rüya hakkında denilmiştir ki:

“Şeyh Ebu'l-Hasan eş-Şazelî'nin gördüğü bu rüyada Peygamber Efendimiz, Hz. Musa ve Hz. İsa (*Aleyhisselam*)'a karşı, İmâm-ı Gazâlî ile övünüyor ve:

- Sizin ümmetlerinizde böyle bir âlim var mı? diye soruyor. Onlar ise:

- Hayır, yok! diye cevap veriyorlar.

Efendimiz bir hadisi şeriflerinde:

“(Vahiy kesildikten sonra) müjdecilerden ancak sâlih rüya kalacaktır.” Buyurduğu üzere, Hasan-ı Şazelî gibi gönüller sultanı salih bir zatın gördüğü böylesine salih bir rüya, İmâm-ı Gazâlî hazretleri'nin ilmî büyüklüğüne manevi bir delil olup, aynı zamanda büyük bir müjdedir...

Eserlerine yapılan eleştiriler

Hem zâhirî, hem de bâtînî ilimlerde zirve olan İmâm-ı Gazâlî hazretlerinin yazdığı eserler, bütün ümmete büyük istifadeler sunarak bu güne kadar gelmiştir.

Günümüzde Gazâlî'nin kitapları birçok Batı diline çevrilmiştir. Hatta **Eyyühe'l Velled/ Ey Oğul** isimli eseri Unesco tarafından 1951'de Fransızca, İngilizce ve İspanyolca'ya tercüme edilmiş ve bunun gibi birçok kitabı da çeşitli dillere çevrilerek basılmıştır.

“Müslümanın yirmi dört saati” demek olan, ayrıca bir öğüt ve nasihatler bütünü diyebileceğimiz bu kitap, adeta okuma rekorlarını alt üst eden muhteşem bir eserdir.

Tabi İmâm-ı Gazâlî'nin en çok tanınan ve bilinen eseri ise **İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn**'dir. Bazı âlimlerin, “**bütün kitaplar ortadan kaybolduysa dini yaşamak için İhyâ kitabı yeter**” dedikleri ve mânevî hastalara reçete kabilinden olan bu eser, İslam Dünyası'nda en çok okunan kitaplar arasındadır.

İmâm-ı Gazâlî'nin eserleri bu gün bile kafalarda oluşan pek çok soruya cevap vermiş, birçoklarına da hidayet yolunu göstermiştir. Tabi kitapları zaman zaman bazı tenkitlerin hedefi olduğu gibi, günümüzde de birtakım eleştirilere maruz kalmıştır. Tabi şimdi meydanı boş bulan atıp tutuyor.

Oysa, yaşadığı devirde dünya çapındaki felsefecilerin yanlışlıklarını ortaya koyarak adeta yerden yere vuran, felsefî yöntemler kullanarak Aristo ve Eflatun gibilere adeta dünyayı dar eden, verdiği ilmi cevaplarla tüm muarızlarını susturup bidatçilerin ve Ehli Sünnet muhaliflerinin maskelerini tek tek yırtarak onların çirkin suratlarını ortaya çıkaran İmâm-ı Gazâlî şayet bu gün hayatta olsaydı, eserlerine acımasızca saldırıp güya eleştiriler getiren bu haddini bilmez güruha fazlasıyla haddini bildirirdi. Ve onlar hiç şüphenez olmasın ağızlarını bile açamaz, kaçacak delik ararlardı.

Gelelim iddialara...

Neymiş, kitaplarına aldığı hadislerden bazıları **mevzû** imiş...

Öncelikle şunu ifade edelim ki; muhaddisler bir rivayeti hadis olarak kabul etmek için bazı şartlar ortaya koymuşlar ve bu şartlara uymayanları da kitaplarına almamışlardır. Tabi her muhaddisin ortaya koyduğu şartlar aynı olmayabilir. Bu bir ictihad meselesidir. Yani bir rivayetin filan muhaddise göre hadis kabul edilmemesi, hakikatte onun hadis olmadığını göstermez. Zira diğer bir muhaddis, aradığı şartları bulduğunda o rivayet için “**hadistir, mevzu değildir**” diyebilir.

Yine, bir müctehid, bir hadis-i şerifi eserine alıp ondan hüküm çıkarıyorsa, o konuda o hadisi geçerli kabul ediyor demektir. Dolayısıyla bir başkasının o hadis hakkındaki beyanları, o müctehidin o hadis ile ilgili ictihâdını ortadan kaldırmaz.

Bu açıdan baktığımızda İmâm-ı Gazâlî'de eserlerine aldığı her hadisi şerife onay veriyor demektir. Bu durumda, bir başkasının o hadis hakkındaki beyanları, Gazâlî'nin o hadis ile ilgili ictihâdını ortadan kaldırmaz.

İmâm-ı Gazâlî uydurma rivayetleri kitabına hadis diye almış olabilir mi?

Peygamber Efendimiz, hadis uyduran ve bunu nakledenler için çok ağır tehditlerde bulunmuş ve şöyle buyurmuştur:

“Kim bile bile bana yalan isnad ederse, Cehennem'deki yerine hazırlansın.”

İmâm-ı Gazâlî bu hadis-i şerifi de kitaplarına almıştır. Yani bu hadis-i şerifi o da çok iyi biliyor ve Efendimizin bu ağır tehdidinden haberdar...

O halde, şan ve şöhretin zirvesinde iken her şeyi bırakıp nefis terbiyesi için uzlete çekilen bu büyük müctehid, göz göre göre uydurma bir rivayeti alıp hadis diye nakleder mi? Böylesine bir cinayeti işleyip bu vebâlin altına girer mi?..

Ayrıca, “**Gazâlî'nin kitaplarına mevzu hadis aldığını**” söylemek, az önce zikrettiğimiz hadis-i şerife göre, onun “**cehennemden korkmadığını**” iddia etmek manasına gelir ki, İslam alemine yol göstermiş, kitapları manevi hastalara reçete olmuş bir İslam âlimine böylesine ağır bir iftirada bulunmak, çok büyük bir vebâldir.

Hem İslam Dünyası'nda “**Hüccetü'l-İslâm/İslam'ın delili**” lakabıyla şöhret bulmuş bir zâtn kendisi de, sözleri de, telif ettiği eserleri de bizâtihi delildir.

İhya-u Ulumiddin'ini araştırıp orada geçen hadisleri tahric eden **Hafız el-İrakî**, oradaki bazı rivayetlere kaynak bulamamış ve; “**kaynağını bulamadım**” demiştir.

Tabi bunu fırsat bilen bazıları da hemen yaygarayı koparıp; “bak kaynağı yokmuş, demek ki bu rivayet uydurma” iddiasında bulunmuşlardır.

Peki, Hafız el-İrâkî (bilgiye ulaşmanın çok zor olduğu o dönemlerde) şayet bir hadisin kaynağına ulaşamadıysa, böyle bir hadis yok mu demektir?..

Veya kendisinden yaklaşık üç asır önce yaşayan İmâm-ı Gazâlî'nin, kitaplarına aldığı o hadislerin kaynağına ulaşmış olma ihtimali yok mudur?..

Ayrıca, bazıları çıkıp “**bu hadis değil, mevzûdur**” dediğinde, onların bu sözleri delil oluyor da, İmâm-ı Rabbânî, Abdü'l-Kâdir-i Geylânî, İmâm-ı Gazâlî (*Kaddesallahü esrârahüm*) gibi zü'l-Cenâheyn olan kıymetli zatların, kitaplarına alarak “**bu hadistir**” dedikleri neden delil olmuyor?..

Yeri gelmişken şu ikazı da yapmış olalım ki; uydurma bir rivayete “**hadis**” demek ne kadar tehlikeli ise, bir hadis-i şerife “**uydurma**” demek de, (Efendimizin mübarek sözünü yalanlamak olacağından) en az onun kadar tehlikelidir. Onun için önüne gelen rivayete “bu hadis değil, mevzûdur” derken, çok daha dikkatli olmalı, on düşünüp bir söylemelidir.

Üstelik o büyük zatlardan öğrendiğimiz bilgi ve usûllerle, yine kalkıp onları sorguya çekmek ne mantığa, ne ilme, ne de edebe uygun bir davranış değildir. Zaten hiçbir Ehl-i Sünnet âlimi kitabına, kesinlikle bile bile mevzû hadis almaz.

Eserlerindeki bazı hadislerin zayıf olduğu iddiasına gelince;

Öncelikle zayıf hadis demek; “hadisin manası yanlışır” demek değildir. Zira aynı metni ihtiva eden hadislerden biri, senedinden dolayı zayıf kabul edilirken, diğer bir kanaldan gelen ise sahih kabul edilebilmektedir.

Ayrıca Kütübü Sitte'de bile zayıf hadislere yer verilmişken, ahkâmla ilgili olmayan ve hüküm ortaya koymayan irşâd kitaplarında bu tür hadislerin olması çok normaldir. Nitekim İmâm-ı Ahmed b. Hanbel bu konuda diyor ki:

“Biz ahkâmla ilgili hadisleri kaydederken elimizi sıkı tutarız. Fakat amellerin faziletleriyle ilgili olunca, (müsamahakâr davranıp) elimizi biraz gevşek tutarız.”

Dolayısıyla, “Gazâlî'nin kitaplarında zayıf hadisler var” diyerek, yaygara koparıp ithamda bulunmanın pek bir manası yoktur. Çünkü ulemâ, amellerin faziletleri bakımından zayıf hadîs ile amel etmeye cevaz vermişlerdir.

İsmail Hakkı Bursevî hazretlerinin kanaati

İhya hakkında pek çok tenkid ve eleştiriler yapılsa da, bunların hiçbirisi tasavvuf ehli nezdinde, bu kıymetli esere zerre kadar gölge düşürmemiş ve itibarını azaltmamıştır.

Mesela; Tasavvûfî tefsir ekolünün zirve isimlerinden olan **Rûhu'l-Beyan** müellifi **İsmail Hakkı Bursevî hazretleri**, gerek İmâm-ı Gazâlî'nin, gerekse onun hadis alma konusunda örnek aldığı **Ebû Tâlib el-Mekkî'nin** ehl-i hakâikten olduklarını belirterek, evliyây-ı kiramın **keşf-i sarîh** ile hasıl olan ilimlerine itibar etmemenin şaşılacak bir hal olduğunu, bu gerçeğe itiraz edenlerin ancak cehaletlerinden dolayı itiraz ettiklerini söylemiştir.

İsmail Hakkı Bursevî hazretleri, bir hadisin İhyâ'da veya Gazâlî'nin diğer kitaplarında bulunmuş olmasını, hadisin sıhhati için yeterli bir delil olarak görmüş, bunun dışında o hadisi tenkid ve reddedenlerin sözlerine ise hiç itibar etmemiştir. Zira ona göre:

“İhyâ'da itiraz edilecek asla bir harf bile yoktur. Çünkü Gazâlî, İhyâ-u Ulûmi'd-Dîn isimli eserini telif ettikten sonra, Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem)'e âlem-i mânâda mülâki olup arz ve imza ettirmiştir.”

İşte bu büyüklerin birbirleri hakkındaki kanaat ve hüsn-ü zanları böyledir. Dolayısıyla, onların birbirleri hakkındaki kanaatleri neyse, âcizâne bizim de onlar hakkındaki kanat ve hüsnü zannımız öyledir vesselam...

Fi Emanillah!

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

HADİCETÜ'L-KÜBRÂ

(Radiyallâhü Anha)

(3. BÖLÜM)

Peygamber Efendimiz'e babasından miras olarak pek bir şey kalmamıştı. Uzun zamandır himayesinde bulunduğu amcası Ebu Talip de yokluk içerisindeydi. Bu bakımdan Hz. Hatice (Radiyallahü anha) ile evleninceye kadar bir takım meşakkatler ve zahmetler çekmişti. Hz. Hatice ile evlendikten sonra ise onun servetini ticarete kullandı ve genişliğe kavuştu.

Maddi yönden eli genişlemesine, hanımının da böylesi bir servete, mala ve mülke sahip olmasına rağmen Peygamber Efendimiz israfa, gösteriş ve lükse kaçmadı. Mekke halkının fakir ve yoksullarının karnını doyurdu, muhtaçların ihtiyaçlarını giderdi. Garip gurebânın hamisi ve koruyucusu oldu.

Peygamber Efendimizin, **İbrahim**'den başka bütün çocukları, Hz. Hatice vâlidemizden dünyaya geldi. Çocuklarından **Kasım ve Abdullah**, (Tayyib) Mekke'de küçük yaşlarında vefat ettiler. Bunun üzerine müşriklerden As b. Vâil:

- Muhammedin nesli kesildi. Artık Ebterdir, sonu gelmeyecektir! deyince, Yüce

Allah (Cellec celalühü) Kevser Sûresi'ni indirdi ve:

“**Muhakkak Sana ebter diyendir ebter**” buyurarak Habibini teselli etti.

Kızlarından **Hız Rukiyye**, Hicretin birinci yılında, **Hız Zeynep** Hicretin sekizinci yılında, **Hız Ümmü Gülsüm**, Hicretin dokuzuncu yılında vefat ettiler. Yalnızca **Hız Fatma** hicretin on birinci yılında, Efendimizin vefatından altı ay kadar sonra vefat etmiştir.

Efendimizin **İbrahim** ismindeki oğlu ise **Hız Mariye**'den dünyaya gelmiş, O da yine çocuk iken Medine'de vefat etmiştir.

Peygamber Efendimizin diğer hanımlarından ise hiç çocuğu olmamıştır.

Efendimiz'in Hz. Hatice'ye verdiği değer

Dünyanın en güzel, en uyumlu ve en mutlu ailesi en ulvî duygularla birbirleriyle kaynaşmışlardı. Bu aile yuvasında ilk dikkat çeken şey, karşılıklı emniyet, birbirlerine karşı son derece hürmet ve muhabbeti.

Hız Hatice (Radiyallahü anha), Peygamber Efendimizden yaş itibarıyla bir hayli büyük olmasına rağmen, Efendimizin yüce şahsiyetinden dolayı Ona son derece hürmetle, nazikçe, dikkat ve itinayla davranıyordu. Onun zerrece kırılması için ne gerekiyorsa yapıyordu. Efendimiz Aleyhissaltü Vesselam'ın da Hatice annemize karşı muhabbeti son derece fazlaydı. Öyle ki, Onun vefatına kadar başka hiçbir kadınla evlenmemiş, vefatından sonra da, Onun muhabbetini ve hatırasını gönlünün en müstesna köşesinde saklamıştı.

Hız. Hatice annemizin hayırseverliğini, Kendisine gerek maddi, gerekse manevi destek oluşunu her zaman yâd ederdi. Onun vefatından sonra dahi Hatice annemizin yakınlarını, dost ve akrabalarını ağırlamış, onlara saygı ve sevgiyle davranmıştı.

Bir gün **Hız. Aişe** (*Radiyallahü anha*)'nın evine çok yaşlı bir kadın geldi. Rasûlüllah'ı ziyaret etmek istiyordu. Efendimiz Aleyhissaltü Vesselam bu kadını görür görmez saygı gösterdi ve ona ikramda bulundu, hatta o kadar ki sırtından ridasını çıkarıp yere serdi de o yaşlı kadını bunun üzerine oturttu.

Kadın gittikten sonra Hız. **Âişe** annemiz:

- Kimdi bu kadın? diye sorunca, Efendimiz şöyle cevap verdi:

- **Bu kadın hayatta iken devamlı Hatice'ye gelir, onunla sohbet ederdi.**

Hatice'nin en samimi dostlarındandı.

Ha. Âişe'nin kıskançlığı

Hız. Aişe (*Radiyallahü anha*) yine **Hız. Hatice** (*Radiyallahü anha*) ile alâkalı bir meseleyi şöyle anlatıyor:

“Rasulüllahın eşleri içinde Hatice'yi kıskandığım kadar başka hiç birini kıskanmamışım. Oysa Onu görmüş bile değildim. Ama Rasûlüllah Onu öylesine çokça anardı ki. Bazı kere bir kurban keser ve onu Hatice'nin sadakası olarak bağışlardı. An gelir Rasûlüllah'a: 'Sanki dünyada **Hatice'den** başka kadın yok!' derdim. O'da, bana şöyle cevap verirdi.

- (Onun gibisi var mıydı?) **O şöyleydi, o böyleydi. Ve Benim çocuklarım ondan oldu.**

Yine Hız. Aişe annemiz anlatıyor:

Rasûlüllah evden çıkıp yürümeye başlayınca hemen **Hatice'yi** hatırlar, Onu överdi. Yine böyle bir gün ansızın kıskançlığım tuttu ve şöyle dedim:

- O kadın, sonradan Allah'ın daha iyisini yerine gönderdiği bir ihtiyar değil miydi?

Bu sözüm üzerine Rasûlüllah çok içerledi ve bana dönerek:

- **Hayır! Allah'a yemin ederim ki Rab Teâla Ondan daha iyisini göndermemiştir! İnsanlar inkâr ederken O Bana inandı. Herkes Beni yalanlarken O maliyla destekledi, Bana sahip çıktı! Allah diğer kadınlardan Bana çocuk vermezken, Onun vasıtasıyla Beni evlat sahibi yaptı!** Buyurdu. Ben Rasûlüllah'ın böylesine sert tepki göstermesi üzerine;

- Tamam, tamam. Bu benimle nefsim arasındaki bir sorundur. Bir daha Hatice hakkında kötü bir şey söylemeyeceğim, dedim.

Güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderilen Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*), ümmetine birçok şeyi öğrettiği gibi ayrıca; kadınların horlandığı, bir eşya gibi alınıp satıldığı bir dönemde kadına karşı vefayı, şefkati, dostça ilgiyi öğretmiştir. Gerek hayatında gerekse vefatından sonra, eşimizi iyilikle anmayı ve hatırasına saygı duymayı öğretmiştir.

Efendimiz Aleyhissaatü Vesselam bir keresinde Hatice annemiz hakkında şöyle buyurmuştur:

“Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı, İmran kızı Meryem idi. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatice'dir!”

Nasıl hayırlı olmasın ki; Peygamber Efendimiz insanları İslam'a davet ettiğinde kavmi tarafından reddolunmak, yalanlanmak gibi hiç sevmediği tavırlarla karşılaşmış, üzüntü içinde eve döndüğünde Hatice annemizin teskin edici sözleriyle teselli olur, Onun sevgi ve muhabbetle yaklaşımı, güven veren tavrıyla hafifler ve son derece moral bulurdu.

O, Peygamber Efendimiz'in hem hayat, hem de dâvâ arkadaşıydı.

KISSADAN HİSSELER

AĞACIN ŞAHİDLİĞİ

Kadı İyaz'ın huzuruna, aralarında anlaşamayan ve mahkemelik olan iki kişi geldi. Bunlardan biri şöyle bir şikâyetinde bulundu:

- Hac vazifesini yapmak için yola çıkarken bu arkadaşşıma emanet olarak yüz altın bıraktım. Fakat hacdan geldikten sonra ona verdiğim emaneti kendisinden geri istediğimde, bunu inkar etti. Ne olur kadı efendi, hakkım olan altınları ondan geri al.

Kadı İyaz, parayı aldığı iddia edilen adama dönüp:

- Hakkında yapılan suçlamayı duydun. Eğer alınsa inadı bırak ve arkadaşşının emanetini iade et ki, kul hakkına girmiş olmayasın.

Adam kadı efendinin huzurunda da, “kesinlikle böyle bir emanet almadığını” tekrar etti. Tabi bu durumda hüküm vermek zordu. Çünkü adamın biri ısrarla “verdim” diyor, diğeri ise ısrarla “almadım” iddiasında bulunuyordu. Ve bu olaya şahid olan kimse de yoktu.

Bunun üzerine, Kadı İyaz ince bir plan düşündü ve altınları emanet verdiğini söyleyen adama seslendi:

- Sen şimdi git ve bu adama altınları nerede verdiysen bana oradan bir şahid getir.

Eğer orada bir ağaç varsa, o ağacın bir yaprağını veya bir dalını; şayet yoksa yerden bir miktar toprak al ve gel!

Adam parayı bir ağacın altında vermişti. O ağacın yaprağından almak için gittikten bir müddet sonra, kitap okumakla meşgul olan kadı kafasını kaldırıp:

- Bu adam da bizi ne kadar çok bekletti. Nereye gitti acaba? diye söylendi.

Kadı efendinin yanında oturan ve altınları almadığını iddia eden adamın dalgınlığına geldi ve:

- Efendim daha çok bekleriz. Çünkü bana altınları verdiği ağaç buradan çok uzakta, deyiverdi.

Mesele anlaşılıyordu. Bunun üzerine kadı efendi dedi ki:

- Ağaç daha gelmeden şahitlik etti ve sen altınları aldığını itiraf ettin. Ya altınları verirsin, yahut hapsi boylarsın.

Böylece Kadı İyaz, müthiş zekasıyla adama suçunu itiraf ettirdi ve davacının altınlarını geri aldı.

DÜNYAYI DÜZELTEN ÇOCUK

Adam, işten eve yorgun bir vaziyette geldi. Küçük oğlu babasını kapıda karşılayarak “baba ne olur biraz dışarı çıkıp gezelim” diye yalvardı.

Baba çok yorgun olduğu için evde biraz uzanıp dinlemek istiyordu ama oğlunu da kırmamak için “hayır” demek istemiyordu.

“Ne yapsam da, oğlumu kırmadan bu işten sıyrılısam” diye düşünürken, oradaki masanın üzerinde bir dünya haritası gözüne ilişti. Bunun üzerine baba, oğluna dönerek:

- Tamam oğlum söz, birlikte dışarı çıkıp gezeceğiz ama bir şartım var, dedi ve haritayı alıp onu oğlunun gözü önünde yırtarak bir tomar kağıt haline getirdi. Ve dedi ki:

- Oğlum, eğer bu dünya haritasını düzletip eski haline getirirsen, söz veriyorum birlikte çıkacağız...

Tabi çocuk sevinçle harita parçalarını alarak masaya oturdu. Babası da gayet memnun bir şekilde “oğlum bununla meşgul olurken, ben de istirahat ederim” düşüncesiyle kıyafetini değiştirip kanepeye uzandı. Fakat kısa bir zaman sonra çocuk yanına geldi ve:

- **Baba dünyayı düzelttim!** diye sevinçle bağırdı.

Adam çok şaşırды, tabi oğlunun sözüne de pek inanmadı. Gidip baktığında, gerçekten de parçalanmış dünya haritasının düzeltildiğini görünce hayret etti. Merakla oğluna sordu:

- Yavrum bu kadar kısa zamanda bunu ben bile yapamazdım, sen nasıl yaptın?

- Baba, bu haritanın arka yüzünde insan resmi vardı. Düzletmeye insandan başladım. **İnsan düzeline dünya da düzeldi.**

Hikmetli Söyler

“Dostların kalbini kırmakla, düşmanların arzularına hizmet etmiş olursun.”

Hz. Ali (Radiyallahü anh)

“Rızkını dert etme... Çünkü o seni, senin onu aradığından daha çok aramaktadır.”

Abdülkâdir Geylânî (Kuddise sirruhu)

“Var mısın ki, yok olmaktan korkuyorsun?”

Muhiddin ibni Arabî (Kuddise sirruhu)

“Dil tencerenin kapağına benzer. Kıpırdayıp da kokusu duyuldu mu, içinde ne pişiyor anlarsın.

Mevlânâ (Kuddise sirruhu)

“Cennetliklerin cennete, cehennemliklerin de cehenneme girmeleri amelleri sebebiyledir. Fakat onların orada ebedi kalmaları, niyetleri yüzündendir.”

Hasan-ı Basri (Kuddise sirruhu)

“Dikkat et nefse kaptırma postu. Ya Allah dostu ol ya da O'nun dostunun dostu...”

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

“Feryad etmek belayı geri çevirmez, ama sabretmenin ecir ve sevabını yok eder.”

Şakik-i Belhi (Kuddise sirruhu)

“Mertlik; âşikâre yapılmasından utanılacak bir şeyi, gizli olarak da yapmamaktır.”

Nuşirevân-ı Âdil

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

MOĞOL İSTİLASI VE ERTUĞRUL GÂZİ

İslam dünyası büyük bir karışıklık içerisinde-
dir. Moğol denilen kasırga çarptığı yeri yerle
bir etmektedir. Sanki İslam âlemine kıyamet-
ten bir nümûne sunmaktadır. İnsanlar yüzlerce
yıllık vatanlarından bilinmez bir diyara doğru
yol almaktadır. Binlerce insan açlık, susuzluk
ve hastalıktan yollarda can vermektedir. Moğol
korkusundan kaçanları kaynaklar, “karınca sü-
ruleri gibiydiler” diyerek açıklıyordu.

Bu durum felaketin boyutunu göstermeğe ye-
terliydi.

Yine Moğolların sillesini yiyen devletler de
tarihin tozlu sayfaları arasına girmeğe hazırlan-
maktaydı. Harezmşahlar, Eyyubiler bu silleden
nasibini almaya çoktan başlamıştı. Anadolu
Selçuklu ülkesi de yavaş yavaş yıllardır namını
duyduğu Moğol kasırgasının öncü dalgaları ile
karşılaşmağa başlamış bulunuyordu.

Ertuğrul Gazi

M a k r i z i , es- Sülük adlı meşhur eserinde Moğolların korkutucu ve yıldırıcı siyasetlerini şöyle özetlemektedir:

“Moğollar, bir yere saldırıdıklarında orayı yakıp yıkarlar, insanları öldürürler, kadınlara tecavüz ederler ve çocukların dillerini keserlerdi. Ancak belirli bir topluluğa dokunmazlardı. Bu kişiler genellikle daha önce seçilen ticaret ya da hayvancılıkla uğraşan insanlar olurdu. Moğollar, onları korkutarak vücutlarına işkence yaptıktan sonra serbest bırakırlardı. Bu kişiler batıya doğru kaçtıklarında geçtikleri bölgelerdeki halka Moğol zulmünü bire bin katarak anlatırlardı. Böylece Moğol korkusu daha kendileri görünmeden kalplerde yer tutmuş olurdu.

Nitekim Memluk sultanı Kutuz, Moğol saldırılardan kaçan bu grupların memluk şehirlerine girmesini engelleyerek, halkın söylentilerden etkilenmemesi için tedbirler almıştı. Emirlerle fermanlar göndererek askerlerin halkın karşısında cenk, cirit oyunları oynamasını emretti. Camilerde hocaların, vaaz ve hutbelerinde Müslümanların kâfirlere galip geldikleri savaşları anlatmasını istedi. Böylece halkın kalbine kuvvet verdi. Moğolların yıkıcı hikâyelerinden onları korudu. Belki de bütün bu faaliyetlerin tesiri ile Moğol selinin önüne bir tek Memlukler sed çekebilecekti.

Öte yandan Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubad'ın ölümünün üzerinden on yıl geçmeden Anadolu'da her şey tersine dönmeye başlamıştı. Zira doğuda önlerine çıkan her şeyi silip süpüren Moğol istilası artık Anadolu kapılarına dayanmıştı. Oysa bu sırada Selçuklular iç karışıklıklarla meşguldüler. İçeride Babai isyanı Anadolu Selçuklularının perişan halini Moğollara göstermiş bulunuyordu.

Selçuklunun bir isyanı dahi bastırarak gücünün olmadığını gören Moğolların artık varolan endişeleri de dağılmıştı.

Nitekim 1240 yılında bütün Türkiye'yi istilaya giriştiler". Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin'in devlet işleri ile fazlaca ilgilenmediğini bilen Moğollar, Sultan'ın onlara tâbi olduğunu

bildirdiği elçinin dönüşünü dahi beklemeden saldırıya geçtiler.

Moğolların İran Genel Valisi Curmagun Noyan, Gürcistan'a girdikten sonra Arpa Çayı boyunca gelerek, Sürmelü, Ani ve Kars şehirlerini işgal etti. İki sene sonra da Moğol valilerinden Baycu Noyan, Kars topraklarını geçip Erzurum'a girdi ve buraları tahrip etti (1242). Baycu Noyan, Erzurum'dan Mugan'a geri dönse de ertesi sene tekrar bölgeye gelince II. Gıyaseddin Keyhüsrev, Moğol ordusunu Sivas-Erzincan arasındaki Köseadağ mevkiinde karşıladı (1243).

Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev ve komutanlar, öncü birliklerin Moğollara yenilmesi üzerine savaşın kaybedileceğini düşünerek harp etmeden alanı terk ettiler. Moğollar bile, Selçukluların taktik gereği geri çekildiğini zannederek uzun süre Selçuklu çadırlarına giremediler. Köseadağ hezimetinden sonra Moğollar süratle Anadolu içlerine doğru yayılmaya başladılar.

Büyük şehirleri yağma ve talan eden Moğol ordusu, Batı yönüne doğru yeni bir göç dalgası oluşturdu. Erzincan ve Sivas'ı zapt eden Moğollar Kayseri'ye yöneldiler. Kayseri'yi Ahilerin direnişinden dolayı önce alamadılar, ancak daha sonra Ermeni dönmesi bir kale muhafızının içeriden gizlice kapıları açması sonucu alabildiler. Moğollar girdikleri şehirleri yağmalayıp tahrip ettiler. Ahiler başta olmak üzere halkı öldürerek büyük katliamlar yaptılar.

Kaynaklar Moğol tahribatını şu cümlelerle özetlemektedir:

“Moğol tahribatı manevi değerleri saklayan kitleleri imha etti. Şehirleri, medeniyet ocaklarını yaktı. İslam dünyasında Orta-Asya'nın tekrar önem kazanması bir hayli zaman aldı”.

“Türk illerinden Buhara ve Semerkand'da öyle bir kıyım yapıldı ki kıyamete kadar bunların nesilleri çoğalsa dahi, eski nüfuslarının onda birine çıkamayacaklardır”.

“Doğu'dan Moğollar önünden kaçan pek çok insan her şeyini kaybetmiş bir şekilde Batıya Bizans sınırına doğru yığılıyordu. Uçlarda başlayan Türkmen hareketleri de devletin zaafa uğramasına ve ülkenin tahribatına yol açıyordu”.

Moğolların 1243 yılında Zara yakınlarında (Kösedağ'da) Selçuklu ordusunu bozguna uğratmasından sonra II. Gıyaseddin Keyhüsrev her yıl vergi vermek suretiyle Baycu Noyan ile bir anlaşma yaptı. Bu anlaşma ile Anadolu fiilî olarak Moğolların hâkimiyetine girdi. Muîneddin Pervâne'nin ölümüne kadar geçen sürede (1243-1277) Türkiye Selçuklu Devleti, Moğol/İlhanlılara tâbi olarak hayatını sürdürecekti.

İslam dünyasının yeni lideri!

İslam dünyasını bu buhran içerisinde kim çıkaracaktı. Müslümanlar için en emniyetli limanı neresi olacaktı. Bütün bu suallerin cevabı belki de şu hadisenin içerisinde saklıydı.

Moğol ateşinin Doğu Anadolu'yu sarması üzerine; boyuna daha uygun bir yer arayan Süleyman Gündüz Alp, aşiretini alıp Anadolu içlerine doğru yol almaya başladı. Bu sırada Süleyman Şah oldukça ihtiyarlamış olup aşirete Ertuğrul Bey başbuğluk yapıyordu.

Sivas yakınlarında konakladıkları sırada Selçuklu ordusuyla büyük bir moğol birliğinin savaşına şahit oldular. Selçukluların yenilmekte olduğunu görünce, Ertuğrul Gazi Yiğitlik ve merhametlik esaslarına göre yoldaşlarına şöyle seslendi:

I. Alâeddin Keykubad

“Hey gaziler! Cenge rast geldik. Yanımızda kılıç taşırız. Korkak gibi geçip gitmek erlik değildi. Ne yapalım?” diye sordu. Bazıları:

“Mağlup durumdakine yardım etmek çok zordur. Kendimizi tehlikeye atmayalım”, dediler. Ertuğrul Bey ise:

“Bu söz merdaneler kelamı değildir. Erlik zor durumda olan kardeşlerimize yardım etmektir. İşleri kolay olsa yardıma ne gerek vardı. Haydin bu dar günde Hızır gibi biçarelerin imdadına yetişelim”.

Kuvvetleriyle onların yardımına koşan Ertuğrul Gazi, Selçukluların galip gelmelerini sağladı. Bu sırada Selçuklu Devleti'nin Hükümdârı bulunan Sultan I. Alâeddin Keykubad Kayı yiğitlerinin yardımını haber aldığı anda fevkalade memnuniyet duymuştu. Ertuğrul Gâziye;

Yüzünü görmeden sevdi kulaktan

Yakınlık etti onunla ıraktan

Sözüne uygun olarak daha görüşmeden büyük bir muhabbet besledi. Adamlarına pek çok iltifâtlar ederken Gündüz Alp'e, Ertuğrul'a, evlâtlarına ve kavmine padişâhâne hediyeler ve ölçüsüz in'amlar gönderdi. Ankara yakınlarındaki Karacadağ ve Kızılca Sarayözü civarını onlara verdi (1230). Böylece kâfir hududuyla yan yana olan Selçuklu kuzey hududu kâfirlerle gaza ve cihad etmeleri karşılığında Kayılara bırakılmış oluyordu.

Kayılar burada yerleştiklerinde Reisleri Gündüz Alp yetmiş yaşında vefat etti ve defnedildi (Onun bu bölgeye gelişi sırasında yolda vefat ettiğine dair rivayetler de bulunmaktadır).

Gündüz Alp vefat ettikten sonra oğulları arasında ihtilaf çıktı. Zira bu bölge onlar için yeterli gelmemekteydi. Bu itibarla oğullarından Gündoğdu ve Sungur Tekin alpleri ile birlikte geriye Ahlat'a doğru döndüler.

Ertuğrul Gazi ise diğer kardeşi Dündar ile orada kaldı. Ertuğrul Gazi obasına dar gelen bu bölgeden ayrılmak istedi. Oğlu Saru Yatı'yı (Savcı Bey) Sultan Alâeddin Keykubad'a göndererek ondan yeni yurt istedi.

Ertuğrul Gazi, Sultandan izin çıkması üzerine babası Gündüz Alp'in kabrinin bulunduğu yere Kayı aşiretinden kırk kişi bıraktı. Bunların orayı yurt tutmalarını ve mezara sahip olmalarını buyurdu. Daha sonraları Gazi Gündüz Alp'in mezarını ziyarete gidenlerin ve gelenlerin; "Kırka gidelim", "Kırka varalım", Kırka'dan geliyoruz demeleri dolayısıyla köyün adı Kırka olarak söylenegelmiştir. Burası günümüzde Ankara Beypazarı'na bağlı Hırkatepe köyüdür.

Öte yandan Osmanlı kaynaklarına göre Sultan'dan gerekli izni alan Ertuğrul Bey ile yoldaşları daha verimli topraklar elde etmek üzere batıya doğru hareketle Bizans sınırlarına kadar gelerek Söğüt dolaylarına, Aşağı Sakarya Havzası'na yerleşti. Burada Bizans sınırlarındaki kasaba ve köylere karşı akınlar düzenlemeye başladı.

Bu sırada I. Alâeddin Keykubad ülkesinin batı sınırlarını itaat altına almak amacıyla Bizans topraklarına bir sefer düzenledi. Zira bu sırada İznik İmparatoru Teodor Laskaris, Rumeli bölgesindeki Aktav Tatarlarıyla Sultana karşı düşmanlık etmek ve İslâm beldelerinin zaptına yönelmek üzere ittifak sağlamıştı. Gelibolu Geçidi'nden Anadolu'ya geçen Aktav Tatarları, Yenişehir ile Bursa Sahrası'nda birleştiler. İşte Sultan Alaaddin bu müttefik birliklerinin faaliyetlerini önlemek üzere harekete geçmişti. Konya'dan 1231 yılında hareket eden ordu Eskişehir mevkiine geldiğinde Ertuğrul Bey de bütün maiyetiyle birlikte buraya gelerek sultana katıldı.

Sultan Alaaddin çok sevdiği bu namlı Kayı yiğidini, akıncı birliklerinin komutanlığına getirdi ve ordusuna öncü tayin etti. Bu yüzden bu ordu da, onun sipahsalarını öncü yaptı. İdris-i Bitlisi'ye göre Selçuklu akıncıları gece gündüz düşmana karşı baskın, yağma ve yıldırma düşüncesinde olan; onları korku ve dehşete düşüren, inatçı ve müfsitlerin meskenlerini yağma etmek için her zaman hazır olan, bu maksatla

genellikle geceleri gezen bir birliktir. Mücahit ve dilâver olan bir fırkadır. Çoğu zaman kılıçlarıyla seher vakti sabah soluğu gibi düşmanlarının üzerine gece baskını düzenliyorlardı.

Sultanın emri gereğince Ertuğrul ve adamları, akıncı birlikleri ile beraber müttefik düşman kuvvetlerini karşılamaya yöneldi. Bugünkü Pazaryeri ile Bozüyük arasındaki Ermeni Derbendi'ne kadar silahlarını bellerinden çözmediler. Kendi talihlerinin gözleri gibi gece ve gündüz boyunca hiç uyumadılar.

Ermeni Derbendi'ne vardıklarında İznik Rum İmparatoru Teodor Laskaris'e bağlı birlikler ile Aktav Tatarlarını savaş için hazır olarak gördüler.

Savaş çok şiddetli bir şekilde gün boyu devam etti. Sonunda müttefikler büyük bir bozguna uğrayarak çekilmeye başladılar. Ertuğrul Gâzi, Gelibolu yönüne doğru çekilen Tatarları İnegöl'e kadar takip ettiler. Adamlarını defalarca avladılar. Yüklerini, mallarını ve ganimetlerini ele geçirdiler. Birçoğunu sahile ve gemiye ulaşmalarından önce helâk ettiler. Bu şekilde Ertuğrul ve yoldaşları muvaffak ve muzaffer olurken, düşman ordusu yenildi ve perişan edildi.

Söğüt'te atılan temel

Sultan, Eskişehir civarında iken bu müjdeli haber kendisine bildirildi. İşte bu sebeptendir ki orası Sultanönü adıyla şöret buldu. Ertuğrul, oğulları ve onun tâbileri bu güzel işten dolayı her yerde konuşulmaya başlandı. Meclisler onların efsanelerinden haberdar oldu. Ertuğrul, sultan tarafından bol ihsan ve hediyelere layık görüldü. Sultan I. Alaaddin yanında şam, şerefi ve mertebesi artan Ertuğrul'u, Bizans hududunda daha büyük bir harp mahâlline tayin etti. Söğüt ve Saraycık mahallerini kışlak Domaniç ve Ermeni Dağı'nı da yaylak olarak onlara verdi.

Artık o memleketlerdeki tekfurular hâkimiyetlerinin sona yaklaştığının sesini ve âvâzesini duyar gibi oluyorlardı. Zira Ertuğrul Gâzi evlâtlarıyla birlikte hiç durmaksızın Kütahya ve diğer vilayetlere bağlı yeni şehirleri fethediyordu. Mücahitler arasında mertlik ve azâmet izleri gösteriyorlardı.

Darülharpteki meskenlerin birçoğunu, tarlalar ve ekili yerler gibi birçok yeri kılıçlarının yemi yaptılar. Bu yüzden kavim ve tebaâsının gün geçtikçe kuvvet ve haşmeti arttı. Devlet işleri istiklâl ve istikrar buldu.

Öte yandan Ertuğrul Gâzi'nin bölgeye gelişinden ve gittikçe daha sağlam bir şekilde yerleşmesinden rahatsız olan Karacahisarlı Rumlar, fırsat buldukça Türkler üzerine saldırmaya başladılar. Ertuğrul Gâzi de Sultan Alaaddin'e vaziyeti anlatarak onu Karacahisar üzerine teşvik etti.

Neticede I. Alâeddin Keykubad'la birlikte bölgenin önemli merkezlerinden olan Karacahisar'ı kuşattılar. Ancak bu sırada Moğollar'ın Anadolu'ya girdikleri haberini alan I. Alaaddin şehrin muhasarasını Ertuğrul Gâzi'ye bırakarak geri dönmek zorunda kaldı. Ertuğrul Gâzi ve beraberindeki Türkmen beyleri uzun süren bir mücadele sonucunda Karacahisar'ı ele geçirdiler (629/1231-32).

Şehrin tekfurunu yakalayarak elde edilen ganimetin beşte biriyle birlikte Sultan Alâeddin Keykubad'a gönderdiler. Ganimetin geri kalanını da gâziler arasında paylaştırdılar. Ertuğrul Gâzi, Karacahisar Kalesi'ni ele geçirdikten sonra Söğüt üzerine yürüyerek Osmanlı Beyliği'nin ilk başşehri olan bu yere de hâkim oldu. Onun bu başarıları sonucunda Selçuklu Sultanı Söğüt ve çevresini kendisine yurt olarak verdi.

Bu hadiseler, Ertuğrul Bey'in bölgeye geldiği zaman doğrudan Söğüt ve Domaniç'e hâkim olmadığının açık bir işaretidir. I. Alaaddin Keykubad'ın izniyle bölgeye yerleşen aşiret, zaman içerisinde Selçuklular adına fetihlerde bulunmaya başlamış ve fethettiği yerlerde de yine onlar adına hükmetmeye başlamışlardır. Dolayısıyla Ertuğrul Gâzi ve beraberindekiler ilk andan itibaren hazır bir bölgeye konmamış kendi kılıçlarıyla ve güçleriyle kendilerine yurt açmaya başlamışlardır.

Ertuğrul Gâzi Söğüt ve çevresine yerleştikten sonra Bizans sınır boylarında bulunan diğer uç beyleriyle birlikte mücadeleyi sürdürdüğü gibi komşu Rum beyleriyle (tekfurlar) dostluk kurmaya da çalıştı. Özellikle Belocome (Bilecik)

ve Melangeia tekfurları Ertuğrul Bey ile gayet iyi geçiniyorlardı. Ertuğrul Gâzi, kendisi gibi Kayı Türkleri'nden olup Selçukluların Kastamonu Uçbeyi olan Hüsâmeddin Çoban'ın oğulları ile de dostane münasebetlerde bulunuyordu.

Bu şekilde kışları Söğüt'te, yazları da Domaniç Yaylaları'nda geçiren Ertuğrul Gâzi zaman zaman Bizans sınırlarındaki bölgelere akınlar düzenliyordu. Onun Bizans'a karşı yaptığı bu akınlar sırasında çevrede bulunan Akçakoca, Samsa Çavuş, Kara Tegin, Aygıt Alp ve Konur Alp gibi tecrübeli uç beyleri de etrafında toplanmışlardı. Böylece Söğüt'e yerleşmiş olan Kayı aşireti her geçen gün biraz daha büyüyerek kuvvetlendi.

Osmanlı kaynaklarındaki rivayetlere göre Batı Anadolu'da, Anadolu Selçuklularına bağlı bir uç beyi olarak faaliyetlerini sürdüren Ertuğrul Gâzi, Cimri olayından sonra Bizans sınırlarına gelen Selçuklu Sultanı III. Gıyâseddin Keyhusrev'i karşılamış ve ona da bağlılığını bildirip hediyeler takdim etmişti (1279).

Bu tarihten sonra Ertuğrul Gâzi'nin oldukça yaşlandığı ve Kayı aşiretinin idaresini oğlu Osman Gâzi'ye bıraktığı anlaşılmaktadır. Gündüz Alp'i de kendisine yardımcı olarak vermişti. Zaten Ertuğrul Gâzi'nin son zamanlarında fetih hareketinin başında Osman Gâzi bulunuyor ve gereklikçe serhat boylarında düşmanları ile çarpışıyordu.

Ertuğrul Gâzi muhtemelen bu son tarihten kısa bir süre sonra doksan yaşını aşmış olduğu halde vefat etmiştir (680/1281-82). Ölüm tarihi olarak 1288 veya 1289 yılları da verilmektedir.

Türbesi Bilecik İli Söğüt ilçesinin bir km. doğusunda, Söğüt-Bilecik yolu üzerinde bulunmaktadır. Kayı aşiretine mensup olanlar ve özellikle Karakeçili aşireti Ertuğrul Gâzi'nin ölümünden sonra onun türbesini manevî bir ziyaret yeri haline getirmişler ve yıllarca burayı ziyaret ederek şölenler tertiplemişler, cirit ve güreş gibi millî oyunlarla atalarını anmışlardır. Ertuğrul Gâzi'nin türbesi bugün de aynı şekilde ziyaret edilmekte ve Söğüt'te her yıl şenlikler düzenlenmektedir.

Şahsiyeti

Ertuğrul Gâzi'nin babasını dönemine yakın kaynakların bir kısmı Süleyman Şah diğeri bir kısmı da Gündüz Alp olarak vermişlerdir. Günümüz tarihçileri Süleyman Şah'ın Selçuklu Kutalmışoğlu Süleyman Şah'la karıştırılmış olabileceğinden ve Kayıların Caber bölgesine inmelerinin zorluğundan hareketle Gündüz Alp olabileceği konusunda ittifak halindedirler. Ertuğrul Gâzi'nin Gündüz adlı bir oğlunun bulunması, babasının adını oğlunda yaşatmak istemesi düşüncesi dikkate alınırca, bu görüş kuvvetlenmektedir. Nihayet Osman'a ait olduğu ifade edilen tarihsiz bir sikkenin mevcudiyeti ve burada yazılan Osman bin Ertuğrul bin Gündüz Alp ibaresi, bu ismin Gündüz olduğunun en büyük delili olmuştur. Ancak bize göre bu iki ismin aynı şahsa aid bulunabilme ihtimali de gözden uzak tutulmamalıdır.

Ertuğrul Gâzi'nin annesi ise mahalli rivayet ge geleneğe göre Hayme Ana'dır. Hayme Ana'nın mezarı Domaniç'in Çarşamba köyündedir. Ertuğrul Gâzi, babasını kaybettikten sonra anasıyla birlikte yaşamış ve kendisine çok hürmet ve saygı göstermiştir. Hayme Ana ihtimaldir ki kendisinin asıl ismi olmayıp lakabı idi. Ona, Çadır Anası-Çadır Büyüğü, manasına Hayme Ana derlermiş. Buradan muhtemeldir ki Ertuğrul Gâzi nasıl sözü dinlenen gâziler başbuğu ise anası da kadınların sözünü dinledikleri eğitim ve terbiyesinden geçtikleri obaların en itibarlı bir ulu hatunu idi. Belki de Aşıkpaşazade'nin Bacıyan-ı Rum diye isimlendirdiği bacılar teşkilatının kurucusuydu.

Sultan II. Abdülhamid Han 1886'da bir heyet gönderip büyük ninesi Hayme Ana Sultan'ın kabrini buldurmuş ve üzerine güzel bir türbe yaptırmıştır. Ayrıca türbeye konulmak üzere halı, avize ve sümbüllü kandil göndermiştir.

Ertuğrul Gâzi'nin hayatı, babası zamanından itibaren göç ve mücadele içerisinde geçmiştir. Söğüt'e yerleştikten sonra çevresinde bulunan beyliklerin ve devletlerin durumlarını ve siyâsî şartlarını gâyet iyi değerlendirirdi. Komşuları ile dâimâ iyi geçinerek aşîret ve tebaasını güçlü bir durumda huzûr ve râhat içinde yaşattı.

Neşrî'nin Cihan-Nümâ'sında belirtildiğine göre Ertuğrul Gâzi, "gayet dindar ve namdar ve şecaatıyla maruf bir kişi idi. Zühd ü takvada zamanının ileri gelenlerindendi."

Nişancı Mehmed Paşa Tarih'inde belirtildiğine göre Ertuğrul Gâzi, Selçuklu Sultanı'na yurt talebiyle yolladığı elçisiyle şöyle bir haber göndermişti:

"Küffâr-ı hâksâra gaza niyetine bu diyara geldik."

Öyle anlaşılıyor ki, Ertuğrul Gâzi cesur bir yiğitti. Devlet-i Aliyye ağacının ilk fidanlarını "Cihad-ı fi sebîlillâh ve ilây-ı kelimetullah" mefkuresini vird-i zeban edinerek istikbalde "cihan devleti ve nizâm-ı âlem" hedefine müncecer olacak tarzda dikmeyi başardı.

Ertuğrul Gâzi, emsalsiz derecede şecaat sahibi ve mert bir insandı. Tekfur denilen komşu Bizans Derebeylerine karşı kazandığı parlak başarıları ile Gâzi ünvanını kazanmış ve bu savaşları ile Osmanlı Devleti'nin doğuşunu hazırlamıştır.

Çok cömertti. Fakirlere, düşkünlere dâimâ yardım ederdi. Onlara üç günde bir yemek pişirterek ziyafet verir sevindirirdi. Yine fakirleri giydiren donatmak ve dul kadınlara daima sadaka vermek onun âdeti idi. Hıristiyan ahaliye de çok yardım ve iyilik eder muhtaçlarını gözetirdi. Bu itibarla yarım asır adâletle idâre ettiği bölgede Hıristiyanlara İslâmiyeti sevdirdi.

Ertuğrul Gâzi'de bulunan en belirgin bir meziyet de zayıf durumda bulunanlara yardım etmesidir. Nitekim bir Moğol birliğinin Selçuklu kuvvetlerini yok etmek üzere iken hiç düşünmeden imdatlarına koşması bunun en belirgin nişanıdır.

Ertuğrul Gâzi, yaşlılığı ve hastalığı sebebiyle vefatından önceki son iki yılda aşîretin yönetiminde oğulları arasından Osman Gâzi'ye özel görev ve yetkiler vermişti. Dolayısıyla onu yönetime hazırlamıştı. Bu nedenle Osman Gâzi yaşı küçük olduğu halde babasının ölümünden sonra onun işareti doğrultusunda diğeri kardeşleri Gündüz ve Sarı Yatı'nın ve tüm ileri gelen aşîret beylerinin desteğiyle yönetime geçti. Amcası Dünder Bey'le bir sıkıntı yaşandıysa da sonuç değişmedi.

Demişler

Sabretmenin sonu elbet selamet,
Gün doğmadan neler doğar demişler.
Dili tut, başı eğ, güzelce sabret!
Gün doğmadan neler doğar demişler.

Bu fanî dünyaya gönül bağlama!
Dünya malı için sakın ağlama!
Ahiret işini gel al sağlama,
Gün doğmadan neler doğar demişler.

Zafere sebeptir, sabır ve sebat,
Kulak asma, tatlı gelir boş vaat,
Oyalanma değerlidir her saat,
Gün doğmadan neler doğar demişler.

Söz gümüşse sükût altın, bilmeli,
Doğru yazıp eğri sözü silmeli,
Sabrederek iman ile ölmeli,
Gün doğmadan neler doğar demişler.

Meyvesi tatlıdır kendisi acı,
Onulmaz dertlerin budur ilâcı
Sabırla tırmanır insan yamacı,
Gün doğmadan neler doğar demişler.

Kadir Çetin

DR.İHSAN ŞENOCAK

İSLAM'IN KIZININ EVLİLİK KRİTERLERİ VE EŞLER ARASINDAKİ YAŞ FARKI

İnsan, muhatabına, onun fikrî ya da imanî durumuna göre bir kıymet verir. Bir ateistin nazârında ulema, “olmasa daha iyi olurdu” nevinden bir zümre olarak görülürken, Müslümanlar nazarında “varlığımız onların varlığına bağlıdır.” derecesinde bir değere sahiptir. Eşya ve hadisenin kıymeti de aynı bakış açısına bağlıdır. Kimisi antika bir arabayı hayatta sahip olacağı en önemli dünyalık olarak görürken, kimi trafikte onların varlığından rahatsızlık duyar. Evlenirken kimi zarfa, kimi mazrufa; kimi boya, kimi soya bakar. Kimi ahlakı, kimi de serveti öncelikli görür. Hayat yolu-nun taşını insanın bizzat kendisi döşer. Herkes maksuda ulaşır. Lakin kimi Mevlasını, kimi de belâsını bulur.

Damadun Zengini mi, Dindarı mı Makbûl

Müslüman evlenirken de, çocuğunu evlendirirken de hem zarfa, hem mazrufa bakar. Kadın da, erkek de, yük olan değil, yük alan eş arar. Biri hayatın dışı, diğeri iç yükünü omuzlar. Birbirlerinin varlıklardan değil, yokluklarından hüznü duyarlar. Erkek kadına denk, kadın da erkeğe muvafık olur. Hayatın yükünü

birlikte omuzlar; birlikte sevinir, birlikte hayıflanırlar. Bir binanın duvarları gibi, kara da, yağmura da, sıcağa da, soğuğa da aynı tepkiyi verirler. Birbirinin dilinden de, derdinden de anlarlar. Muhabbetinde, hesabî değil, hasbidirler.

Kendi başına evlenen bir kız, “Velisiz nikah olmaz.”¹ hadisine muhalefet etmiş olur. O muhalefet de bereketi ortadan kaldırır. Eğer bir yuva daha kurulmadan dağılmanın işaretini veriyorsa ailesi, oluşabilecek zararları defedebilme adına evliliğe itiraz ederek onu bitirebilir. Kızı bizzat babası evlendirecekse damadın malından, makamından ziyade ahlakına ve takvasına bakar. Salih bir eşin en mühim vasfı muttaki olmasıdır. Çünkü Allah’tan korkan bir damat eşine zulmedemez. Kıyafetinde, ibâtesinde, iâşesinde onu hayat standardının altına düşürmez. Onu, Allah’ın korunmasını bizzat emrettiği bir emanet olarak görür. Hiçbir hakkını ne ihlal, ne de ihmal eder. Bunun içindir ki Allah Rasûlü ﷺ üstün ahlak sahibi bekarların evlendirilmesini emretmiştir. Zira fadıl bir millet yapısı ancak üstün ailelerin çoğalmasıyla kurulur:

“Size dinini ve ahlakını beğendiğiniz biri geldiğinde onu evlendirin. Böyle yapmazsanız, yeryüzünde büyük bir fitne ve fesat olur.”²

Allah Rasûlü de ﷺ damadın dindar olmasına bakmış, sahabe kızlar da evlenirken dindar damatlar tercih etmiştir. Peygamber-i Ekber, azâd edilen Habeşli köle Bilal-i Habeşî'nin Ensar'dan birinin kızına talip olduğunu fakat reddedildiğini öğrenince Bilal'e, “Git ve onlara Peygamber size, beni evlendirmenizi emrediyor.” de, buyurmuştu.³ Beyâde oğullarından kız isteyen Ebû Taybe de benzer nedenlerle reddedilince, Allah Rasûlü ﷺ “Ebû Taybe'yi evlendirin! Eğer bunu yapmazsanız yeryüzünde büyük fitne ve fesat olur.” buyurmuştur.⁴

Cüleybîb

Allah Rasûlü ﷺ geldiğinde insanlar arasında binlerce yıldır ayakta duran statü duvarları vardı. Zalim, zulmü hakkı; mazlum da kaderi görmekteydi. Soyluyla köle arasında, insanla hayvan arasında olandan daha fazla mesafe vardı. Allah Rasûlü ﷺ insanları bölen, ötekileştiren, ölçü haline gelen ne kadar ölçüsüzlük varsa topyekün hepsiyle savaştı, yeni bir dünya kurdu. Tabuları bizzat fiili uygulamalarıyla yıktı. Kureyşli bir kız azâdli bir erkekle evlendirdi. Köleyi sofrasına kabul etmeyen bir toplumda bir anda azadlı eşler oluştu. Lakin bu inkılabın tahakkuku hayli uzun bir zaman aldı. Nihai tahlilde sahabenin İslam millet yapısıyla münasebeti etle tırnak gibi bir bütün oldu.

İslam, kefaati kabul etmekle birlikte fakir olmak gibi hususiyetlerin evlilikte öncelikle reddedilen bir konu olmadığına özellikle işaret etti.

İslam'la, fakirlikten ya da soydan dolayı evlilik teklifi reddedilen erkeklere moral geldi.

Cüleybîb gibi dünya malı cihetiyle de, güzellik cihetiyle de fakir olanların önü açıldı. İnsanlardan da, evlenme teklifinde bulunduğu kadınlardan da bir rağbet görmeyen Cüleybîb bu yüzden evlenememişti. Allah Rasûlü ﷺ Onu evlendirerek insanların hayata bakışlarında fiili bir mevzi daha kazanmış oldu. Bu yüzden bir gün Ensar'dan birine “Kızına talibim!” dedi.

Allah Rasûlü'nün ﷺ, kızını kendisi için istediğini zanneden sahabî,

- Emrin başım gözüm üstüne Ya Resulallah! diyerek sevincini izhar etti.

Allah Rasûlü ﷺ ise şöyle devam etti:

- Onu kendim için istemiyorum.

- O halde kim için Ya Rasulellah.

Cüleybîb için...

- Annesiyle istişare etmem gerekir.

Sahabî daha sonra kalkıp hanımının yanına gitti. İçeri girer girmez hanımına şöyle dedi:

- Allah Rasûlü ﷺ kızını nişanlamak ister.

- Tabi ki, başım gözüm üstüne.

- Kendine değil, Cüleybîb'e...

- Cüleybîb'e mi? Cüleybîb'e ha! Demek Cüleybîb'e.. Hayır! Allah'a yemin olsun ki kızımı onunla evlendirmem.

Sahabî, Allah Rasûlü'ne ﷺ varıp eşinin bu ifadelerini bildirmek için ayağa kalkmak istediğinde, konuşmaları duyan kız, “Bana kim talip oldu?” diye sordu.

Annesi kızını durumdan haberdar edince Peygamber-i Ekber'in ölçülerine göre neşu nema bulan kız şöyle karşılık verdi:

“Allah Rasûlü ﷺ beni birine münasip görüyor, siz de buna karşı çıkıyor, O’nun teklifini geri mi çeviriyorsunuz? O beni kime uygun gördüyse, siz de Onunla evlendirin. Zira O bana kıymaz.” Kız, Allah Rasûlü’nün ﷺ teklifinin geri çevrilmesinin nasıl bir felaket olacağını ifade noktasında şu ayeti okudu: “Allah ve Rasûlü bir iş hakkında hüküm verdiğinde, mü’min olan bir erkekle mü’min olan bir kadına, artık o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah’a ve Rasûlü’ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.”⁵

Kızının; kavmiyetçilik ruhunu gömen, İslam aşkını diriltten ifadeleriyle kendine gelen baba, Allah Rasûlü’ne ﷺ gidip, onlardan Onu haberdar etti.

“Sizin ‘Münasiptir.’ dediğiniz, bizce de münasiptir. Kızımızı Cüleybîb’le evlendirebilirsin, ya Rasulallah!” dedi.

Allah Rasûlü ﷺ, “Allahım! Onun üzerine hayırlar yağdır. Kendisine sıkıntısız bir hayat nasib et!” diye dua etti.

Efendimiz o günlerde bir gazvedeydi. Allah Teala kendisine ganimet ihsan etti. Savaş bittikten sonra ashabına,

- Kayıplarınız var mı? Bir bakın!, buyurdu. Ashab-ı Kiram:

- Evet! Falan, falan, falan sahabîler şehit oldu, dediler. Sonra Allah Rasûlü ﷺ:

- Bir daha bakın, başka kaybınız var mı? diye sordu. Sahabe,

- Evet! Falan, falan, falan sahabîler şehit oldu, dediler. Sonra,

- Kayıplarınız var mı? Bir daha bakın!, buyurdu. Ashab-ı Kiram:

- Hayır, dedi. Allah Rasûlü,

- Fakat Cüleybîb’i göremiyorum, onu aramız, buyurdu.

Sahabe, harb meydanını bir daha dolaştı; ölümler arasında Cüleybîb’i aradı. Naşını öldürdüğü yedi kafirin arasında gördüler. Dönüp Allah Rasûlü’ne durumu haber verdiler.

O da oraya geldi. Başucunda durdu ve şöyle dedi,

- “Yedi kişi öldürmüş. Sonra da onu şehid etmişler. Bu gördüğünüz zat bendendir; ben de ondanım. Evet! Bu gördüğünüz zat bendendir; ben de ondanım.” buyurdu. Sonra Cüleybîb’i kollarıyla aldı. Zaten onun için Allah Rasûlü’nün kollarından başka tabut da yoktu.

Cüleybîb için bir kabir kazıldı. Oraya defnedildi.”⁶

Allah Rasûlü’nün ﷺ, “Evlilikte ahlak ve dindarlık mi’yar olmazsa yeryüzünde büyük bir fitne zuhur eder.” şeklindeki ikazı sahabe tarafından büyük bir dikkatle yerine getirildi. Anne ve babanın uygulamakta zorlandığı bu ölçünün Müslüman yürekler tarafından kabullenilmesi zor olmadı. Böylece hem gençlerin fakirlikten dolayı bekar kalıp fuhşa sürüklenmesinin, hem de kızların ahlak ve maneviyattan yoksun erkeklerle evlenmesinin önüne geçildi. Zengin bir eşle izdivaç etmek için yıllarca bekleyen, bulamayınca da evde kalan kızlar, İslam’ın yaşadığı yerlerde nadirattan oldu.

Sultanlara Kız Vermeyen Alimin, “Velîme”ye Para Bulamayan Damadı

Cahiliyye’nin yük olarak gördüğü ve bu yüzden kuyulara attığı kız çocuklarını İslam, kendilerini koruyanları Cennet’e ulaştıran ilahî bir emanet olarak kıymetlendirdi. Babanın ya da annenin Cennet’e girmesine ya da ondan ebediyyen mahrum olmasına sebep olabilecek bir emanet hükmünü aldı bütün kızlar...

Tek ölçüsü zenginlik olan bir baba, dünyalıklara tamah ederse Allah Teala'dan kendisine emanet olan kızını ömür boyu acı çekeceği dipsiz bir kuyuya atar. Kız çocuklarını diri diri gömülmekten kurtaran Peygamber-i Ekber aynı zamanda onları servetin ve şöhretin esiri olmaktan da muhafaza etti. En mesud hanelerin nasıl kurulacağını bizzat zengin sahabilerden evlilik teklifi alan Fatıma binti Kays'a, "Kölenin oğlu Usama b. Zeyd'le evlen!" diyerek gösterdi. Onun izinden yürüyen babalar damatların parasına değil ahlakına baktı. Sultanları, veliahtları geri çeviren babalar, kızlarını velîme vermeye parası olmayan ahlak ve fazilet sahibi damatlarla evlendirdi:

O mübarek babalardan olan allame Said b. Müseyyeb'in alime bir kızı vardı. Bir gün Medine'ye bir alay geldi. Herkes nereye gidecek ve Emevi Sultanı'nın oğlu Veliahd Velid için kimin kızını isteyecek diye merak ediyordu. Alay Mescid'e girdi, bir kenarda ders okutan Said b. Müseyyeb'e yöneldi. Heyet, İbn Müseyyeb'le karşı karşıya geldi fakat onda saraydan gelen heyete karşı hiçbir şekilde bir alaka yoktu. Medine'de pek çok babanın kapısına gelmesini arzuladığı bir heyet İbn Müseyyeb'in önündeydi fakat o dersle meşguldü. Heyet araya girip meramını ifade etti: Abdulmelik b. Mervan'ın İbn Müseyyeb'in kızını oğlu Veliahd Velid'e istediğini bildirdi. Said b. Müseyyeb bir müddet durdu. Çevredekiler, "Başım, gözüm üzerine." diye mukabele etmesini beklerken Said, "Hayır! Benim saraya verecek kızım yok!" dedi. İnsanlar, "Said b. Müseyyeb, halifenin heyetini geri çevirdi, kızını Ona vermedi, kimi bulacak ki?" diyorlardı. Bunun üzerine Abdülmelik hısımlık olma teklifini reddeden Said'i tuzağa düşürüp ondan intikam almak için fırsat kolladı. Soğuk bir günde Ona yüz kırbaç vurdurup başına bir testi su döktü ve ceza olarak kendisine yünden yapılmış bir cübbe giydirdi.

Kim bilir Said b. Müseyyeb'in kaç talebesi, "Velid'e vermediği kızı bize verir mi hiç!" diye hocalarının kerîmelerine talip olmaktan vazgeçmişti.

Saîd b. Müseyyeb'in ders halkasına devam eden Abdullah b. Ebî Vedaa, o sırada bir müddet ders halkasına katılmadı. Nihayet hocasının yanına varınca aralarında şöyle bir konuşma cereyan etti. Said:

Sen neredeydin?"

Ailem vefat etti. Onunla meşguldüm.

Niçin bize haber vermedin ki? Biz de onun cenazesine katılmış olurduk. Peki tekrar evlendin mi?

Üstat! Allah sana rahmet etsin! İki ya da üç dirhemim var, bana kim kız verir ki?

Ben, ben veririm.

Said b. Müseyyeb'in, "Ben veririm" ifadesi karşısında şaşırان, İbn Ebî Vedaa, "Siz mi bana kız vereceksiniz?" diye mırıldandı. Hayretteydi. Sultan'ın, oğlu için yaptığı evlilik teklifini geri çeviren bu ulu hoca, bütün sermayesi üç dirhem olan bir ilim talebesine kız mı verir, diye düşündü. Lakin "Evet" demişti Said b. Müseyyeb, "Ben sana kız veririm." Belki böyle bir damada sahip olacağından, belki de ona saraydan uzak durabilme iradesi verdiği için dolayı Allah'a hamdetti; Allah Rasûlü'ne ﷺ salât ve selâm okudu. Sünnet-i Seniyye'ye uygun bir şekilde evlilik üzerine konuşmalar yapıldı. Rızalar alındı. Ders halkasındakilerinin şهادetiyle nikah kıyıldı.

Sultan'ın veliahdını damat olarak kabul etmeyen Said b. Müseyyeb kızını mehir olarak ancak üç dirhem verebilen bir ilim yolcusu ile evlendirdi. Huzurdan müsaade isteyip ayrılan İbn Ebî Vedaa sevincinden ne yapacağını şaşırılmıştı. Hemen evine gitti.

Düğün masrafları için uzun uzun kimden borç isteyeceğini düşündü. O sırada ezan okundu, mescide gidip akşam namazını kıldı. Tekrar evine geri döndü. Orucunu açmak için ekmek ve zeytinden oluşan yemeğini hazırladı.

Tam bu esnada kapı çaldı. “Kim o?” diye sordu. “Said” dedi. Gelen hangi Said’di ki? Said b. Müseyyeb’in dışındaki bütün Said’ler kalbinden geçti. Hepsi olabilirdi lakin o olamazdı. Çünkü tam kırk yıldır insanlar onu yalnızca eviyle mescid arasında yürürken görmekteydi. Ziyaretçiler onu ya evde ya mescitte bulabilirdi. Bu düşüncelerle dışarıya çıkınca karşısında şehrin ulu hocası Said b. Müseyyeb’i buldu. Müstakbel evliliği hakkında aklına gelen bir hususu sormak için geldiğini zan-netti.

“Üstat! (Ey Ebû Muhammed) Keşke haber gönderseydin de ben sana gelseydim.”, dedi. Said b. Müseyyeb, “Hayır! Sen ziyaret edilmeye daha müstahaksın. Çünkü bekardın evlendin, bu halde yalnız gecelemeni hoş göremem, işte hanımın olacak kerîmemi de yanımda getirdim.”, dedi.

Hakikaten de kızı arkasında ayaktaydı. Kızını eve bıraktı ve döndü. Ne varki kız bir anda hayasından yere yığıldı. İbn Ebî Vedaa kapıya tutundu. Kız, zeytin tabağını görüp üzülmesin diye onu alıp, kandilin gölgesine bir yere koydu. Ardından evin damına çıkıp komşuları çağırdı. Hemen geldiler ve “Ne oldu sana?” diye sordular. O da durumu anlattı. İnanamadılar. Abdülmelik’in veliahdını geri çeviren Said b. Müseyyeb ona kız vereceği akıllarına hiç gelmezdi. Kızın yanına gittiler. Haber annesine de ulaştı, gece o da geldi. Kimse olanlara inanamıyordu. Said b. Müseyyeb alime kızını üç dinardan başka bir şeyi olmayan bir ilim talebesine vermişti. İbn Ebî Vedaa’nın annesi ona, ‘Kızı düğün için üç güne hazırlayana kadar ona dokunursan yüzüm yüzüne haram olsun’ dedi.

Üç gün bekledi, hazırlıklar yapıldı, sonra zifaf oldu. Karşısında güzeller güzeli bir kadın vardı. Hem hafızlığı, hem de Sünnet-i Seniyye’ye vukufiyeti herkesten daha ileri derece-deydi. Buna rağmen onda gururdan, kibirden en küçük bir etki yoktu. Koca hakkına saygı nokta-sında da herkesten daha ilerdeydi.⁷

Eşler Arasında Yaş Farkı

Kadın erkeği, erkek de kadını tamamlar. Birbirinin hem ayıplarını, hem de eksiklerini örterler.

Yaşların birbirine yakın olması muhabbete, zıddı ise nefrete vasıtaadır. Bu yüzden koca, kadının babası ya da dedesi yaşında olmamalı.

Allah Rasûlü’nün صلی الله علیه وسلم Hz. Aişe ile erken yaşta evlenmesinden hareketle bunun bugün de caiz olacağını söyleyenlere ise şöyle cevap verilebilir: Böyle bir evlilik Şer’î açıdan caizdir. Lakin bugün câri olan örf itiba-riyle bu uygun değildir. “Örflerle sabit olan nassla sabit olan gibidir.”, kaidesinden hareketle örf dikkate alınmalıdır. Babası yaşında bir erkekle evlenen kadın onunla sokakta, çarşıda yürürken akranlara bakıp mahcubiyet duyacak, içi daralacaktır. Hayattan beklentileri farklı olduğundan birbirlerinin dilini anlamakta da zorlanacaklardır.

“Biz, Şeriat’a uymakla sorumluyuz. Neden örfle göre hüküm veriyorsun?” diyenlere şöyle cevap vermek mümkündür: Şüphesiz ki Şeriat’ın örfle üstünlüğü ve önceliği vardır. Fakat yaşlı bir adamın genç bir kadınla evlenmesi ilahî bir emir değildir, sadece muhabbetir. Üzerinde en fazla manipülasyon yapılan konulardan olan Allah Rasûlü’nün صلی الله علیه وسلم Hz. Aişe ile izdivacı söz konusu mevzuya aynıyla delil olmaz. Zira Allah Rasûlü’nün her nevi amelîyesini tenkit eden Kureyş’ten bu noktada tek cümlelik bir eleştiri rivayet edilmemiştir. Eğer Müşrikler bu evlilikte bir istismar görmüş olsaydı, mutlaka

konusacak, “Bizi hakkaniyete çağıran Muhammed’in yaptığına bakın!” diyecekti; lakin demedi, diyemedi. Bu hususta onlardan tek satırlık bir tenkit nakledilmedi. Çünkü Allah Rasûlü’nün ^{صلی الله علیه وسلم} Hz. Aişe ile izdivacı, Hicaz örfünde çok nor-mal bir hadiseydi.

Ayrıca bu izdivac, Allah Rasûlü’nün ^{صلی الله علیه وسلم} doğrudan talebiyle olmamış; Hz. Hatice’nin vefatından sonra uzun zaman altı çocuğa hem annelik, hem de babalık yapmasına şahit olan yakınları yeni bir izdivaç noktasında O’na telkinde bulunmuş; bu bağlamda Havle Binti Hakîm (Ümm-u Şerîk) de Hz. Aişe ile evlenmesini teklif etmiştir.

Allah Rasûlü de ^{صلی الله علیه وسلم}, Hz. Aişe tarafına evlilik teklifi götürdüğünde, Hz. Aişe çoktan evlenecek çağa gelmişti. Zira muteber siyer kitaplarında da belirtildiğine göre Hz. Aişe Allah Rasûlü’nden ^{صلی الله علیه وسلم} önce Cübeyr b. Mut’im ile nişanlanmıştı.

O günkü örfte bir kızın evlilik çağına gelip gelmediği takvimle değil, fiziksel gelişimle takdir edilirdi. Tıpkı bir çiftçinin, ürünün hasad vaktinin geldiğine, bizzat gelişimine bakarak karar vermesi gibi, Cahiliy-ye’de de evlilik için bizzat kızın fizikî durumuna bakılırdı. Havle, Hz. Aişe’de bu gelişimi gördüğünden dolayı Allah Rasûlü’ne ^{صلی الله علیه وسلم} onunla evlenmeyi teklif etmişti. Çünkü Hz. Aişe o yıllarda çocukluk dönemini geride bırakmış, Mekke örfüne göre evlenecek kızlar arasına girmişti.

Örfler asırdan asra olduğu gibi, bölgeden bölgeye de değişir. 50-60 yıl önce Anadolu’da kızların evlenme yaşı 15-16 iken bugün üniversite okuyan kızlarda bu ortalama 25-26’ya yükselmiştir. Ayrıca bilinmelidir ki, sıcak iklimlerde kız çocuklarının gelişimi, soğuk memleketlere göre daha erken olmaktadır.⁸

Örfe riayet edilmez de 17 yaşındaki bir kız 50 yaşındaki bir erkekle evlendirilirse evde

duyguların, hislerin, heyecanların, eşya ve hadiseye bakışların aynı ya da birbirine yakın olması mümkün değildir. Biri A programını izlerken diğeri B programını tercih edecektir. Biri telefonda tweet atacaktır, diğeri namazdan sonra yatıp uyumak isteyecektir. Birine tatlı gıdalar dokunacak, diğeri tatlısız sofrayı eksik bulacaktır. Allah Teala’nın üstün aile için takdir buyurduğu, “aşk ve merhamet” ancak tarafların aynı dili kullanmalarıyla mümkündür.

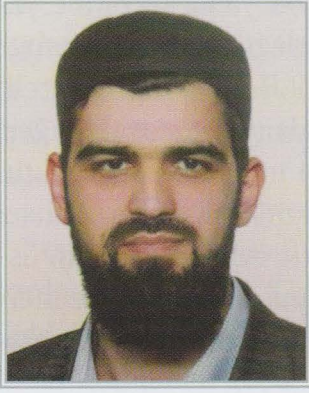
Babası yaşında bir erkekle evlenen kadın, evde akranı olan gençlerle birlikte yaşayacaktır. Adamın 20 yaşındaki oğlu, babasının benzer yaşlardaki eşini yatak kıyafetiyle, o da diğeri pijamayla görecektir. Bunların hiçbirisi sahabe asrında yoktu. Oysa İslam bütün zaman ve mekanların dinidir. Her dönemde ve her asırda, varolmuştur, var olacaktır. Def-i mefâsid celb-i mesâlihten evladır. Buna göre yaşlı bir erkeğin genç bir kadınla evlenmesinde erkek tarafı için birtakım faydalar mülâhaza edilse de, kadına ve aileye vereceği zararlar çok daha büyük olacağından, zarar dikkate alınarak bu nev’i evliliğin bu asırda olması doğru değildir.

Fukaha da velinin, genç bir kızı yaşlı bir adamla ya da çirkin bir damatla evlendirmemesini, denk bir damat bulduğunda ise nikahın tehir edilmemesini söylemiştir.⁹

Saray dışardan bakını, içerden ise onda yaşayanı yakar. Eğer içinde “adam” yoksa ipekler içindeki çöl kadınları aba giydikleri günleri hasretle anar.

Kaynak

1. Ebû Davûd, H. No: 2087
2. Tirmizî, H. No: 1085
- 3, 4. Serahsî, el-Mebsût, V, 23; Kâsânî, Bedaiu’s-Sanâî, II, 317
5. Ahzab: 36
6. Müslim, Fedâilu’s-Sahabe 27.
7. Bkz. Zehebî, Siyer-u A’lami’n- Nübelâ, IX, 233-4
8. Bkz. Merkezu’t-Tenvîri’l-İslamî, Redd-ü İftirâîti’l-Münesirîn Havle’l-İslam, 86-7
9. İbn Nüceym, el-Bahru’r-Râik, III, 143

Yük. Kimyager
Ali Rıza KURUM

HELAL GIDA KONUSUNA GENEL BİR BAKIŞ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Hamd âlemlerin Rabbi olan ve kullarını sayısız nimetler ile rızıklandıran Rezzak'adır. Salat ve selam öğüt verenlerin en hayırlısı olan Muhammed Mustafa (*Sallâ-lâhu Aleyhi ve Sellem*) ve onun âl ve ashabi üzerine olsun.

Helal ve haramı belirleme yetkisi Rabbimize aittir. Buna inanmış ve bu uğurda hal ve hareketlerine çeki düzen vermeye çalışan biz aciz kullar ise malesef "Modern Yaşamın Gerklilikleri" bahanesiyle tavizler silsilesi ile hayatımızı devam ettirmekte ve gereği gibi üzerinde tefekkür edemediğimiz "Helal ve Tayyib Gıda" bilincinden mahrum bir hayat sürmekteyiz.

Modernizmin tuzağına yakalanmış başta ihvan kardeşlerime ve tüm Müslüman kardeşlerimize elimizden geldiği ve dilimizden döküldüğü kadarı ile gıda, temizlik, kozmetik ve ilaç sektöründeki hileleri, kullanılan maddelerin helalliği ve sağlığımız açısından ne ölçüde zararları ve faydaları oldukları hakkında Cenab-ı Hakk'ın müsaadesi ve Efendi Hazretlerimizin himmetiyle

bilgilendirmede bulunmaya gayret göstereceğiz. Cenabı Hakk bu çıkmış olduğumuz yolda bizleri utandırmayıp, rızasını kazanan kullarından eylesin...

Allâh-u Te'âlâ şöyle buyurmaktadır:

"Ey insanlar! Yeryüzünde bulunanlardan helal ve tayyib (temiz) olanlarını yiyin ve şeytanın adımlarına tabi olmayın! Çünkü o size apaçık bir düşmandır." (*Maide Suresi:168*)

Helal gıda noktasında çok önemli bir yeri olan bu ayeti kerime üzerinde tefekkür edecek olursak;

Cenab-ı Hakk "Ey İnsanlar!" emr-i ilahisiyle yalnız Müslümanlara değil Budist'den Yahudi'ye, Hristiyan'ından ateistine kadar tüm insanları helal ve tayyib olan gıdalara davet etmektedir. Halbuki Kuran-ı Kerim'in pek çok yerinde "Ey müminler" dediği halde burada "Ey insanlar" demiştir. Cenab-ı Hakk muhakkak ki kullarının hayrını murat etmektedir.

Peki, Helal Gıda ve Tayyib Gıda Kelimesinden Kasıt Nedir?

Helal gıda olarak malumunuz; süt, su (kaynağındaki), hububat, sebze ve meyveler sayılabilir. Helal gıda olarak malumunuz; süt, su (kaynağındaki), hububat, sebze ve meyveler sayılabilir.

Tayyib gıda ise; temiz, pak, sağlıklı, hijyenik vb. manaları ifade etmektedir. Helal gıda ile tayyib kelimesi arasındaki bağlantıyı şu şekilde ifade edecek olursak; kovandan almış olduğunuz bal helaldir. Fakat tozlu pis bir zemine düşmüş olan bir bal artık tayyib değildir ve yenilmez.

Peki, haram olduğunda şüphe bulunmayan gıdalar nedir? Bu konuda yüce yaratanın (*Celle Celâlihû*) şu ayet-i kerimesi çok açıktır:

"Size, ölü (usulünce kesilmeden veya avlanmadan ölen hayvanın eti), (akan) kan, domuz eti, kendisi Allah'tan başkası adına kesilen (hayvan) bir de (canı çıkmadan yetişip) kestiğiniz hâriç; boğulmuş, vurulmuş, yuvarlanmış, süsülmüş (boynuzlanmış), yırtıcı hayvanın yediği (hayvanlar) keza, dikili taşlar (putlar) üzerine kesilen (hayvan)lar ve fal oklarıyla kısmet aramanız haram kılındı. Bunlar (bire) isyandır!" (*Maide Suresi:3*)

Ayet-i kerime apaçık bir şekilde haram olanları bize belirtmektedir. Bahsi geçen ayeti kerimelerden anlaşılacağı üzere helal, tayyib ve haram gıdalar hakkında bir takım malumata sahip olmuş olduk peki ya **ŞÜPHELİ GIDALAR** nedir?

Gıda açısından bakıldığında asrımız Müslümanlarının en büyük imtihanın adıdır **ŞÜPHELİ GIDA**

Konuyla ilgili Âlemler'in Efendisi Muhammed Mustafa (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in şu hadis-i şerifi ne de güzel açıklıyor:

"Şurası muhakkak ki, haramlar apaçık bellidir, helaller de apaçık bellidir. Bu ikisi arasında (haram veya helal olduğu) şüpheli olanlar vardır. İnsanlardan çoğu bunları bilmezler. Her kim bu şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini de, şerefini de korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere yönelirse harama düşmüş olur." [*Buhari, İman 39, Büyü 2; Müslim, Müsâkat 107, (1599); Ebu Davud, Büyü 3, (3329, 3330); Tirmizî, Büyü 1, (1205); Nesâî, Büyü 2, (7, 241).*]

Hangimiz önümüze gelen yiyeceğin helal mi? Haram mı? Olduğu noktada bir merak sahibiz.

• Hayvanın cinsi belli değil, kesen makine mi? İNSAN mı? Usulüne uygun mu kesildi? Et ve et ürünleri **ŞÜPHE 1**

• Yediğimiz tavuklar nasıl 45 günde yetişiyor? Ne ile besleniyor? Nasıl ve kim tarafından kesiliyor? **ŞÜPHE 2**

• Süt helal, tuz helal, peki ya peynir, yoğurt vb.. helal mi? hangi hayvanın şirden mayası kullanılmış? Hayvan helal ise usule uygun kesilmiş mi? Jelatin kullanılmış mı? Kanserojen katkılar kullanılmış mı? Süt ve süt ürünleri **ŞÜPHE 3**

• Buğday helal, Su helal peki ya ekmek helal mi? işte şüphe ile ilk karşılaştığımız yerlerden ve soframızdan eksik etmediğimiz bir gıda olan Ekmek ve unlu mamuller **ŞÜPHE 4**

• Fabrikaya gelen buğday ve mısır GDO'lu mu? Peki ya kullandığımız unlar sadece buğday unu ve mısır unu mu yoksa içine katkı atıyorlar mı? **ŞÜPHE 5**

• Meyve sularının içinde meyve var mı? Gazlı içeceklerin içine alkol atıyorlar mı? Meyve suları ve gazlı İçecekler **ŞÜPHE 6**

• Sular kaynağından çıktığı gibimi önümüze geliyor yoksa filtreden geçerek mi? Peki filtre ajanları helal mi? **ŞÜPHE 7**

• Kullanılan temizlik ve kozmetik ürünlerinde helal sertifikaya gerek var mı? Kansere eden, helal ve tayyib olmayan katkılar kullanılıyor mu? **ŞÜPHE 8**

• Bisküvi ve çikolatada hayvansal katkılar kullanılıyor mu? **ŞÜPHE 9**

• Pek çok gıda da karşımıza çıkan glikoz şurubu nedir? Bitkisel jelatin olabilir mi? Peki ya helal midir? **ŞÜPHE 10**

• Pasta sektöründe kullanılan krem şanti, şeker hamuru, vanilya vb.. ürünlerde haram ne olabilir? **ŞÜPHE 11**

• İlaçlarda ki helallik durumu nedir? Zaruret hali nedir? Doktor yazdı diye kullanmak zorunda mıyız? **ŞÜPHE 12**

• Kuruyemiş ve bakliyatlar zaten helal değil mi? **ŞÜPHE 13**

• Hamur işlerinde kullanılan mayalarda sıkıntı var mı? **ŞÜPHE 14**

Bu şüpheli gıdalar daha da artırılabilir fakat bu kadar ile iktifa etmiş olalım. Sadece helal gıdaya dikkat ediyoruz peki niçin temizlik ve kozmetik ürünlerine dikkat etmiyoruz. Halbuki Paraben gibi, titanyum dioksit gibi SLES gibi pek çok kanser riski taşıyan katkıların ve Hayvansal menşei olan haram katkıların da dahil olabildiği sabunlar, kremlerde risk taşımaktadır bir örnek ile durumu izah etmeye çalışalım;

Kalp hastalarının kullandığı dilaltı hapları vardır, bu hapın dilaltında tutulma sebebi mideye gitmeden dilaltında bulunan kılcal damarlar ile direk kana bulaşması içindir. Peki, bu durumda kanserojen ve haram olabilecek katkılar ihtiva eden bir diş macunu masum mudur? Kılcallar ile kana bulaşamaz mı? Veya bir başka misal; kullandığımız kremler, elimize sürdüğümüzde bir süre sonra yok olup gidiyor, sizce nereye gitti havaya mı? Tabi ki hayır deri onu emdi ve kan dolaşımına karışmasına sebep oldu.

Aslında ne kadar şüpheli ürün olduğuna dair yurtdışında birkaç örnek ile izah etmeye çalıştığımız

bu yazıyı okurken **“Hoca sende! Ne yiyeceğiz o zaman biz?”** dediğinizi duyar gibiyim çünkü ilk helal gıda ile ilgili bilgileri duyduğum zamanlar da benim de aklıma gelen ilk söz buydu.

300’ün üzerinde fabrikayı denetledikten sonra endişelerimde ne kadar haklı olduğumu gördüm. Milli bombalarıyla, tanklarıyla, uydularıyla övünmekte haklı olan devletimiz maalesef bu konuda yetersiz kalmaktadır. Hammaddeler dışarıdan gelmekte sanayicimiz ise dışarıdan gelen neidüğü belirsiz katkıları alarak bizlere yediğimiz gıdaları üretmektedir. Gıda sektöründe kullanılan maddelerin %1’ni dahi üretmeyen bir ülkeyiz maalesef. Devlet büyüklerimizi bu notaya daha duyarlı olmaya davet ediyoruz.

Yaşadığım bir olayı burada anlatmak istiyorum; elime akrabalarından birinden Alman çikolatası geldi, içeriğine baktığımda aroma, yağ, emülgatör (lesitin), peynir altı suyu tozu gibi haramlık riski olabilecek pek çok katkı gördüm, sonrada ülkemizdeki meşhur ve dindar olarak bilinen bir kuruluşun çikolatasını elime aldım karşılaştırdığımda gördüm ki içerikleri tamamen aynı. Ülkemizin de hammadde üretim noktasındaki zafiyeti göz önüne alındığında Alman çikolatası ile Türk çikolatası arasında bir fark olmadığını anlamış bulunduk.

Bu vahim olaydan çıkaracağımız dersten anlaşılacağı üzere artık kapitalist sistem tüm dünyaya egemen olmuştur.

Biz Müslümanlara düşen görev yediğimiz, içtiğimiz ve kullandığımız tüm ürünlerde şüpheliliği kaldırmaya çalışmalı ve muteber bir helal sertifikaya sahip olup olmadığını sorgulamalıyız.

İhvanımızın helal gıda noktasında içlerini rahatlatacak olursak yukarıda saydığımız tüm ürünlerin helal sertifikalı muadillerinin olduğunun müjdesini vermek isterim burada üzerimize düşen vazife sadece biraz araştırmaktır.

Peki, gıdalardaki bu şüpheliliği ortadan nasıl kaldıracamız işte bu noktada muteber bir helal sertifikalama kuruluşuna ihtiyaç duyulmaktadır. Maddiyatın ön planda tutulduğu bu dünyada bazı sahtekârlar dünyalık menfaatleri uğruna helal sertifikalamamanın tabiri caiz ise cılkını çıkarmış durumdadır;

- İSO kalite belgesini alana helal sertifika bedava diyenlere
- Tamamen Hristiyanların oluşturduğu bir kurumun helal sertifika vermesine
- Dindar bir üretici olarak meşhur olan bir çikolata bisküvi ve şekerleme üreticisinin helal sertifikalama vakfı kurarak kendi kendine helal sertifika vermesine
- On yıllık sertifika verip, parasını peşin aldıktan sonra bir daha firmaya uğramayanlara

• Makinalı kesime onay veren diyanete fetva soran helal sertifikalama kurumlarına rastlamak mümkündür

Cemaatimizin bu noktada dayanağı şuan için GİMDES helal sertifikalama kuruluşudur. Çünkü İsmail Ağa Fetva Heyetine danışan, Ehl-i Sünnet mezhebine ait ehil kişilerden oluşan ve dünyadaki helal gıdanın çatı kuruluşu olan WHC (World Halal Council)'e üye olan ve genel sekreterliğini de yürüten tek Türk kuruluşudur.

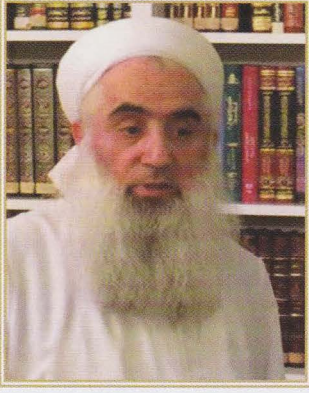
İslam fıkhında teyemmüm olarak belirtilen bir bahis vardır. Teyemmüm, suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak cinsinden olan her temiz şeyle namaz ve gusül abdesti almak demektir. Kişi teyemmüm alsa namazını kılsa ve sonra yolda giderken size sadık bir haber ulaşsa ve "Su bulundu" deseler, o anda teyemmüm ile almış olduğunuz abdestiniz bozulmuş olur.

Konumuz ile alakasına gelince bu yazımızı okumadan önce belki de sizlere doğru bir tebliğ ulaşmamış dı veya sizin aklınızda böyle bir kaygı yoktu, nasıl olsa Müslüman bir beldede yaşıyordunuz ve yediklerimde haram ne olabilir ki diye düşünüyordunuz.

Başta ey İhvan kardeşim ve tüm Müslüman kardeşlerim artık su bulunmuştur.

Selam hidayete tabi olanların üzerine olsun.

HÜSEYİN AVNİ
KANSIZOĞLU

HANGİ İNSANIN HANGİ İNSAN DEVLETİ, HANGİ ADALET DEVLETİ? -2-

Mustafa İslamoğlu'nun "İslam Devleti Değil, İnsan Devleti Lazım" Sözleri Üzerine...

Besmele, hamd ve salat-u
selamdan sonra;

BU BÖLÜMDE AYRICA İSAMOĞLU'NUN, İRTİDÂDA DÂİR HÜKÜMLERİ İŞİD'E NİSPETLE REDDETMESİ DE ELE ALINMIŞTIR

Mustafa! Demek ki, *İslam devletini* değil, *insan devleti* ni kabul ediyormuşsun. Akli başında olanlar tarafından iyi bilinmektedir ki: *İslam devleti* ifadesi, *İslam* ve *devlet* kelimelerinden bir araya getirilen izafet terkibi, biraz geçmişteki yenilerin tabiriyle *isim tamamlaması*, şimdiki yenilerin ifadesiyle de *tamlaması*. Yahut *ed-Devletü'l-İslamiyye* şeklinde Arabî bir vasıf terkininin tercümesi: İslam'a ait bir devlet. Ala külli hal İslam'ın esaslarından ve düsturlarından doğmuş bir idari teşkilat. Her bir medeni ve tekâmül etmiş kabul edilen cemiyette olduğu gibi ve onunla kıyaslanamayacak mükemmellikte ve güzelliğe *teşri* (yasama), *icra* (yürütme) ve *kaza* (yargı) unsurlarını bulunduran ve tepeden tırnağa İ-

lâmî ve İslam dairesi içinde olan bir müessese. Sadece, Allah'ın mülkü olan bu kainatta -başkalarının değil de- sırf O'nun hükümlerinin nafiz/geçerli olmasını isteyen, tekeffül ve temin eden siyasi bir teşkilat. Allah Teâlâ kulları hakkında **﴿ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾** Allah bilir ama siz bilmezsiniz¹ buyurmuştur. Bu bilmeyen insanların değil de her şeyi hakkıyla bilen Allah Teâlâ'nın gösterdiği ölçülere göre kurulan bir devlet. Her şeyden evvel kulların imanlarını canlarını, akıllarını, mallarını ve nesillerini hakkıyla temin etmek ve koruma altına almak şeklinde bildirilen ilahi kanunların sebepler dairesindeki icracısı bir müessese. Onun muhafazası olmadan çokları imandan, candan, akıldan, helal maldan ve çerçevesini O'nun çizip muhtevasını tayin ettiği nesilden mahrum kalacak yahut bırakılacaklar. Bunları bir şekilde kazanmış olsalar bile ya istenilen mahiyette elde edemeyecek veya ender kimseler bunları nadir bir yolla kazansalar bile muhafaza edemeyeceklerdir. O halde İslami bir devlet kimi zavallıların zan ve iddia ettikleri gibi insanların sadece muamelelerinden küçük bir parçası için lüzumlu değildir.

Aksine çokları bakımından amellerinin hatta imanlarının bile kazanılmasının ve korunmasının fanusudur. Küfür sistemlerinin talim terbiye/eğitim ve öğretim tornalarından geçirilen insanlar, sahih bir iman ile süzme ve pak bir İslam'ı nasıl kazanabilirler? Kazara imalat hatası olarak ve defolu bir şekilde kazansalar bile onu nasıl koruyabilirler? Çok çok zor. Şu halde İslam devleti, sahih, yarasız beresiz bir iman için bile şarttır.

Demek ki, sen bunu kabul etmiyormuşsun!.. Kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkar etmeyerek tamamına inananların, meliklik/mutlak yöneticilik sıfatını Allah Teâlâ'dan gasp etmek istemeyenlerin, böyle bir idari müesseseden uyuz olmaları, gocunmaları ve onu kabul edememeleri bilmem ki nasıl düşünülebilir?!

Mustafa!.. İnan ki bu sözlerine hiç şaşırma-dım. Zira yüreğinde iman bulunsa bile İslâm'ı materyalist ve pozitivist bir beyinle anlamaya ve kavramaya kalkanların akıbeti işte böyle olur. İş, İslâm inkarı ile noktalanır. Bu yolun ucu buraya varır. Ancak itiraf etmeliyiz ki, sende iyiye doğru bir gidiş de var. Çünkü kısmen de olsa nifak şalını üzerinden atman, asıl hüviyetini ortaya koyarak ve maskeni indirerek hakiki yüzünü göstermen şüphesiz ki bir nispette delikanlıca bir tavırdır. Bilenlere açıktır ki, kötülüğün hafifletilmesi tam varılmasa da iyiliğe doğru giden bir yoldur.

Böylece hiç değilse bir takım iyi niyetlileri aldatmamış oluyorsun. Bu ise hayra kapıların kapalı olduğu yerlerde iki şerden daha ehven olanıdır; hiç değilse zarardan kardedir.

Mustafa!. Sana ne diyelim ki?! ﴿فَمَنْ﴾
 ﴿شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ...﴾ “**Artık dileyen iman etsin dileyen de kâfir olsun. Şüphesiz ki biz zalimler için onları duvarlarının kuşat(ıp içine ala)cağı bir (cehennem) ateşi Hazırladık**”² buyrulduğuna göre sen de akıbetine katlanarak İslam'a inanmayabilirsin. Dolayısıyla **İslam devleti mi, insan devleti** yahut **adalet devleti mi?** yol çatalında tercihini İslam'ı kabul etmemek ve reddetmekten yana kullanabilirsin. Biz ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ / “**Sen onlara bir vekil de değilsin**”³ fermanına kurban olan hatta kendine bile istenilen nispette malik olamadığını çok iyi bilen zavallılar buna ne diyebiliriz ki? Bu iradene nihai olarak sadece biz değil hiçbir kul mani olamaz. Hatta buna bazen Allah Teâlâ bile engel olmaz. Ancak. Bilemiyorum, senden biraz daha delikanlı olmanı beklememizi bize çok mu görürsün?! Ne olur, azıcık daha delikanlı oluver. İslam'dan yahut İslâm inkârından yana mı olduğunu geri zekalılığa yakın olanların da anlayabileceği bir açıklıkta ortaya koyuver. Hem Müslüman olduğunu iddia edip hem de bir şekilde İslam'ı inkar ediyorsan ortada en azından bir ahlak problemi, çok yüzlülük ve dibi başı oynama hali var demektir. İsterim ki sen bu kadar bir teklife karşı çıkmayasın.

Mustafa! İslam devletinin ne demek olduğunu biliyorsan da bilmiyorsan da ortada büyük bir müşkil/problem var. Çünkü.. Bilmiyorsan, İslam'ı dünden bu güne alimi ve cahili ile herkesten iyi bildiği iddiasında olan ve böyle arz-ı endam eden bir kimse olarak kalabalıkları yanıltıyor, başka bir ifadeyle şeytani iğva ve vesveselerle çoklarını yoldan çıkarıyorsun. Biliyorsan, artık kafi miktarda dürüst ol.

Mustafa!.. İslam'ı biliyor ve ona inanıyorsan, yukarıda da dediğimiz gibi onun medeni toplulukların bulundurmamak zorunda olduğu teşri, icra ve kaza müesseselerini de en kâmil manada bulundurduğunu kabul etmek zorundasın. Değilse İslam'ı şayet medeniyetin olmazsa olmazı olan bu unsurların tamamından veya bir kısmından mahrum görüyorsun demektir. Oysa "**Rabbin asla (hiçbir şeyi) unutan (ihmal eden) değildir,**"⁴ "**Biz Kur'anı her bir şeyi tafsil etmek için gönderdik,**"⁵ "**Şüphesiz ki biz sana Kur'an'ı, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdikleriyle hüküm veresin diye hak ile indirdik,**"⁶ "**Biz sana kitabı her bir şeyi açıklamak için peyderpey indirdik**"⁷ buyrulmaktadır. Demek ki, medenice yaşamının mühim bir şartı olan devletleşmenin nasıl olacağı da bir şekilde açıklanmış. Ama açıkça, ama üstü örtülü olarak. Ama yer yer ana hatlarıyla ama geniş tafsilatıyla.

Mustafa!.. **İnsan Devletini** benimsediğini söylerken ne demek istiyorsun? Açık söyle, **İslam devleti** denen devletin, bir **insan devleti** olmadığını mı, **İslam**'ın da **insanlık** ile tenakuz halinde olduğunu mu kastediyorsun? Halbuki Müminlere göre gerçek insanlık ancak İslam'da bulunabilir ve barınabilir. Hakiki **insan devleti** de sadece **İslam devleti**dir. İslam, insan kılıklı canavarları bile insan yapar; hatta sultan eder. Yoksa sen, beğenip kabul ettiğin devletin vahiy kaynaklı değil de beşer beyninin mahsulü kanunlarla kurulması lazım geldiğini mi anlatmak istiyorsun? Aslında biz, senin ne murat ettiğini çok iyi biliyoruz ama sana bu sualleri, akli kıt olanları sıkıntıya sokmamak yahut zordan kurtarmak için soruyoruz. Şu da malumdur ki: Aslında bunlar sende, batı güdümlü Şii İran devriminin laikleşme seyrine paralel olarak husule gelmekte olan gelişmeler.

Sende burada da kör taklitçilik var. Yani bu da senden değil. Bunlar da birileri üfürdükçe sende çıkan sesler. Acaba sen, Müslümanların laikleştirilmesi projesinde kullanılmakta olan basit bir piyondan başka bir şey değilsin desem bilmem ki suç sayılır mı? Diyemem. Bu zeminde ve şartlarda böyle bir tenkit hürriyetimin olmadığını çok iyi farkındayım. Laik mahkemelerde beni süründürmeyeceğine nereden ve nasıl inanayım?

Mustafa! Bilhassa Tanzimat devrinin o ef-sunlu **hürriyet (özgürlük)** kelimesinden ne kadar tiksindiğimi anlatamam. Yanlış duymadınız, bilhassa **fikir hürriyetinden** söz ediyorum. İnan bu çift cinsiyetli hunsa kelime karşısında ne diyeceğimi ve ne yapacağımı bilemiyorum. O, alakalı olduğu şeye göre renk alan bir buka-lemun. Şayet kişinin kendi nefisinden tamamen, diğer fanilerden de yaratanın gösterdiği nispette kurtulmak manasındaysa iyi ve eşsiz bir değer; fanilere kul olmaktan necat. Allah Teâlâ'ya kul olmanın ilk ve en mühim adımı. Fanilerden tamamen azade olmak demekse, ipsizlik ve anarşistlik. Manası bağ demek dahi olan bir akıl, kulların -onları hayra ve güzele bağlayıp şerre ve kötüyeye gitmekten men eden- selim akılların bağlarından kurtulmalarını hiç isteyebilir mi? Bu **özgürlük** denen şey birilerinin anladığı gibi Allah Teâlâ'dan ve peygamberinden yakayı kurtarmaksa az bile olsa mahiyetine göre dinsizlik yahut asiliktir... Allah Teâlâ'ya kulluktan sıyrılmaktır. Evet, dediğim gibi sınırsız hürriyet yolunun ucu işte buraya çıkıyor.

HÜKMÜ İŞİD İLE BOZMAYA ÇALIŞMAK

Mustafa!.. Bir de duydum ki, **falancaya dinden dönenin hükmünü sorun, size aynen İşid'in cevabını verecektir** demişsin. Böylece onu ve onun şahsında Müslümanları karalamaya çalışmışsın. Doğrusu bu sözlerini hiç ama hiç garipsemedim. Çünkü, değil mi ki iman ettiğim Kur'an'da ﴿كُلُّ يَٰعْمَلٍ عَلٰٓءَ شَاكِلَتِهٖ﴾ **her bir şey şâkilesine/yapısına göre iş görür**⁸ buyrulmaktadır, anlaşılmaktadır ki, şu sözün, ahlakına pek münasip. İnan ki senin bu sözlerinden ancak iki şey anlaşılır:

Ya bu saçmalığın farkında olarak birilerini kandırmak maksadıyla mugalata yapıyor veya konuşurken muhakemesiz ve mantıksız bir şekilde hezeyan nev'inden gelişi güzel konuşuyorsun. İki de değişik itibarlarla birbirinden kötü. Çünkü:

İşid Allah Teâlâ vardır diyor.

Şimdi birileri sana **Allah Teâlâ var mı yok mu?** diye sorsa, İşid ile aynı cevabı vermemiş olmak için **-haşa- 'Allah Teâlâ yok'** mu diyeceksin?

İşid'e **diğer iman esaslarının mutlaka gerekli olup olmadığı** sorulduğu zaman, **iman ediyorum** diyorlar.

Şimdi birileri sana bu suali sorsa, onlarla aynı olmamak için bunları inkâr mı edeceksin?

İşid'e, **beş vakit namaz, ramazan orucu, ömürde bir kez hacetmek, belli mallardan senede bir kez zekât vermek, şartlarını bulunduranlara farz mı, değil mi?** diye sorulduğunda, **farzdır** diyor.

Şimdi sana bu sorulsa, İşid'e muhalefet etmiş olmak için **farz değildir** mi, diyeceksin?

Değilse, **bu takdirde onlarla aynı oluyorsun** dense, buna **höst, höst, ne münasebet, böyle saçmalama mı olur?!** şeklinde mi bir karşılık verirsin?

Bir başka soru daha soralım:

Birileri sana **mezhepler ve mezhep imamlarını ve diğer ulemayı kabul edip etmediğini** sorsa, **paket programı da paketçiyi de kabul etmem, varsa yoksa ben ve kendi paketim** nev'inden cevaplar veriyorsun. Onlar, **doğrusu, İşid de aynen senin gibi düşünüyor, öyleyse, bak, gördün mü, sen de onlar gibisindedir** bulunsalar ne dersin? Yoksa sence batıl da ortaklık zarar vermez hatta lazımdır ama hakta müştereklik mi zararlı? Açık söyle, ne demek istiyorsun?!

Mustafa!.. Değil mi ki, **belki bir akıllı çıkar da bu benim akletme ve muhakeme denen nimetlerden uzak olan hezeyanlarımı ve**

saçmalıklarımı görür de utanırım diye bir endişen yok, bravo sana. Açık ki sen, belli ihtiras ve saplantılarla utanma hissini tamamen yitirmişsin. Meğer senin, sadece çift değil, sayısız terazin, sırf iki yüzün değil, sayılamayacak kadar çok yüzün varmış!..

Mustafa!.. Tamam, senin rızan için akıllarını Şeriata uyma kaydını göz önünde bulundurmaksızın devre dışı bırakan bir kalabalığı buldun, onları istediğin gibi güdüp bir o yana bir bu yana sürüyorsun, anladık da, söyler misin, herkesi onlar gibi saymaya ve görmeye ne hakkın var?

Gördüğümüz kadarıyla İşid birçok noktada aklını putlaştıran siz reformistlerden çok daha düzgün. Hiç değilse Sünnet'i kabul etmektedirler. Sen ve hitap ettiğin kalabalık ise, İşidin müspet yanlarında müflis veya fakir, bâtıllarında ve yanlışlarında da onlarla berabersiniz. **Onlarla ortak yanınız ayeti canlarınızın istediğine göre anlamak, imamları devre dışı bırakmak ve mezhepleri reddetmek.** Aynı tarafınız ise onların Sünnet'i kabul etmesi ama gelişi güzel manalandırması. Sizin ise onu, zaman zaman takıyyeci bir taktikle zaman zaman da açıkça temelden reddetmeniz veya Ehl-i Kitab'ın Kur'an'ı **hak** ve **batıl** diye ikiye ayırdığı gibi nefsinize göre yine **doğru** ve **yanlış** diye ikiye ayırmanız. Sonra İşid de siz de aynı mihrakların İslam aleyhindeki projelerinin birer mühendislik ve taşeron firmalarısınız.. Şu halde onlarla müşterekleriniz cidden çok ise de onlar sizden bir hayli ehven.

Yer yüzünde en büyük fesadı çıkarıcıların başlarında yer alan mürted'in Şer'î hükmüne gelince. Bu, Allah'a, Resûlü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e ve Müminlerin tamamına göre belli şartlarla **öldürülme** cezasıdır. Evet, bu, İşid'e göre de böyle. Ama size göre değil; bu kadarını biliyoruz. Bu meselede muhtemelen bilmediğimiz bir nokta da bulunabilir: Sözü ettiğiniz bu öldürmeme belki sizce caiz, belki de vaciptir; belli mi olur? Belki de fikir hürriyetini kullandığı için madalya hak eden bir akıllıdır. **Sayısız cinayetlerin, İslam ve insanlık dışı muamelelerin faili İşid** hiç değilse burada senden ve senin gibilerden daha isabetli ve daha iyi.

Mustafa!.. Ne kadar anlayabileceksin, bilemem ama biz yine de belki birinin işine yarar düşüncesiyle bir mantıkî tahlilde bulunalım:

İslam, devlet, insan(lık) ve adalet kelimelerinin yahut istilahlarının aralarındaki nispetlere, dört nispetten hangilerinin bulunduğuna bir bakalım.

1- Bir kere her bir akıllı kabul ve teslim eder ki, bunların arasında bir **müsavaat** yani denklik ve aynılık yoktur, her biri diğer her birine denk değildir. Mana olarak, İslam diğer üçünden, devlet, öbür üç tanesinden, insan(lık) kalan üçünden, adalet de öteki üç kelimedenden herhangi birinin aynısı değildir. Burası açık..

2- Akılsız veya din düşmanı olmayanlara göre **İslam**, devletin, insanlığın ve adaletin zıddı olan bir mefhum değildir. O halde aralarında bu şekil üzere **mübayenet** yani zıtlık dahi yoktur.

3- Bir nispette akıllı, insaflı ve iyi niyetli olan fakat henüz Müslüman olmayan zoraki iyimserlere göre, **İslam** ve diğerleri aralarında **umum husus min veçhin** nispeti vardır denilebilir. Her biri, diğerleriyle beraber başka şeyleri de içine alırlar. Yani **İslam**, devlet, insanlık, adalet ve başka şeyleri içine alır. **Devlet**, İslam'ı, insanlığı ve adaleti ve başka şeyleri ihtiva eder. **İnsanlık**, İslam'ı, devleti ve adaleti de içinde bulundurur. **Adalet** de İslam'ı, devleti ve insanlığı ve başka şeyleri içine alır.

4- Bir mümine yahut inatçı ve kötü niyetli olmayan insaflı ve akıllı kimselere göre ise **İslam** ile diğerleri arasında **umum husus mutlak** nispeti vardır; diğer üçünü de içinde bulundurur. Diğerleri ise İslam'ı ve başka şeyleri şümulünde bulundurmaz. Çünkü bunlardan her biri İslam'ın bir parçasıdır. Parça da mutlak olarak içinde yer aldığı bütünü ve ondan başka şeyleri içine almaz.

Mustafa!.. Hasılı, İslam-devlet zıtlığı ve çatışması iddiası laikliğin eskimiş ve aşınmış bir şiarından/sloganından ibaret olup laik amigoların çığneye çığneye eskitip çürüttüğü bir sakızdır.

Sen şayet bu mefhumların aralarında böyle bir tezdadı samimi olarak görüyorsan, şu sloganı atmakta doğrusu çok geç kaldın; yalancı sabahın gerçek sabah ola.. Bu geç kalmanı şayet bilerek yaptıysan ve şartların tekevvün ve tekâmülünü gözettiysen yani bir **tekiyyeci** olarak davrandıysan Müminlerin sabah-ı şerifleri hayrola. İdari koruyucuları ve şemsiyeleri bulunmadığı için şamar oğlanına döndürülen Müslümanlara sen de okkalı bir şamar daha atmışsın.. Şunu unutma ki: Bütün bunların hesabı tek tek sorulacak.. Azgın küfür cephesine her nevi av aleti ve vasıtası olanlar pek yakında utanacak ve büyük bir hasret içerisinde kıvrınacaklardır. Onları malları ve kazandıkları asla ve asla kurtaramayacaktır.

Mustafa!.. Şimdiye kadar, İslam dairesinde olmayan nice vasıfların vardı. Şimdi bunlara ilave olarak yeni bir vasıf daha mı seçtin? **Laik** yahut **Secular Mustafa!..**

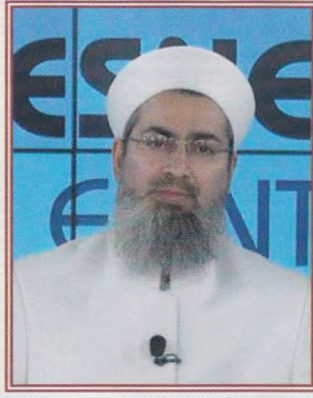
Mustafa!.. O bildik ve tanıdık Mustafalardan başka bir Mustafa olma yolunda hızla ilerlediğini her halde sen de görüyorsundur. Bunda şaşılacak veya garip bulunacak bir şey yok. Sizin girdiğiniz otobanın ucu buraya çıkar.

Allah Teâlâ kimseleri, aklını olur olmaz yerlerde kullanmakla körelterek akıl olmaktan çıkartıp divane hale gelen yahut dünya menfaat ve hedefleriyle harcamayı göze alamayacağı değeri olmayan veya kalmayan zavallılardan etmesin. Rabbimden, kendim ve diğer kimsesiz garip **Ehl-i Sünnet** Müminler için af ve afiyet, Ona kavuşana kadar, kemal mertebede bir iman, İslam ve beden selameti diliyorum. Âmîn yâ Muîn!.

Son sözümüz yine salat u selam, son duamız da ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ dir.

Kaynak

1. Bakara:216,232, Âli İmran:66, Nahl:74, Nûr:19
2. Kehf:29
3. En'âm:107
4. Meryem:64
5. Enam:154,A'raf:145
6. Nisa:105
7. Nahl:89
8. İsrâ:84

MESNEVİHAN MURAT SOYDAN

Mesnevî'den Esintiler

ÖLÜM ve ŞEB-İ ARÛS

f Mesnevi Sevenler

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ölüm Allâh'ın emri:

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبَلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ
فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

“(Allâh-u Te'âlâ'dan başka) her canlı ölümü tadıcıdır! Biz sizi bir deneme olsun diye şer(-ler)le de, hayır(lar)la da imtihan edeceğiz! Ama (sonunda hesâb ve karşılık için) **ancak Bize döndürüleceksiniz!** (Sabrınızın ve şükürünüzün karşılığını da işte o zaman göreceksiniz.)” (Enbiyâ Sûresi; 35)

Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) buyurmuştur ki;

الْمَوْتُ تُحْفَةٌ الْمُؤْمِنِ

Ölüm, mü'mine hediyedir

الْمَوْتُ رِيحَانَةٌ الْمُؤْمِنِ

Ölüm mü'min için reyhan çiçeği (gibi)dir.

Gerçek hayâtı ölümde gören **Hazret-i Mevlânâ** da;

“**Dirilmek için ölünüz**” tembîhinde bulunmuş ve ölüme şevk duymuştur.

İşte böylesi bir huzûru yakalayabilmek için, İmâm **Mukâtil** (Radiyallâhu Anh) bizlere ders olmak üzere;

لَوْلَا بَنَاتِي وَ سَيِّئَاتِي لَذُبْتُ شَوْقًا إِلَى الْمَمَاتِ

“Kızlarım ve günahlarım olmasaydı, elbette ölüme olan hevesimden erirdim” buyurmuştur.

Ölümü düşünen her insan aynı şevk ve heyecânı duyuyor mu acaba? Öleceğiz, ama nasıl öleceğiz? Bu sırrın, işâret ve alâmetleri vardır. Zîra nasıl yaşarsak öyle öleceğiz. Peki nasıl yaşayacağız? **Hüsn-i hâtime, güzel âkıbet, Kur'ân ve Sünnet üzere yaşamakla mümkündür elbet.** Gaflete düşmemek için, ölümü sık sık hatırlamak gerekir. **Halife Ömer ibn-i Abdülâziz** (Rahmetullâhi Aleyh) her gece âlimleri sarayında sohbet çağırır, hep birlikte ölümden, Kıyâmet Gününden ve Âhiretten bahsederek, sanki önlerinde cenâze varmış gibi gözyaşı dökerlerdi. Böylelikle bu büyük zatlar, dünya lezzetlerinden soğumuşlar ve **Allâh** için yaşamışlardır. **Allâh**'ın rızâsına kavuşanların ölümleri de, onlar hakkında bayram olmuştur.

İşte her an son nefesleriymiş gibi yaşayan **âriflere**, ölüm, bir **düğün sevinci** gibi gelir; zîrâ

vuslat (Sevgiliye kavuşma) zamanıdır. Seven hiç bir zaman sevdiğine kavuşacağı ânı unutmaz.

Necip Fazıl Kısakürek merhûmun “**Ölüm Güzel Şey**” şiiri ne kadar da ârifânedir:

*Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber...
Hiç güzel olmasaydı ölür müydü peygamber?...
Öleceğiz müjdeler olsun, müjdeler olsun!
Ölümü de öldüren Rabbe secdeler olsun!*

*Kapı kapı, yolun son kapısı ölümse;
Her kapıda ağlayıp o kapıda gülümse!
O demdeki, perdeler kalkar, perdeler iner,
Azrail'e hoş geldin, diyebilmekte hüner...*

*O dem çocuklar gibi sevinçten zıplar mısınız?
Toprağın altındaki saklambaçta var mısınız?
Ölüm ölene bayram, bayrama sevinmek var;
Oh ne güzel, bayramda tahta ata binmek var!...*

*Ufka bakarlar; ölüm uzakta mı uzakta...
Ve tabut bekler, suya inmek için kızakta....
Sultan olmak dilersen, tâcı, sorgucu unut!
Zafer araban senin, gıcırtılı bir tabut!*

Mevlânâ Hazretleri, zamânının sultânına karşı; «**Ben tahttan inip tabuta binen pâdişahlardan değilim. Benim mânevî saltanat fermânının ünvanı “Hâlidîne ebedâ (Ebedî sonsuz kalıcıdır)” âyetidir**» diyerek ölümden sonra da devâm eden keyif ve tasarrufa nâil olmanın asıl olduğunu vurgulamıştır. Yoksa bu dünya ve dünyaya âit olan her şey iğreti ve geçicidir.

Hazret-i Mevlânâ ölümü, beden kafesine mahkûm edilmiş rûhun, tekrar aslına dönmesi, âşık ile mâşuğun kavuşması ve yeni bir doğum olarak vafeder:

*“Ben ölürsem sakın bana ‘Öldü’ demeyin.
Aslında ben ölü idim, işte şimdi dirildim, Dost beni aldı, götürdü...”*

“Şu dünya yüzündeki hayat, aslında bir ölümden ibârettir. Bizi korkutan ölüm de, hakîkatte, hayattır! Bunu ters düşünmek, yani ölümü, bir başka âleme doğmak değil de yok olup gitmek gibi sanmak doğru değildir!”

“Eğer Hak, beden hânesini yıkarsa, sakın

inleme, şikâyet etme! Şunu iyi bil ki aslında sen, beden zindanında mahpussun; ölüm gelip de orası yıkılınca kurtulacaksın!”

“İşte, kuşa kafesi bırakıp uçmak nasıl hoş, tatlı gelirse, bana da ölmek ve bu yurttan göçmek öyle hoş, öyle tatlı geliyor.”
“Ey ruh âleminde bu dünyaya doğup gelenler! Ölüm gelince ürkmeyin, korkmayın! Bu, ölüm değil, bu ikinci bir doğumdur. Doğun, doğun!”

Hazret-i Mevlânâ, Mesnevî'sinde **Bilâl-i Habeşî** (*Radiyallâhu Anh*)'ın ölüm anlayışını misâl göstererek, rûhun dünya gurbetinden aslî vatanına dönmesini ve **Allâh**'a kavuşmasını sağlayan ölümün, hakîkate neşe ile karşılanması gerektiğini anlatır: “**Hazret-i Bilâl** zayıflıktan hilâle (yani, yeni ay'a) dönmüş (incelmış), yüzüne ölümün gölgesi düşmüştü. Eşi onun bu hâlini görünce, “Eyvahlar olsun! Evim yıkıldı!” dedi. **Bilâl** (*Radiyallâhu Anh*) ona, “Hayır, hayır!” dedi, “Evin yapıldı. Şimdi neşe ve sevinç zamanı. Ben şimdiye kadar, yaşayış yüzünden keder içindeydim, yasta idim. Sen ölümün nasıl bir yaşayış, nasıl bir şey olduğunu ne bilirsin?” **Hazret-i Bilâl** hep bu sözü söylüyor, söylerken de yüzünde nergisler, güller, lâleler açılıyor, mübârek yüzü gittikçe nurlanıyordu. Eşi **Bilâl**'in hastalığının arttığını görünce, “Ey güzel huylu, ayrılık çağı geldi” dedi. **Bilâl**, “Hayır, hayır! Buluşma çağı, kavuşma çağı.” dedi. Eşi dedi ki, “Sen bu gece gurbete gidiyorsun, soyundan sopundan, yakınlarından ayrılıp kayboluyorsun.” dedi. **Bilâl** dedi ki, “Hayır, belki bu gece rûhum gurbetten, asıl vatanına kavuşuyor.”

Temiz ve günahsız yaşayan için ölüm, bir rahmettir. Mümin can çekişirken rahmet melekleri beyaz bir ipekle gelip "Haydi sen **Allâh**'tan, **Allâh** da senden râzı olarak **Allâh**'ın rahmetine ve cennetine, sana kızgın olmayan O Rabbinde doğru çıkıp gidiver" derler. Bunun üzerine misk gibi güzel bir koku saçarak çıkar ve melekler onu birbirlerine verirler. Gök kapılarına el üstünde getirirler ve derler ki "Yerden size gelen bu koku ne kadar da ferahlatıcı!" Sonra onu mümin ruhların yanına götürürler. Onlar gurbette olan birinin yakınına kavuştuğu zaman duyduğu sevinci duyarlar.

Yine, mümin kul gömülünce, kabir ona şöyle der: "Merhaba hoş geldin, safa geldin! Sen üzerimde yürüyenlerin en sevimsiydin. İşte şimdi bana kavuştun. Sana yapacağım iyiliği kendi gözünle göreceksin." Sonra o kabir genişler, genişler ve ona cennete bakan bir kapı açılır.

Mümin için bu dünya, âhirette kavuşacağı bitmek tükenmek bilmeyen lezzet ve nîmetler, mutluluk ve rahata nisbetle, bir zindan gibidir. Kimse zindanda kalmak istemez.

Bir gün **Mevlânâ**'nın muhtereme hanımı: "Hüdâvendigâr Hazretleri'nin dünyâyı hakikat ve mânâlarla doldurması için üç yüz ya da dört yüz yıl yaşaması lâzım" demişti. Bunun üzerine **Mevlânâ** Hazretleri:

چَرَا؟ چَرَا؟ مَا فِرْعَوْنِيْمَ؟ نَمْرُوْدِيْمَ؟ مَا رَا
بِعَالَمِ خَاكٍ چَه كَارَسْتُ؟ ...

"Niçin? Niçin? Biz Firavun muyuz? Nemrûd muyuz? Bizim bu toprak âlemiyle ne işimiz var? Bize bu toprak âleminde huzûr ve yerleşme nasıl olur? Biz bir kaç mahpusun kurtulması için bu dünya zindanında hapsolmuşüz. Yakında Habîb'in (Sevgili'nin) yanına dönmemiz ümit edilir.

عالم خاك از كجا گوهرِ پاك از كجا

از چه فرود آمدیم باز کنید این چه جاست

Âlem-i hâk ez kocâ gevher-i pâk ez kocâ

Ez çi furûd âmedîm bâz konîd in çe câst

Toprak âlemi nerden, nezîh cevher nerden (aralarında ne kadar da büyük fark var öyle),

Neden indik (biz bu dünyâya, hapsoldük sanki), **açın** (burayı, bir an evvel çıkalım), **bu ne biçim bir yer böyle!**

من از برای مصلحت در حبسِ دنیا مانده ام

من از كجا حبس از كجا مالِ كرا دزدیده ام

Men ez berây-i maslahat der habs-i dünyâ
mande em

Men ez kocâ habs ez kocâ mâl-i kirâ
dozdîde em

Ben maslahat için (bir faydam dokunsun diye) **şu dünyâ hapishânesinde kalmışım,**

(Yoksa) **ben nerde, hapis nerde, kimin malını çalmışım!**" buyurdular.

Ömrünce Kur'ân ve Sünnet üzere yaşayan **Mevlânâ** Hazretleri, hasta döşeginde iken Konya'da yedi gün yedi gece deprem oldu. Bir çok evler ve bağ duvarları yıkıldı. Halk perişanlık içinde feryad figân oldular, **Allâh**'a yalvarmaya başladılar. **Mevlânâ** huzûruna gelenlere: "**Zavallı toprak yağlı lokma istiyor, bunu vermek lâzımdır**" buyurdular ve vasiyetlerini yaparak, şöyle buyurdular:

أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَ
بِقَلَّةِ الطَّعَامِ وَقِلَّةِ الْكَلَامِ وَهَجْرَةَ الْمَعَاصِي
وَالْأَثَامِ وَمُوَظَبَةِ الصِّيَامِ وَدَوَامِ الْقِيَامِ وَ
تَرْكَ الشَّهَوَاتِ عَلَى الدَّوَامِ وَاحْتِمَالِ الْجَفَاءِ
مِنْ جَمِيعِ الْأَنْامِ وَتَرْكَ مُجَالَسَةِ الشُّفَهَاءِ
وَالْعَوَامِ وَمُصَاحَبَةِ الصَّالِحِينَ وَالْكَرَامِ فَإِنَّ
خَيْرَ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ وَخَيْرَ الْكَلَامِ مَا
قَلَّ وَدَلَّ

"Size vasiyet ederim: Gizli ve âşikâr her hâlükarda Allâh'tan korkun ve takvâ üzere olun. Az yiyin, az konuşun. İsyânı ve günahları terk edin. Oruca ve namaza devâm edin. Şehvetleri bırakmakta devâm üzere olun. Mahlûkâttan gelecek cefâ ve eziyetlere tahammül edin. Avamdan sefih insanlarla düşüp kalkmayın, kerîm olan sâlihlerle berâber olun. Şüphesiz ki insanların hayırlısı insanlara faydalı olan, kelâmın hayırlısı da az ama öz olup, maksada delâlet edendir."

Çelebî Hüsâmeddin (*Kuddise Sirruhû*) şöyle anlatmıştır: Son gününde **Hüdâvendigâr**ın yatağının mübarek başı ucunda oturuyor idim. Hüdâvendigârım ve Şeyhim bana yaslanmış idiler. Birdenbire odanın içinde güzel yüzlü bir genç adam belirdi. Son derecedeki güzelliğinin hoşluğundan kendimden geçtim. **Mevlânâ** Hazretleri hemen hasta yatağından kalktı, yatağın kaldırtarak o kişiyi karşıladı. O genç bir müddet durdu. Bu sırada ben gencin yanına giderek, nasıl ve kim olduğunu, ne istediğini sordum. Şöyle dedi: "Ben Melekü'l-azm vel'cezm (Kesin Kararlılık

ve Azim Meleği) **Azrâîlim**, Celîl olan **Allâh**'ın emriyle geldim, tâ ki Hazret-i **Mevlânâ** ne buyurlar. Ne mutlu o göze ki böyle bir yüzü görebilir,

چنین بود نظر پاک کبریا دیده

Çonin buved nazar-i pâk-i Kibriyâ dîde

Kibriyâyı (Büyüklik Sahibi olan **Allâhı**) görmüş temiz nazar böyle olur”

O heybetten dehşet içinde iken **Mevlânâ** Hazretlerinin şöyle buyurduğunu işittim:

بیشتر آ بیشتر ای جان من

پیک در حضرت سلطان من

Bîşter â bîşter, ey cân-i men

Peyk-i der-i Hazret-i Sultân-i men

Yakına gel, yakına ey benim cânım

Ey benim Hazret-i Sultânımın kapısının habercisi!

إفعل ما تؤمر ستجدني إن شاء الله من
الصَّابِرِينَ

“Emrolunmakta olduğun şeyi yap! İnşâalâh beni pek yakında sabredenlerden bulacağım” (Sâffât Sûresi, 102)

Sonra **Mevlânâ** Hazretleri su dolu bir leğen getirtti. Her iki mübârek ayağını onun içine koydu. O sudan alıp alıp mübârek alnına ve göğsüne sürüyor ve diyordu ki:

دوست يك جام پر از زهر بر آورد پیش

زهر چون از کف او بود بشادی خوردیم

بروان بر فلکیم و بدن زیر زمین

بصفت زنده شدیمم ارچه بصورت مردیم

جان چو آینه صافیست برو تن گردیست

حسن در ما ننماید چو بزیر گردیم

این دو خانست و دو منزل بیقین ملک

ویست

خدمت او کن و شا باش که خدمت کردیم

Dûst yek câm-i por ez zehr ber âverd pîş

Zehr çon ez kef-i u bûd be şâdî hordîm

Be revân ber felekîm-o be beden zîr-i zemîn

Be sıfat zinde şodîm er çi be sûret mordîm

Cân ço âyine-i sâfiyest berû ten gerdîst

Hüsn der mâ nenmâyed ço be zîr-i gerdîm

În do hânest-o do menzil be yakîn mülk-i
veyest

Hidmet-i u kon-o şâd bâş ki hidmet kerdîm

Sevgili zehirle dolu bir kadeh getirdi önümüze

Zehir Onun elinden olduğu için içtik sevinçle

Biz rûhumuzla feleklerin üstünde, bedenimizle yerin altındayız

Sûretâ ölsek de sıfat bakımından dirilmişizdir

Rûh saf, tertemiz bir ayna, beden ise o aynanın üstündeki tozdur

Tozun altında olduğumuzdan güzelliğimiz görünmüyor

Bu iki ev, bu iki konak yakînî olarak Onun mülküdür

Onun hizmetini yap ve hizmet ettim diye mutlu ol!

Mevlânâ Hazretleri son anlarında yanında ağlayıp duranlara;

أَلْمَوْتُ جِسْرٌ يُوَصِّلُ الْحَيِّبَ إِلَى الْحَيِّبِ

“Ölüm iki sevgiliyi birbirine kavuşturan bir köprüdür” buyurarak, 672 Hicrî senesinde Cemâziyelâhir ayının beşinci Pazar günü (17 Aralık 1273) güneş batarken bu mülk âleminde melekût âlemine göçtü. **Cenâb-ı Allâh** (Celle Celâlühû), rahmet-i İlâhiyessine fevka't-tecellîlerle müstağrak, bizleri de feyz-ü irfân-i **Mevlânâ**'ya mazhar buyursun! **Âmîn!**

Mevlânâ Hazretleri, kendisine özlem ve muhabbet duyanlar için,

بعد از وفات تربت ما در زمین مجوی

در سینه های مردم عارف مزار ماست

*Bâd ez vefât türbet-i mâ der zemîn mecûy
Der sînehây-i merdom-i ârif mezâr-i mâst
Öldükten sonra türbemizi aramayın yerde,*

**Bizim mezarımız ârif olan kişilerin göğüsle-
rinde** buyurmuşlardır ve fi'l-hakîka öyledir.

Mevlânâ Hazretlerini gasleden (yıkayan) İmâm **İhtiyârüddîn** (*Rahmetullâhi Aleyh*) şöyle anlatmıştır: “Onun ipek gibi cesedini tenesüre koydum ve tam bir edeb ve büyük bir heybetle onu gasletmeye başladım. Elimi mübârek göğüslerine koyduğumda birden **Mevlânâ**mız hareket etti. Gayr-i ihtiyârî nârâ attım. Bunun üzerine başımı mübârek göğüsleri üzerine koyup ağlamaya başladım. O anda sağ eliyle kulağımı öyle bir tutup çekti ki aklım başımdan gitti. Ben böyle şaşkın bir halde kalmışken hâtiften bir ses işittim:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ
يَحْزَنُونَ

‘Âgâh olun; şüphesiz Allâh’ın velîleri ki, onlar üzerine hiçbir korku yoktur ve ancak onlar mahzûn olmayacaklardır’ (*Yûnus Sûresi, 62*)

وَالْمُؤْمِنُونَ لَا يَمُوتُونَ بَلْ يُنْقَلُونَ مِنْ دَارِ إِلَى
دَارٍ

‘Müminler ölmezler ancak bir evden diğerine taşınırlar’”.

Cenâze namazını vasiyyetleri üzere Şeyh-i Ekber **Muhyiddin-i Arabî** (*Kaddesallâhu Sirrahü’l-Âlî*) nin üvey oğlu, büyük âlim **Sadreddîn Konevî** Hazretleri (*Rahmetullâhi Aleyhi*) kıldırarakken, onun hıçkırarak bayılması üzerine **Kâdı Sirâceddin** Hazretleri (*Rahmetullâhi Aleyhi*) hâzirûna îfây-i imâmet ederek kıldırmıştır. Şeyh **Sadreddîn Konevî** Hazretlerinden, kendinden geçerek yere yığılmasının sebebi sorulduğu zaman; “**Namaz kıldırma için tabutun önüne vardığım zaman, saf bağlamış şekilde melekler topluluğunu görünce, o hâlin heybetinden aklım başımdan gitti**” diye cevap vermiştir.

Mevlânâ hayrânı olan **Kanûnî Sultan Süleymân** (*Aleyhi’r-rahmeti ve’l-ğufrân*), **Mevlânâ** Hazretleri’nin kabri için mermer sanduka yaptırmış, üstüne de **Mevlânâ**’nın ölümüne dâir olan şu gazelini oydurarak yazdırmıştır:

بروزِ مرگِ چو تابوتِ من روان باشد
گمان مبر که مرا دردِ این جهان باشد
برای من مگری و مگو: دریغ دریغ
به دوغِ دیو در افتی دریغ آن باشد
جنازه ام چو بینی مگو: فراق فراق
مرا وصال و ملاقات آن زمان باشد
مرا به گورِ سپاری مگو: وداع وداع
که گورِ پردهٔ جمعیتِ جنان باشد
فرو شدن چو بدیدی بر آمدن بنگر
غروب شمس و قمر را چرا زیان باشد؟
ترا غروب نماید ولی شروق بود
لحد چو حبس نماید خلاصِ جان باشد
کدام دانه فرو رفت در زمین که نرست؟
چرا به دانهٔ انسانیت این گمان باشد؟
کدام دلو فرو رفت و پر برون نآمد؟
ز چاه یوسفِ جان را چرا فغان باشد؟
دهان چو بستی ازین سوی آن طرف بگشا
که های هوی تو در جو لا مکان باشد

*Be rûz-i merg ço tâbût-i men revân bâşed
Goman meber ki merâ derd-i in cihân bâşed
Berây-i men megiriy-o megû derîğ derîğ
Be dûğ-i dîv der oftî derîğ an bâşed
Cenâze em ço bebînî megû firâk firâk
Merâ visâl-o mülâkât an zemân bâşed
Merâ be gûr sipârî megû vedâ vedâ
Ki gûr perde-i cemiyet-i cenân bâşed
Fürû şoden ço bedîdî ber âmeden binger
Ğurûb şems-o kamer ra çerâ ziyân bâşed?
Tora gurûb nümâyed velî şurûk buved
Lahd ço habs nümâyed halâs-ı cân bâşed
Kudâm dâne furû reft der zemîn ki nerost?
Çerâ be dâne-i insânet in gomân bâşed?
Kudam delv furû reft-o por birun neyâmed?*

Zi çâh-i Yûsuf-i cân râ çerâ figân bâşed?
Dehân ço bestî ezîn sûy, an teraf boğşâ
Ki hây-i hûy-i to der cevî-i Lâ mekân bâşed
Ölüm günümde tabutum götürülürken,

Bende bu dünyânın derdi, gamı vardır zan-
netme.

Benim için ağlama da, “Yazık Yazık” da
deme,

Şeytanın tuzağına düşer, aldanırsan yazık o
zaman olur.

Cenâzemi gördüğünde “Ayrılık Ayrılık”
deme

(Zîrâ) benim buluşma ve kavuşma vaktim o
zaman olur.

Beni mezara gömdüğünde “Elvedâ Elvedâ”
deme

Zîrâ mezar cennetler topluluğunun perdesi
olur

Batmayı gördüğünde, doğmayı da gör

Güneşin, ayın batmasından bir ziyân gelir

mi? (Nasılsa tekrar doğup görünecekler)

Bu sana batmak, kaybolmak görünür,
ancak (yeniden) doğuş olur

Mezar (insana) zindan gibi görünse de, rû-
hun kurtulduğu yerdir

Hangi tohum yere ekildi de, bitmedi?

Neden insan tohumun için de böyle (bitme-
yeceğini, görünmeyeceğini) zannedersin?

Hangi kova aşağı sarkıtıldı (daldırıldı) da,
dolu (yukarı) çıkmadı?

Rûh Yûsufu kuyudan neden feryâd etsin?

Bu taraf (olan dünyâ)dan ağzını kapattığın-
da,

O taraf (olan ukbây)a aç (artık).

Çünkü (artık) senin hay huyun “Mekansız-
lık Şehri”ndedir. (Divân-i Kebîr, 911/812)

Hayatı aşk ile dolu olan Mevlânâ'nın, vefâtı
Şeb-i Arûs (Düğün Gecesi) gibi olmuştur.

İşte tatlı ölüm için, Hakîki Sevgili'ye bağlan-
malı ve O'na göre tatlı yaşamalı, Hazret-i Mev-
lânâ gibi..

MESNEVÎ DERSLERİ

AYASOFYA MESCİD
KISMI: PAZAR
AKŞAMLARI, AKŞAM
İLE YATSI NAMAZI
ARASI

MESNEVİHÂNE
CÂMİİ: ÇARŞAMBA
AKŞAMLARI YATSI
NAMAZINDAN
SONRA

AYASOFYA MESNEVİ

SOHBETLERİ

HER PAZAR
AKŞAM NAMAZINDA

Yer: Ayasofya
Mescit Kısmı

MESNEVİHAN MURAT SOYDAN

HOGAEFENDİ

f Mesnevi Sevenler f Mesneviden Esintiler

RABÎ'ULEVVEL AYININ NAMAZLARI

İlk Gece (30 Kasım Çarşamba'yı 1 Aralık Perşembe'ye bağlayan gece) **Namazı:** Akşam namazından sonra iki rekât kılınır, her rekâta Fâtiha'dan sonra üç kere İhlas Sûresi okunur. Selâm verdikten sonra **Efendimiz** ﷺ'e 100 kere:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!»

“Ey Allâh! (Efendimiz) **Muhammed**'e ve (Efendimiz) **Muhammed**'in âline rahmetinle salât eyle, bereket ver ve selâmet ihsân eyle. Ey acıyanların en merhametlisi (duâmı kabul eyle)!” diye salevât-ı şerîfe okunur.

Üçüncü Gün (3 Aralık Cumartesi günü) **Namazı:** Bugünde dört rekât namaz kılınır. Her rekâta Fâtiha'dan sonra bir kere Âyete'l-Kürsî okunur. Namazın ardından ise üçer kere Tâhâ ve Yâsîn sûreleri okunur.

Sonra kişi bu namazından hâsıl olan sevâbı **Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa** ﷺ'in mutahhar ve mukaddes rûh-u şerîfine bağışlar. (Muhammed ibni Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:52-53)

Yirmi Birinci Gün (21 Aralık Çarşamba günü) **Namazı:** İki rekât kılınır. Her bir rekâta Fâtiha'dan sonra bir kere Müzzemmil Sûresi okunur. Kişi namazdan sonra secdeye kapanıp kalp huzuruyla:

«يَا غَفُورُ! تَغَفَّرْتَ بِالْغُفْرَانِ، وَالْغُفْرَانُ فِي غَفْرِ غُفْرِكَ يَا غَفُورُ!»

“Ey çok bağışlayan! Sen Ğufran sıfatıyla Ğaffâr oldun. Mağfiret Senin örtüp bağışlamanda gizlenmiştir. Ey Ğafûr!” diye zikreder ve ardından ne isteği varsa **Allâh-u Te'âlâ**'ya arzeder (se biiznillâhi Te'âlâ isteği kabul olur). (Muhammed ibni Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:52-53)

ŞEFÂAT VE ŞİFÂ İÇİN MÜCERREB OLAN HİMMET İSTEME SALEVÂTI

“**Usûlü't-tarîkati'r-Rifâ'ıyye**” isimli eserde zikredildiğine göre **Seyyid Ahmed er-Rifâ'î** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**'ne âit olup “**Hızbü'l-Müsteğâs** (himmet isteme virdi)” ismi ile müsemmâ olan şu istiğâse (Rasûlüllâh ﷺ'den himmet isteme) salevâtı **Rasûlüllâh** ﷺ'in şefâatine ermek ve maddî-mânevî hastalıklardan şifâya erişmek için mücerreb (denenmiş) bir sîğadır:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا مَضَى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا بَقِيَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْوَرَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْأُمِّيُّ أَنْتَ خَيْرُ خِيَارِ خَلْقِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Mâzide kalan her nîmete karşı **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamdolsun, bizde bıraktığı her nimete karşı da **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamdolsun. Salât-ü selâm mahlûkatın en hayırlısı **Efendimiz Muhammed**'in üzerine olsun. Yâ **Rasûlellâh**! Ey Nebiyy-i Ümmî! **Allâh-u Te'âlâ** sana salât eylesin. Sen **Allâh**'ın mahlûkatı içerisindeki hayırlılarının en hayırlısısın. **Allâh-u Te'âlâ**'nın huzûruna (dileklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ الرَّسُولُ الْعَظِيمُ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ، مِفْتَاحُ وَفَاتِحِ لِأَبْوَابِ عِلْمِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**'ın **Rasûlü**! Dünyâ-âhiretin efendisi olan büyük peygamber sensin, **Allâh**'ın mâlûmâtının kapılarını açan ve onların anahtarı olan sensin. **Allâh-u Te'âlâ**'nın huzûruna (isteklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden himmet isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيُّهَا النَّبِيُّ الْمُصْطَفَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَسِرَاجُ الْعَالَمِينَ،
مَحْمُودٌ مُطَيَّبٌ بِطِيبِ مَدَدِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ إِلَيَّ حَضْرَةَ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Ey seçilmiş olan peygamber! Sen **Allâh**’ın elçisisin ve âlemlerin kandilisin. Sen hamde lâıyıkısın, **Allâh**’ın mededinin hoş kokusuna boyanmışsın. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ السَّيِّدُ الْمَعْلَى الرَّسُولُ الْمُقَرَّبُ، نَبِيُّ الْخَافِقَيْنِ،
الْقَاسِمُ، خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَيَّ حَضْرَةَ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen çok üstün kılınmış bir efendisisin, mukarreb (**Allâh**’ın mânevî civârına yakın kılınmış) peygambersin, doğunun ve batının peygamberisin, (**Allâh**’ın nîmetlerini) bölüştürensin, **Allâh**’ın yarattıklarının en hayırlısısın. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَوْلَى عِبَادِ اللَّهِ بِاللَّهِ، رَسُولٌ كَرِيمٌ، صَاحِبُ الْعِزِّ
فِي الدَّارَيْنِ، خَادِمٌ لِلَّهِ مُطَيَّبٌ بِنَفَحَاتِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَيَّ حَضْرَةَ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! **Allâh**’ın kullarından **Allâh**’a en yakın olan sensin, çok değerli bir **Rasûlsün**, dünyâ ve âhirette izzet sâhibisin, **Allâh**’ın (dîninin) hizmetçisisin ve **Allâh**’ın (lütfunun) esintileriyle kokusuna bürünmüşsün. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden himmet talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيُّهَا النَّبِيُّ الْمُرَكَّبِيُّ أَنْتَ رَسُولٌ حَقٌّ تَاجُ سَادَةِ
الْحَرَمَيْنِ، أَمْرٌ نَاهٍ، طَاهِرٌ بِعِلْمِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَيَّ حَضْرَةَ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Ey tertemiz kılınmış **Nebî**! Sen hak peygambersin, Haremeyn’in (Mekke ve Medîne’nin) efendilerinin tâcısın, **Allâh**’ın ilmiyle (bilgisi dâhilinde ve O’nun izniyle iyi işleri) emredensin, (kötü işlerden) nehyedensin ve tertemizsin. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ هُدَانَا وَهَادِينَا، رَسُولٌ مَنْصُورٌ، جَدُّ الطَّيِّبِينَ
الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، دَاعٍ إِلَيَّ اللَّهُ، مُطَهَّرٌ بِسَابِقِ فَضْلِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَيَّ حَضْرَةَ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen bizim hidâyetimiz ve bizleri (doğru yola ileten) hidâyetçimizsin, kendisine yardım olunmuş peygambersin, o iki tertemiz (torunların) **Hasen** ile **Huseyn**’in dedesisin, (kulları) **Allâh**’a çağıransın, **Allâh**’ın (ezelde senin hakkında) geçen fazl-u keremiyle (öğrettiğin sâlih amellerle kulların günahlarını) temizleyicisin. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ نَبِيُّ مُخْتَارٍ مُرْتَضَى، إِمَامٌ مُقْتَدَى لِأُمَّةِ الْمَهْدِيِّينَ،
هَادٍ مُبَيَّنٌ لِأَسْرَارِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَيَّ حَضْرَةَ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen seçilmiş olan ve kendisinden râzı olunan nebîsin, hidâyete erdirilmiş ümmet için kendisine tâbi olunan imamsın ve **Allâh**’ın sırlarını beyan eden bir hâdîsin. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ هَادِينَا، رَسُولُ الْهُدَى، مُهْدِي الْأُمَّةِ مِنَ الضَّلَالَةِ،
مُهْتَدٍ، مُطَاعٌ بِأَمْرِ اللَّهِ مُطِيعٌ لِلَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizleri (doğru yola) hidâyet edensin, hidâyet peygamberisin, ümmeti sapıklıktan hidâyete erdirensin, (Allâh-u Te‘âlâ’nın husûsî) hidâyet(in) e ermişsin, **Allâh**’ın emriyle itâat edilmişsin ve **Allâh**’a itâat edensin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ حَيِّبْنَا، رَسُولٌ مُؤَيَّدٌ، مُهْدِي الْأُمَّةِ، رَسُولٌ بَرٌّ،
صَفِيٌّ، حُجَّةُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen bizim sevgilimizsin, (Allâh-u Te‘âlâ tarafından) teyid edilmiş peygambersin, (ümmet içerisinde en husûsî) hidâyete mazhar kılınmışsın, iyilik sâhibisin, seçkin bir peygambersin ve **Allâh**’ın (kullarına karşı) hücceti (delîli)sin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ مُحَبِّبْنَا إِلَى اللَّهِ، رَسُولٌ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، مَرْضِيٌّ
عِنْدَ اللَّهِ خَلِيفَةُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bizi **Allâh**’a sevdirensin, **Allâh** katında çok değerli bir peygambersin, **Allâh** indinde râzı olunmuş bir zatsın ve **Allâh**’ın halifesisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَكْبَرْنَا، صَاحِبُ الْمِعْرَاجِ، عَالِمٌ بِاللَّهِ غَنِيٌّ بِاللَّهِ،
الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizim en büyüğümüzüsün, mi‘râc sâhibisin, **Allâh**’ı (en iyi) bilensin ve **Allâh**(ın verdiği rızıklar) ile zengin(olup mahlûkata ihtiyaç arzetmeyen)sin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ رَسُولُنَا، رَسُولٌ عَلَى الدَّوَامِ، نَبِيُّ اللَّهِ طَهُ، الْقَائِمُ
الْحَامِدُ لِلَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen bizim peygamberimizsin, her dâim rasûlsün, **Allâh**’ın nebîsi Tâhâ’sın, (Allâh için ibâdetinde dâim ve) kâimsin ve **Allâh**’a hamdedicisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَمِيرُنَا، رَسُولُ اللَّهِ وَنَبِيُّ اللَّهِ مُحَمَّدٌ، رَسُولُ اللَّهِ
نَاصِرُ دِينِ اللَّهِ كَلِيمُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bizim emîrimizsin, **Allâh**’ın **Rasûlü** ve **Allâh**’ın **Nebîsi Muhammed**’sin. Sen **Allâh**’ın elçisisin, **Allâh**’ın dîninin yardımcısısin ve **Allâh** ile (görüşüp) konuşansın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ مُعِينُنَا، رَسُولٌ وَالِدُ الْأَرْوَاحِ، النَّبِيُّ الرَّحِيمُ يَسْ

الْحِكْمَةِ، إِمَامُ الْأُمَّةِ أَمِينُ اللَّهِ، أَلْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizim destekçimizsin, (ilk önce yaratılmış olman hasebiyle) ruhların babası olan bir rasûlsün, (ümmetine) çok merhametli bir nebîsin, hikmetin (ince ilimlerin) Yâsîni (kalbi)sin, ümmetin önderisin ve **Allâh**’ın emînisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ صَدِيقُنَا، رَسُولُ صَادِقٍ وَحَيِّبٍ رُؤُوفٍ وَنَبِيِّ مُزْمَلٍ بَيَانٍ بَاهِرٍ، رَسُولُ اللَّهِ، أَلْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen bizim dostumuzsun, dosdoğru bir peygambersin, çok esirgeyen bir sevgilisin, müzzemmil (kendisine ilk vahiy geldiğinde dehşete kapılarak elbisesine bürünen) bir nebîsin, apaçık bir beyan (hükümleri açıklayan)sın ve **Rasûlüllâh**’sın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ شَاهِدُنَا وَالشَّهِيدُ عَلَيْنَا، رَسُولُ نَبِيِّ مُدَثِّرٍ ذُو قُرْآنٍ مُعْجِزٍ، نُورُ اللَّهِ فِي مُلْكِ اللَّهِ، أَلْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bizim şâhidimizsin ve bizim üzerimize şâhidsin. Rasûlsün, nebîsin müddessir (kendisine ilk vahiy geldiğinde dehşete kapılarak örtülere bürünen)sin, (bir benzerini meydana getirmekten kulları) âciz bırakan Kur’ân sâhibisin ve **Allâh**’ın mülkünde **Allâh**’ın nûrusun. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ مُذَكِّرُنَا بِاللَّهِ، رَسُولُ مُعَطَّرِ الرُّوحِ بَارٌّ جَوَادٌ جَاذِبٌ إِلَى اللَّهِ بِأَمْرِ اللَّهِ، أَلْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bize **Allâh**’ı hatırlatansın. Rûhu hoş kokulara mazhar olmuş peygambersin, iyilikseversin, cömertsin ve **Allâh**’ın emriyle **Allâh**’a (kulları) cezbedensin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ سُلْطَانُ الْأَنْبِيَاءِ، رَسُولُ الْعِلْمِ صَاحِبُ الْفُرْقَانِ، الْمَكِّيُّ الْمَشْكُورُ فِي عَوَالِمِ اللَّهِ، أَلْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen nebîlerin sultanısın, (kimsenin bilemeyeceği ledünnî) ilim(lerle mücehhez olup onların) elçisisin, Furkân(Kur’ân)ın sâhibisin, Mekkelisin ve **Allâh**’ın âlemlerinde (rahmet olman hasebiyle bütün mahlûkat tarafından) şükrâna mazharsın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ إِمَامُ الْأَتْقِيَاءِ، رَسُولُ الرَّحْمَةِ صَاحِبُ الْكُوثَرِ، الْمَدَنِيُّ الْمُنِيرُ فِي مَلَكُوتِ اللَّهِ، أَلْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen takva sahiplerinin imamısın, rahmet peygamberisin, (Havz-u) Kevserin sahibisin, Medînelisin, **Allâh**’ın melekûtünde (mânevî âlemlerinde) nurlar saçansın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ سِرَاجُ الْأَوْلِيَاءِ، رَسُولُ الْمَلَاحِمِ صَاحِبُ الْمِيزَانِ أَبْطِحِي قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen velîlerin kandilisin, büyük harplerin peygamberisin (ve komutanısın), mîzan(da ameller tartılırken ümmetinin) sahibisin, (Mekke’nin ortasında bulunan) Ebtah Vâdisi’ndensin ve **Allâh**’a (mânen) çok yakınsın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ بُرْهَانُ الْأَضْفِيَاءِ، رَسُولُ الْعِنَايَةِ سَيِّدُ الْقَوْمِ، الْعَرَبِيِّ، الدَّرُّ الْيَتِيمِ فِي مَمْلَكَةِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen asfiyânın burhânısın (seçkin kulların rehberisin), yardım peygamberisin, kavimlerin efendisisin, Arap kavmindensin ve **Allâh**’ın memleketinde (yarattığı âlemlerde ikincisi olmayan) tek bir inci tanesisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ شَفِيعُنَا، رَسُولُ الرِّضَا مِحْرَابُ الْهُدَى قُرْشِيِّ شَهِيدُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bizim şefaathimizsin, (Rabbinin kaderlerine karşı hoşnutluk ve) rızâ peygamberisin, hidâyetin mihrâbısın, Kureyş kabîlesindensin ve **Allâh**’ın (kulları üzerinde) şahidisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ إِمَامُ الْمُؤْمِنِينَ وَزِينَةُ الْأَنْبِيَاءِ، رَسُولُ حِجَازِيٍّ، نَذِيرُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen müminlerin önderisin, nebîlerin zînetisin, Hicazlı bir elçisin ve **Allâh**’ın nezîrisin (kullarına gönderdiği uyarıcısın). **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ، رَسُولُ النُّورِ مَاحِي الْكُفْرِ وَالْبُدْعَةِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen nebîlerin sonuncususun, nurların peygamberisin, küfrü ve bid‘ati yok edensin ve **Abdullâh** oğlu **Muhammed**’sin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ صَادِقُنَا، رَسُولٌ مُرْسَلٌ مُتَوَسِّطٌ فِي الْأُمَّةِ الْوَسْطِ رَحِيمٌ بِهِمْ لَوْجِهِ اللَّهُ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bize doğru söyleyensin, gönderilmiş peygambersin, adâletli ümmet içerisinde adâletle hareket edensin ve **Allâh**’ın rızası için onlara çok acıyansın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ سَيِّدُنَا مُسْتَعِيثٌ مُقْتَصِدٌ حَلِيمٌ عَلَى خَلْقِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizim efendimizsin, (bizim adımıza Rabbimizden) yardım isteyensin, dosdoğru hareket edensin ve **Allâh**’ın mahlûkatına karşı çok halîmsin (yumuşak huylusun). **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَغْنِنَا يَا رَسُولَ الثَّقَلَيْنِ أَنْتَ حَقُّ مُنِيبٍ إِلَى اللَّهِ،
الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Ey ins-ü cinnin peygamberi! Bize yardım et. Sen (peygamberlik dâvanda) hak(lı)sın, **Allâh**’a (hakkıyla) yönelensin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ وَاعِظْنَا، رَسُولَ مُجْتَبَى نَبِيِّ أَوَّلٍ، حَبِيبُ اللَّهِ،
الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bize vâizimizsin, seçilmiş peygambersin, (bedenler âleminde son peygamber isen de ruhlar âleminde) ilk nebîsin ve **Allâh**’ın **Habîbi**’sin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَكْرَمُنَا، رَسُولَ الْمَكَارِمِ صَاحِبِ الشَّرِيعَةِ فِي
الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ، عَزِيزٌ عِنْدَ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizim en keremlimizsin, iyilikler peygamberisin, evvelde ve âhirde (ruhlar âleminde de bedenler âleminde de) şerî‘at sâhibisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى، رَسُولَ الْمَدَدِ، صَاحِبِ الطَّرِيقَةِ
شِفَاءِ الْقُلُوبِ فَصِيحُ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen takvâ ehlisin, (ümmetine) yardım peygamberisin, tarîkatın (**Allâh**’a ulaştıran bütün yolların) sâhibisin, kalplerin şifâsısın ve **Allâh**’ın nebîleri içerisinde en fasîh konuşansın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَمْنَا بِكَ أَنْتَ نَبِينَا، رَسُولَ الْإِرْشَادِ، صَاحِبِ الْحَقِيقَةِ،
الْمُضَرِّيُّ بِشِيرِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Biz sana îman ettik sen bizim nebîimizsin, irşâd peygamberisin, hakikat (tüm gerçeklerin) sâhibi (ve öğreticisi)sin, Mudar (Kureyş) kabîlesine mensupsun ve **Allâh**’ın müjdecisisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ إِمَامُ الْأُمَّمِ، رَسُولَ الْعَوَالِمِ، صَاحِبِ الْمَعْرِفَةِ
بُرْهَانَ رَحْمَةِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثَ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen ümmetlerin imamısın, âlemlerin rasûlüsün, mârifet (**Allâh-u Te‘âlâ**’yı tanıtan ilimlerin) sâhibisin, **Allâh**’ın rahmetinin burhânısın (kullarına acıdığıının delîlisin). **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ كَبِيرُنَا، رَسُولُ الْقُدْرَةِ، صَاحِبُ فَتْحِ بَابِ الْجَنَّةِ، ظَاهِرٌ كَرِيمٌ بِكَرَمِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh!** Sen bizim büyüğümüzsün, (Allâh-u Te‘âlâ’nın verdiği özel bir güç ve) kudret peygamberisin, cennetin kapısının açılmasının (görevlisi ve) sâhibisin, zâhirsın (mûcizelerinle âşikârsın) ve **Allâh**’ın (sana lutfettiği) keremi (iyilik sıfatı) ile (ümmetine karşı çok iyi ve) kerîmsin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ سَنَدُ الْعَاصِيْنَ، رَسُولُ التَّوْبَةِ، صَاحِبُ الْمِنَّةِ فَارِقُ جَهَنَّمَ سُلْطَانُ الْأَمْرِ تَهَامِيٌّ مُؤْمِنٌ بِاللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi!** Sen âsîlerin (günahkârların şefaathçisi ve kurtuluş) temînâtısın, (kulları) tevbe(ve davetin) peygamberisin, minnet (ümmetine karşı büyük iyiliklerin) sâhibisin, (sana uyanları) cehennemden ayıransın, işlerin sultanısın (yöneticisisin), Tihâme(Mekke) ye mensupsun ve **Allâh**’a (gerçekten) îman etmişsin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ فَقِيهُنَا، رَسُولُ الْبَيَانِ صَاحِبُ الصِّرَاطِ مُبَلِّغٌ، عَاقِبُ رُسُلِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü!** Sen bizim fakîh(dînimizi en iyi bilip öğreten) imizsin, (Allâh-u Te‘âlâ’nın vahiy ve) beyan(larının) elçisisin, (ümmetinin) Sırat’ın (üzerinden cennete geçmelerinin görevlisi ve) sâhibisin, (Allâh’ın dînini) tebliğ edensin, **Allâh**’ın elçilerinin peşlerinde (en sonunda) gelensin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ وَلِيِّنَا، رَسُولُ الْإِغَاثَةِ صَاحِبُ الشَّفَاعَةِ بَاطِنٌ سِرِّ اللَّهِ خَلِيلُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh!** Sen bizim velîmizsin (yârimiz ve yardımcımızsın), imdada yetişme peygamberisin, şefâat sâhibisin, **Allâh**’ın sırrının bâtını(nın vâkıfı)sın ve **Allâh**’ın halîlisin (dostusun). **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ شَهِيدٌ، رَسُولُ الْحَقِّ صَاحِبُ التَّاجِ مُحَلِّلٌ مُحَرِّمٌ بِإِذْنِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi!** Sen (ümmetinin yaptıklarına tam bir) şâhidsin, **Hakk Te‘âlâ**’nın rasûlüsün, (cennet)taç(larının en üstününün) sâhibisin ve **Allâh**’ın izniyle helâl ve haram ları açıklayansın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ مُخْلِصُنَا رَسُولُ الْأَدَبِ صَاحِبُ الْمِحْرَابِ، حَاشِرٌ نَبِيٌّ بِاللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizim kurtarıcımızsın, edep(lerin öğreticisi ve) peygamberisin, mihrâbın (imâmetin) sâhibisin, (insanların önüne geçip kıyamet günü onları mahşere) toplayıcısın ve **Allâh**’ın nebîsisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَفْضَلُ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَالصِّدِّيقِينَ مَحْبُوبُنَا،
رَسُولُ الْعِزِّ صَاحِبُ الْمِنْبَرِ خَطِيبُ رَحْمَةِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen nebîlerin, rasûllerin ve siddîkların en üstünüsün, bizim tarafımızdan çok sevilensin, izzet peygamberisin, minber (ve üzerinde okunan hutbelerin) sâhibisin ve **Allâh**’ın rahmetinin (yegâne açıklayıcısı olan) hatîbisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ مُبَشِّرُنَا، رَسُولُ الْمَنَنِ صَاحِبُ الْبَيْتِ عَامِرُ
كَعْبَةِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bizim müjdecimizsin, iyilikler peygamberisin, Beyt(ullâh)ın sâhibisin, **Allâh**’ın Ka‘besi’ni (maddî ve mânevî her yönden) mâmur edensin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ أَكْبَرُنَا، رَسُولُ الْبُرْهَانِ صَاحِبُ الْمِعْرَاجِ الْعَالِمُ
بِاللَّهِ الْغَنِيِّ عَنِ غَيْرِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen bizim en büyüğümüzsün, burhân (hüccet ve delillerin) peygamberisin, mi‘râc sâhibisin, **Allâh**’ı (en iyi) bilensin ve **Allâh**’tan başkasına ihtiyaç arzetmeyensin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ نَبِيُّ آخِرِ الزَّمَانِ، رَسُولُ الْأَبَدِ صَاحِبُ الْإِجْتِهَادِ
وَالْمَدَدِ الْمُتَّقِمِ لِلَّهِ، الْمُكْرَمُ عِنْدَ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen âhir zaman nebîsisin, ebedîlik peygamberisin, ictihad (Allâh yolunda son derece gayret) ve (kullarına şefaath ile) meded sâhibisin, (nefsin için değil sadece) **Allâh** için intikam alansın ve **Allâh** katında çok değerli kılınmışsın. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ وَفِي الدِّينِ صَادِقُنَا، رَسُولُ الصِّدْقِ صَاحِبُ
مَوْكِبِ الْقِيَامَةِ النَّاطِقُ بِالْحَقِّ شَفِيعُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen dîne çok vefakârsın, bize doğru söyleyensin, doğruluk peygamberisin, kıyâmet (heyet ve) alaylarının sâhibisin, hakkı konuşansın ve **Allâh**’ın (kullara yardım için tayin ettiği) şefaathçisisin. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden meded talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ الْمُسَفِّعُ بِالْأُمَّةِ مُعِينُنَا بِالشَّفَاعَةِ، رَسُولُ الرَّأْفَةِ
صَاحِبُ الثُّبُوتِ الْمُحَرَّمِ لِلَّهِ نَبِيُّ اللَّهِ، وَيَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ! أَنْتَ سَابِقُنَا رَسُولُ الْأَزَلِ صَاحِبُ
الْحُكْمِ فِي الدَّارَيْنِ، الْحَرِيصُ الرَّؤُوفُ بِعِبَادِ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Rasûlü**! Sen ümmet hakkında şefaati kabul edilensin ve şefâatle bize yardım edensin, esirgeme peygamberisin, nübüvvet sâhibisin, **Allâh** (emrettiği) için (zararlı şeyleri) haram kılansın, **Allâh**’ın nebîsisin. Ey rahmet peygamberi! Sen bizim öncümüzün, ezelin rasûlüsün (nübüvvetine ilm-i ezeldede karar verilen bir nebîsin), dünyâ-âhirette hüküm (ve yetki) sâhibisin, (ümmetine) çok düşkünsün ve **Allâh**’ın kullarını çok esirgeyensin. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (dileklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım talep ederim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ سَيِّدُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَمْرُنَا نَبِينَا، رَسُولُ الْعَدْلِ صَاحِبُ النِّعْمَةِ، الْهَاشِمِيُّ كَرَامَةُ اللَّهِ، الْمُسْتَعَاثُ بِكَ إِلَى حَضْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun yâ **Rasûlellâh**! Sen ins-ü cinnin efendisisin, (bizlere iyilikleri emreden) âmirimizsin ve nebîmizsin, adâlet peygamberisin, nîmet(lerimizin vesîlesi ve) sâhibisin, Hâşim oğullarındansın ve **Allâh**’ın (bizlere ikrâmı ve) kerâmetisin. **Allâh-u Te’âlâ**’nın huzûruna (isteklerimizi ulaştırmakta) aracımız olarak senden yardım isterim.”

«الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنْتَ مُقَرَّبُنَا، رَسُولُ التَّقْرِيبِ إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ، مِائَةٌ أَلْفِ صَلَاةٍ وَسَّلَامٍ وَرَحْمَةٍ وَتَحِيَّاتٍ وَبَرَكَاتٍ عَلَى أَكْرَمِ الْأَصْفِيَاءِ خَاتَمِ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ رَسُولِ اللَّهِ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.»

“Salât-ü selâm senin üzerine olsun ey **Allâh**’ın **Elçisi**! Sen bizi (Rabbimize) yaklaştıransın, (kulları) **Allâh**’ın rahmetine yaklaştıran bir rasûlsün. Yüz milyon salât, selâm, rahmet, tehyye ve bereket, asfiyânın en değerlisi ve rasûllerin sonuncusu olan **Allâh**’ın **Rasûlü Muhammed Mustafâ** -Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem-in üzerine olsun.”

«اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا أَبَا بَكْرٍ التَّقِيَّ، وَعُمَرَ النَّقِيَّ، وَعُثْمَانَ الرَّكِّيَّ، وَعَلِيًّا الْوَفِيَّ أَسَدَ اللَّهِ الْمُتَضَيِّ، وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، وَخَدِيجَةَ الْكُبْرَى، وَعَائِشَةَ الصِّدِّيقَةَ، وَالْحَسَنَ الرَّضِيَّ، وَالْحُسَيْنَ الشَّهِيدَ الْمُجْتَبَى، وَشَهْدَاءَ كَرْبَلَاءَ، وَسَعِيدًا وَسَعْدًا، وَطَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ، وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَأَبَا عُبَيْدَةَ عَامِرَ بْنَ الْجَرَّاحِ، وَالْعَشْرَةَ الْمُبَشِّرَةَ وَسَائِرَ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِينَ وَالْخُلَفَاءَ الرَّاشِدِينَ -رِضْوَانُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ- وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّاتِهِ أَجْمَعِينَ.»

“Ey **Allâh**! Takvâ sâhibi **Ebû Bekr**’e, o arınmış **Ömer**’e, o tertemiz **Osmân**’a, **Allâh**’ın aslanı vefâkâr **Aliyyü'l-Murtazâ**’ya, **Fâtmatü'z-Zehrâ**’ya, **Hadîcetü'l-Kübrâ**’ya, **Âişetü's-Sıddîka**’ya, rızaya mazhar olan **Hasen**’e, şehit ve seçilmiş olan **Huseyn**’e, Kerbelâ şehitlerine, **Sa’îd**(ibni Zeyd) ve (Ebû Vakkâs oğlu) **Sa’d**’e, **Talha** ve **Zübeyr**’e, **Abdurrahmân ibni Avf**’a, **Ebû Ubeyde ibni'l-Cerrâh**’a, o Aşere-i Mübeşşere’ye ve geri kalan sahâbeye, tâbi’îne ve (daha sonra gelen tüm) râşid halîfelere rahmet eyle.

Ey acıyanların en merhametlisi! Senden, beni ve erkek-kadın tüm müminleri rahmetinle mağfiret etmeni istiyorum. **Allâh**’tan başka ilâh yoktur. **Muhammed**, **Allâh**’ın **Rasûlü**’dür.

Allâh-u Te’âlâ ona, Ehl-i Beyt’ine, ashâbına, ezvâcına ve zürriyetlerinin hepsine salât-ü selâm eylesin. **Âmîn!**” (Ahmed Ferîd el-Mezîdî, *Seyyid Ahmed er-Rifâ’î ve Usûlü't-tarîkati'r-Rifâ’iyye*, sh: 356-360)